

Az egri fiatalok helyzete 2005

–kutatási zárótanulmány–

Készítette:

Bauer Béla

Szabó Andrea

Máder Miklós

Pillók Péter

Ságvári Bence

Berényi Eszter

MOBILITÁS

Ifjúságkutatási Iroda

(a Nemzeti Ifjúságkutató Intézet jogutódja)

Budapest, 2005. március 4.

Tartalomjegyzék

1	Bevezető	3
1.1	A minta összetétele	4
1.2	Eger társadalomföldrajzi sajátosságai	5
2	Összefoglaló – a legfontosabb megállapítások	10
3	Általános demográfiai tényezők és életkörülmények	13
3.1	Lakóhely	17
3.2	Anyagi helyzet	19
3.3	Szervezeti aktivitás	22
4	Iskola, tudástőke	24
4.1	A szülők iskolai végzettsége	24
4.2	A fiatalok iskolai végzettsége	26
4.3	Idegennyelv-tudás	27
4.4	Internet és mobiltelefon	28
4.5	Továbbtanulási szándék	30
5	Munka világa	32
5.1	Aktivitás	32
5.2	Mobilitási tervek	36
6	Életmód	42
6.1	Dohányzás, alkoholfogyasztás	42
6.2	Szabadidő-eltöltés	45
6.3	Sportolási szokások	50
7	Kulturális fogyasztás	55
7.1	A kulturális fogyasztás színterei	55
7.2	Újságolvasási szokások	59
7.3	Városi rendezvények	62
7.4	Látogatottság	63
7.5	Dohánymentes szórakozóhelyek	64
8	Szubjektív vélemények	65
8.1	A közsférával kapcsolatos elégedettségek	65
8.2	Az egri ifjúság legégetőbb problémái	66
8.3	Értékek	69
8.4	Személyes élettervek	71
9	Ábrajegyzék	74
10	Táblajegyzék	75

1 Bevezető

Az egri fiatalok helyzete 2005 című kutatást a MOBILITÁS Ifjúságkutatási Iroda végezte Eger Megyei Jogú Város Önkormányzatának megbízásából.

Kutatásunk célcsoportja az Egerben élő, illetve az oda bejáró 15-29 éves korosztály volt. Az Önkormányzat ifjúsági referensével egyeztetve készítettük el és véglegesítettük azt a kérdőívet, amelyet 1000 fiattól kérdeztünk le Egerben.

Az adatfelvételt vegyes technikával végeztük. Az adatfelvételt 2005. január 15. és február 7. között bonyolítottuk le. A mintát a megrendelő igényeinek megfelelően, véletlenszerűen állítottuk össze.

A kérdezést gyakorlott, helyismerettel rendelkező egri kérdezőbiztosok végezték, akiket külön erre a feladatra felkészítettünk. Munkájukat helyi instruktork ellenőrizte, az ellenőrzés eredménye pozitív volt, a kérdezők jól végezték a feladatukat. A kérdőívek rögzítése után SPSS system fájl készítettünk, a továbbiakban a számításokhoz és az elemzéshez ezt az adatbázist használtuk.

A kutatás során a következő főbb tematikus blokkokat érintettük:

- Iskola, tudástőke
- Munka világa
- Szocio-demográfiai mutatók
- Életmód
- Kulturális fogyasztás
- Szubjektív vélemények

A 2005. évi egri adatfelvétel eredményeit jelen tanulmányban az Ifjúságkutatási Iroda által koordinált Ifjúság2004 elnevezésű országosan reprezentatív 8000 fiatal megkérdezésével lezajlott kutatás eredményeihez hasonlítjuk.

1.1 A minta összetétele

A kutatás mintája a 14–29 éves korosztályra vonatkozik, és ezen belül az alábbi 4 csoportot érinti:

A 14–29 éves fiatalok közül...	Lekérdezett fiatalok száma
Egerben lakik, ott jár iskolába, ott dolgozik, ott eltartott, munkanélküli (reprezentatív almintá)	750
Nem Egerben lakik, de ott jár középiskolába	100
Nem Egerben lakik, de ott jár főiskolára	100
Nem Egerben lakik, de ott dolgozik	50

Területileg rétegzett, korra és nemre vonatkozó kvótás mintavételi eljárással, az iskolai végzettség szerint, az elérhető statisztikák figyelembe vételével, utólagos ellenőrzéssel korrigált mintavételi eljárást alkalmazunk.

1.2 Eger társadalomföldrajzi sajátosságai

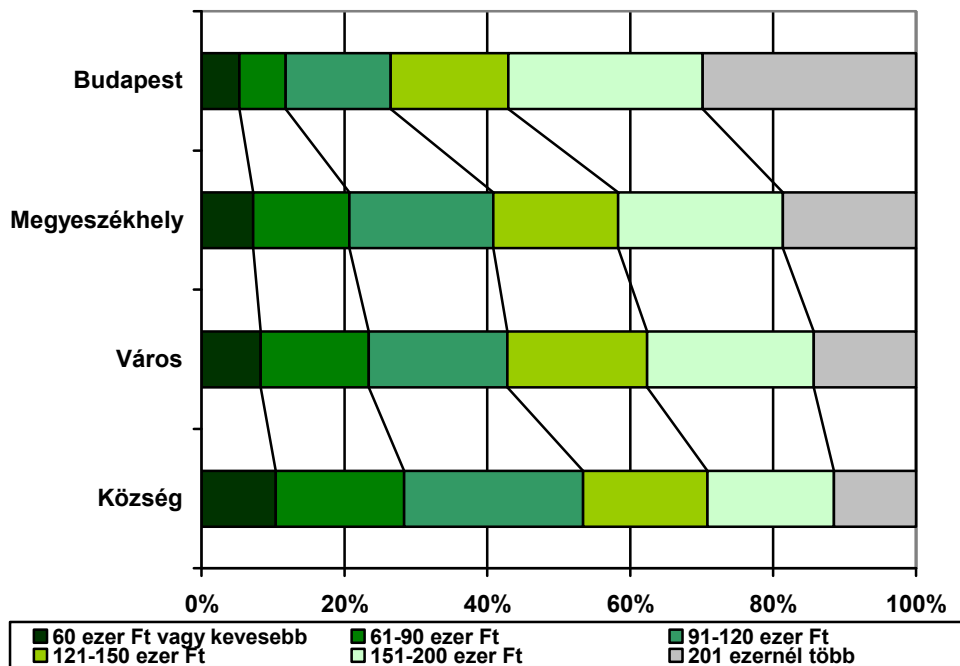
Az egri fiatalok helyzetének bemutatása előtt, fontos dolognak tartjuk, hogy társadalomföldrajzilag tágabb kontextusba helyezzük a vizsgálat tárgyául szolgáló Eger városát. Két olyan, az ifjúságra vonatkozó, jelentős szociológiai háttérváltozót mutatunk be, mely determinisztikus erővel bír az Egerben élő fiatalok életesélyeire.

Az a közeg, amelyben mindennapi életüket élik a fiatalok több szempont szerint sajátos. Ez a sajátosság természetesen minden településre igaz, és olyan jellemzőkkel, paraméterekkel írható le, mely Magyarország többi települését is elhelyezi egy hipotetikus térben. A két megvizsgált paraméter: a településtípus és a regionalitás.

A településtípusok a különböző lehetőségeinél fogva más és más életteret, életviteli lehetőségeket, jövőképeket nyújtanak a benne élők számára. A vidék Budapesthez viszonyítva egy eltérő világ, a megyeszékhelyekhez képest a falvak és a városok lehetőségei, adottságai szintén komoly különbségeket mutatnak. Ugyanez érvényes Magyarország régióira is: az ország nyugati fele és a középső része prosperáló területnek nevezhető, míg a keleti vége egyre inkább leszakadó, gazdaságilag nehezebb helyzetben lévő régióknak tekinthető.

Eger egyrészt megyeszékhely. Az alábbi ábra azoknak a háztartásoknak a jövedelmi helyzetét mutatja településtípusonként, ahol él 15-29 éves fiatal. Mint látható, a településlejtőn lefelé haladva, a fővárostól a községig, egyre inkább csökken a kedvezőbb anyagi helyzetben lévő háztartások aránya, míg a szűkös anyagi javakból gazdálkodó háztartáscsoportok aránya növekszik. A fővárosban élő fiatalok közel 30 százaléka él olyan háztartásban, ahol a háztartás havi átlagos jövedelme 200 ezer forint felett van, ezzel szemben a községekben élő fiatalok között, az ebből a szempontból jómódúnak tekintett csoport aránya 10 százalék. A megyeszékhelyek mind a községeknél, mind a városoknál kedvezőbb gazdasági helyzetet, lehetőségeket jelentenek a családok számára.

1. ábra Településtípusok közötti anyagi különbségek

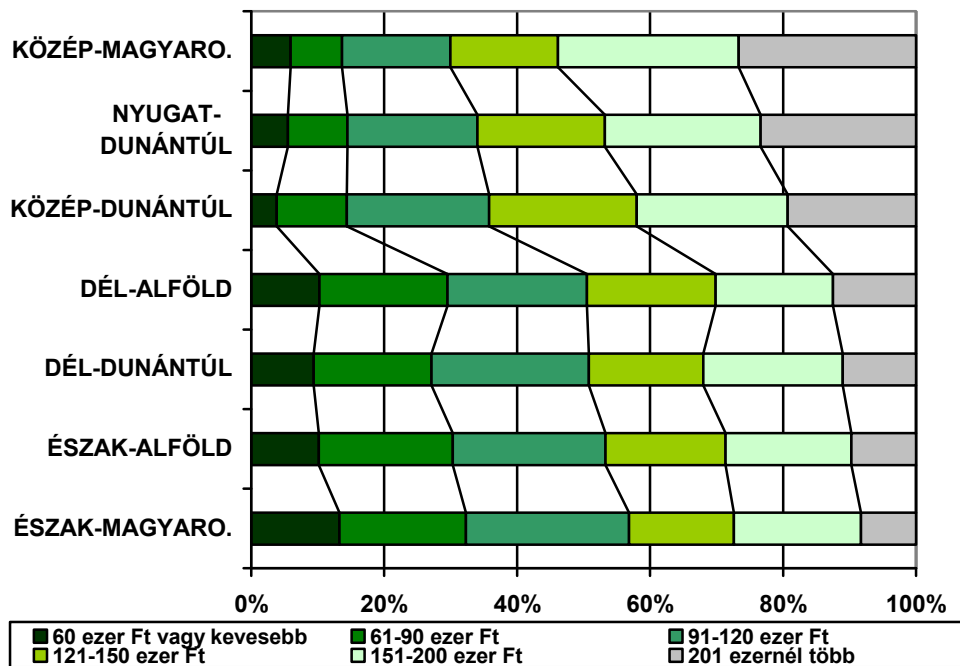
Heves megye Magyarország 7 fő régiójából Észak-Magyarország régióba tartozik.

2. ábra Magyarország megyei és regionális bontása

Ha a háztartások átlagos havi jövedelmét vesszük alapul Észak-Magyarország régió a legkedvezőtlenebb helyzetben lévő régiók egyike. A regionális sorrend ebben a tekintetben Közép-Magyarországgal kezdődik, és Nyugat-, valamint Közép-Dunántúllal folytatódik. A többi négy régió adottságai révén keletkezett anyagi helyzet rangsora már nem egyértelmű, esetleges.

3. ábra Régiók közötti anyagi különbségek

2003-ban klaszteranalízis módszerével készítettünk el 22, az ifjúságra vonatkozó társadalmi csoportot, és abból alakítottuk ki három fő réteget.¹ Ezek a rétegek a vesztes, köztes, illetve nyertes. Vesztesnek tekintettük azokat, akik a rendszerváltás utáni gazdasági helyzetben kevésbé tudtak az új követelményekre adekvát válaszokat adni, ezért többek között a munkaerőpiacon kedvezőtlen helyzetbe kerültek. A nyertesek ezzel szemben olyan tudáskészlettel rendelkeztek, mely könnyen konvertálható volt az új kihívások terén, ők nyertek a rendszerváltáson; a harmadik csoport pedig a nyertes és a vesztes között állókat tömöríti.

A klasztercsoportok eloszlása regionálisan szignifikáns különbségeket mutat. Mint látható Észak-Magyarország meglehetősen kedvezőtlen pozíciót ért el ezen a társadalmi besoroláson alapuló megközelítés szerint.

¹ Továbbiakban lásd még: Bauer – Máder – Nemeskéri - Szabó: Ifjúsági rétegek az ezredfordulón. In: Új Ifjúsági Szemle 2003/1.

1. táblázat: Ifjúsági rétegek régióinként

KLASZTEREK	Közép-Mo	Közép-Dtúl	Nyugat-Dtúl	Dél-Dtúl	Észak-Mo	Észak-Alföld	Dél-Alföld
nyertes	41%	13%	12%	14%	11%	12%	10%
közép	25%	49%	49%	44%	43%	39%	45%
vesztes	34%	38%	39%	42%	46%	49%	45%

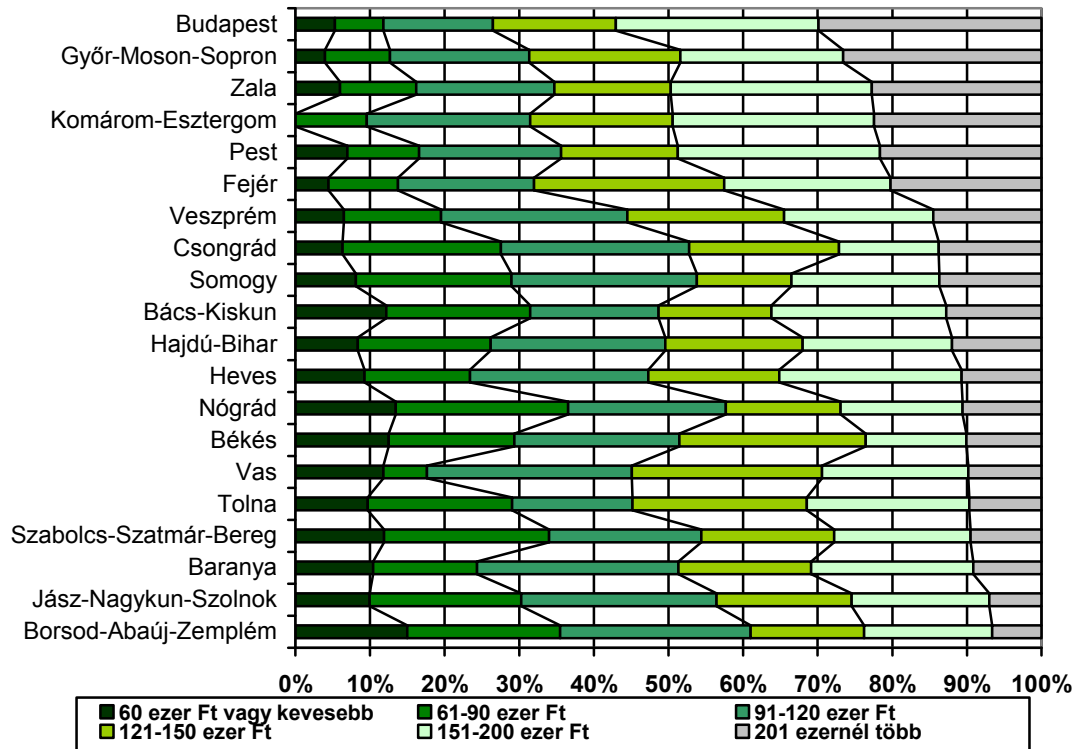
Az alábbi táblázatban számos makroadatot gyűjtöttünk össze, mely segít a Heves megyei, és ezen belül az egri helyzet pontosabb megértésében. Látható, hogy Közép-Magyarország régióban lakik a teljes magyar népesség közel harmada, vagyis a pozitív súlyhatás miatt ennek nagyobb súllyal kell szerepelnie, több támogatást kell kapnia, mint például a nyugat-dunántúli régióknak. Gazdasági téren is Közép-Magyarország régió a domináns, mivel a teljes GDP 44 százalékát termeli ki. Ugyanezeket a trendeket rögzítettük a tudástőke, és vállalkozások terén is.

2. táblázat: Regionális adatok

	Közép-Mo	Közép-Dtúl	Nyugat-Dtúl	Dél-Dtúl	Észak-Mo	Észak-Alföld	Dél-Alföld
demográfia							
Népesség (ezer fő)	28%	11%	10%	10%	13%	15%	13%
0-14	25%	11%	9%	10%	14%	18%	13%
15-19	25%	11%	10%	10%	13%	17%	14%
20-29	29%	11%	10%	9%	12%	15%	13%
Gazdaság							
Foglalkoztatottság (ezer fő)	31%	12%	11%	9%	11%	13%	13%
bruttó jövedelem	19%	15%	14%	13%	13%	13%	13%
GDP	44%	10%	10%	7%	8%	10%	10%
háztartások egy főre jutó évi átlagos jövedelem	116%	105%	100%	91%	87%	88%	95%
Tudástőke, vállalkozási hajlam							
kutatók és fejlesztők 10000 lakosra jutó száma	53	12	8	12	8	12	17
működő vállalkozások száma 1000 lakosra	118	75	85	74	64	65	72

Az Észak-Magyarországra jellemző képet egy kissé tompítja az, hogy míg Nógrád megye a hevesi helyzethez képest hasonló képet mutat, addig Borsod-Abaúj-Zemplén a legkedvezőtlenebb helyzetű megye Magyarországon.

4. ábra Megyék és Budapest közötti anyagi különbségek

Az egri fiatalok helyzetére vonatkozóan megállapíthatjuk tehát, hogy egyrészt a helység településtípusa révén olyan adottságokkal rendelkezik, melyek az országos átlag fölé helyezik. Ezzel szemben az ország kevésbé prosperáló részén helyezkedik el, mely számos negatív anomáliája révén negatív hatást gyakorol az itt élő fiatalok életésélyeire.

2 Összefoglaló – a legfontosabb megállapítások

Az egri fiatalok

- jövőbeni gyermekvállalási tervei az országos átlagnál is alacsonyabbak, egyértelmű gyermekvállalási hajlandósággal az egri fiatalok 71 százaléka rendelkezik. Egerben kevesebb az átlagos gyermekszám, és kevesebben szeretnék a későbbiekben gyermeket vállalni.
- – a korosztály sajátos életmódjából fakadóan – többsége az év legnagyobb részében még szüleivel él együtt, Egerben a szülőknél élő fiatalok aránya nem éri el a 60 százalékot.
- többsége szeretne változtatni jelenlegi lakáskörülményein, többségében úgy, hogy lakást vagy házat vásárolna, építene.
- anyagi helyzete semmiképpen sem nevezhető rosszabbnak, mint az ország más területein élő társaiké.
- 5-6 százaléka sorolja magát a felső vagy felsőközép társadalmi kategóriába, míg túlnyomó többségük középre helyezi saját státusát.
- a civil szervezeti tagság aránya hasonlóan alacsony, mint országosan, a vizsgálat szerint az egri fiatalok mindössze 11 százaléka vállal fel valamilyen civil aktivitást, a legtöbben (5%) – ahogy országosan is – valamilyen sportklubnak vagy sportegyesületnek a tagjai..
- szüleinek iskolai végzettsége magasabbnak mondható, mint az országos átlag.
- iskolai végzettsége jóval kedvezőbbnek tűnik, mint amit az országos arányszámok mutatnak.
- nagyobb arányban beszélnek valamilyen szinten idegen nyelvet (74 százalék), mint az országos mintába tartozó fiatalok (61 százalék), Egerben a fiatalok 61,6 százaléka beszél valamilyen szinten angolul, és 41,7 százaléka németül.
- Egerben az országos adatokhoz képest valamennyivel alacsonyabb a napi internethasználók aránya (4 százalékkal), ugyanakkor 4,3 százalékkal több a heti

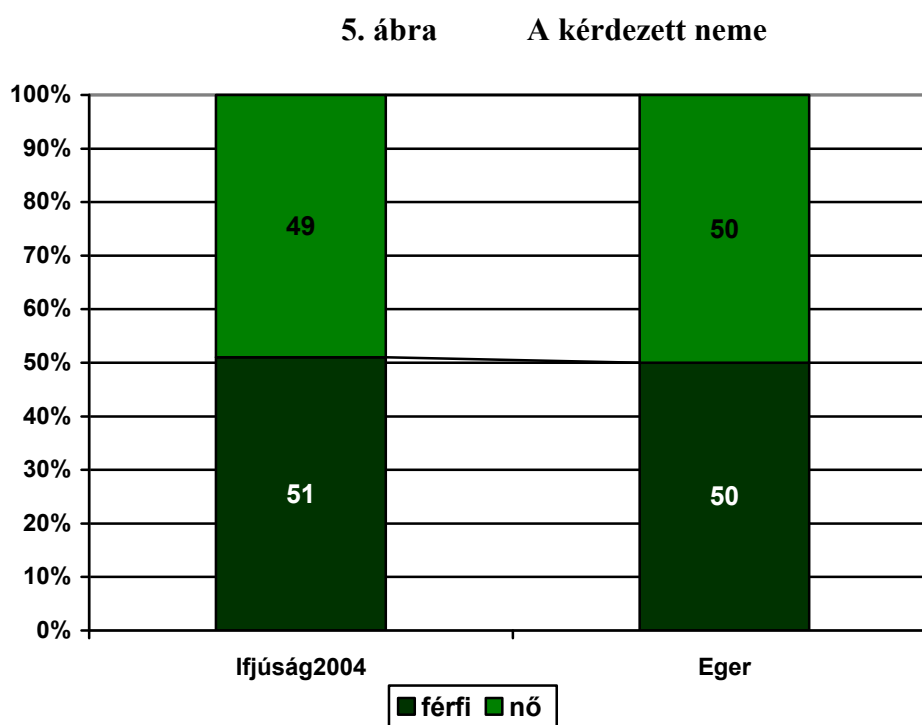
többszöri internethasználó, ugyanakkor a soha nem internetezők Egerben a fiatalok 25,1 százalékát teszik ki, ez 9,7 százalékkal több mint az Ifjúság2004 országos eredménye.

- 88 százaléka rendelkezik mobiltelefonnal.
- 42,5 százaléka nem fél attól, hogy nem tud elhelyezkedni, 58,5 százalék pedig pesszimista.
- mindössze 25,6 százaléka tervezi, hogy indít valamikor saját vállalkozást.
- mintegy 52,2 százaléka nem tervezi, hogy Magyarország más településére megy dolgozni, 26,4 százalékuk viszont tervez ilyet.
- többsége (54 százalék) nem tervezi, hogy Magyarország más részére megy tanulni. 32 százalék azoknak az aránya, akik tervezik, hogy máshová mennek tanulni.
- közül minden harmadik fiatal naponta dohányzik, hattizedük pedig egyáltalán nem szív dohányterméket.
- két százaléka fogyaszt alkoholt minden nap, vagy majdnem minden nap, egynolcaduk pedig hetente legalább egyszer, az országos adatoktól eltérés tapasztalható abban, hogy kevesebben vannak az alkoholt soha nem fogyasztók és ezzel párhuzamosan többen az alkalmanként, azaz havonta egy-két alkalommal alkoholizálók.
- több mint 90 százaléka rendelkezik hétköznapi szabadidővel.
- 4 százaléka nem rendelkezik hétvégén szabadidővel.
- közül ötből négy fiatalnak vannak olyan barátai, akikkel együtt van szabadidejében.
- több mint fele sorolta magát azok közé, akik nem sportolnak.
- elsősorban a beszédcselekvés helyszíneit (kocsma, presszó, kávéház) preferálják a kulturális intézmények közül, a megkérdezettek 54%-a havonta legalább egyszer megfordul ilyen helyen.
- körében a leglátogatottabb a Sziget Fesztivál.

- közel harmada olvas rendszeresen napilapot, a legolvasottabb napilap a Heves Megyei Hírlap, amit a napilapot olvasó fiatalok majd hetven százaléka rendszeresen olvas.
- leginkább a Szuperinfót olvassák a leggyakrabban az ingyenesen terjesztett lapok közül.
- körében a legnépszerűbbek a különböző sörfesztivál jellegű rendezvények.
- 89 százaléka gondolja úgy, hogy az önkormányzat feladata az ingyenes rendezvények megszervezése.
- legtöbbször (18%) könyvtárba és az uszodába jut el leggyakrabban.
- 53 százaléka szerint kevés a dohánymentes szórakozóhely Egerben.
- között Eger és Budapest összehasonlításánál összességében két szempont szerint kapott magasabb értékelést Eger mint Budapest: a köztisztaság és a levegő tisztasága terén.
- legtöbbször említett problémájának a *céltalanság* (32,7 százalék) és a *kábítószer* (31,5 százalék) bizonyultak.
- közül legtöbbször a *belső harmóniát* tartották a legfontosabbnak (24 százalék), amely ezzel együtt, összességében a harmadik legtöbbet említett értéknek bizonyult, a *szerelm-boldogság* „párosa” után.
- legfőbb vágya, hogy a következő 5 éven belül családot alapítsanak, lakáshoz jussanak, elhelyezkedjenek és így megteremtsék az önálló életvitelüket.
- általában az élettervek megvalósulási esélyeit illetően némileg pesszimistább, mint a magyar 15-29 évesek általában.

3 Általános demográfiai tényezők és életkörülmények

A magyar társadalom életkori és nem szerinti fája érdekes képet mutat. A 2004-ben kiadott KSH jelentés² szerint születéstől egészen a 35-39 éves korcsoportig a férfiak vannak – az életkor előrehaladtával csökkenő mértékű – többségben. A vizsgált 15-29 éves korosztályban összességében minimálisan (1 százalékkal) magasabb a férfiak aránya, ez azonban szinte elhanyagolható mértékű. Egerben sincs ez lényegében másként. A vizsgálatba került férfiak és a nő aránya megegyezik egymással.

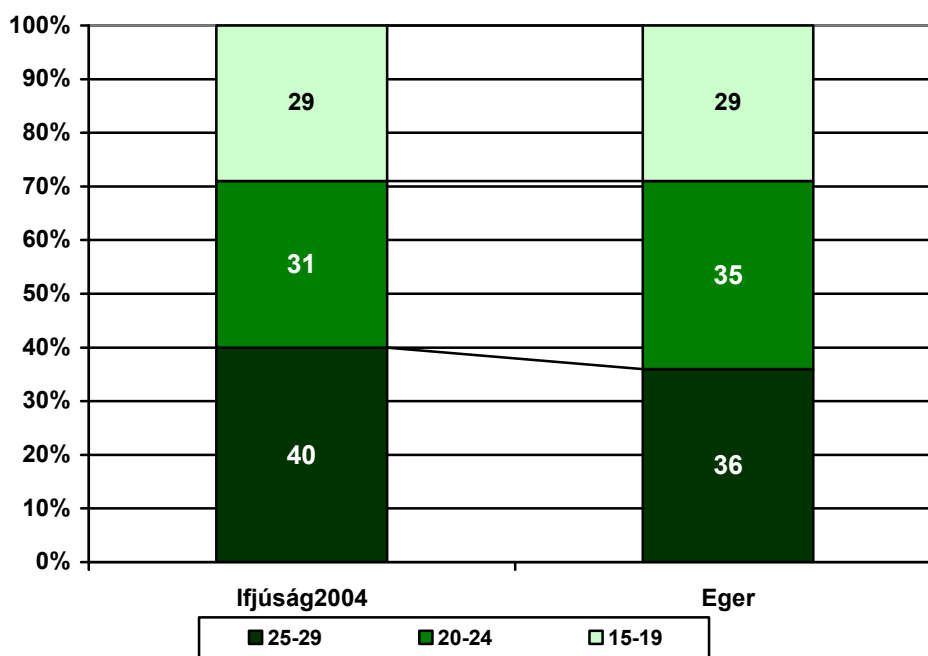

Az Ifjúság2004 és az egeri vizsgálat korosztályait összevetve a felső korosztályokat illetően találunk eltérést. A legidősebb, 25-29 éves korosztályban országosan a vizsgált populáció mintegy 40 százaléka tartozik, míg az egeri vizsgálatba 36 százaléka került. Statisztikai értelemben azonban ez a négy százalékos elmozdulás egy ekkora mintánál bőven a hibahatáron belül esőnek minősül. Ráadásul a minimális eltérés kompenzálódik a középső, 20-24 évesek körében. Persze kérdésként merülhet fel, hogy a 20-24 évesek valamint a 25-29 évesek életmódja nem tér-e el gyökeresen egymástól. Mint azt a későbbiekben alátámasztjuk, és mint azt az Ifjúság2004 eklatánsan bizonyította, az elmúlt 15 év egyik legjelentősebb változása az ifjúsági életszakasz meghosszabbodása. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a fiatalok egyre hosszabb időt töltenek az iskolapadban, ezért kitolódik az első munkába állás

² Magyar Statisztikai Zsebkönyv Budapest, Központi Statisztikai Hivatal, 2004. 14-15.o.

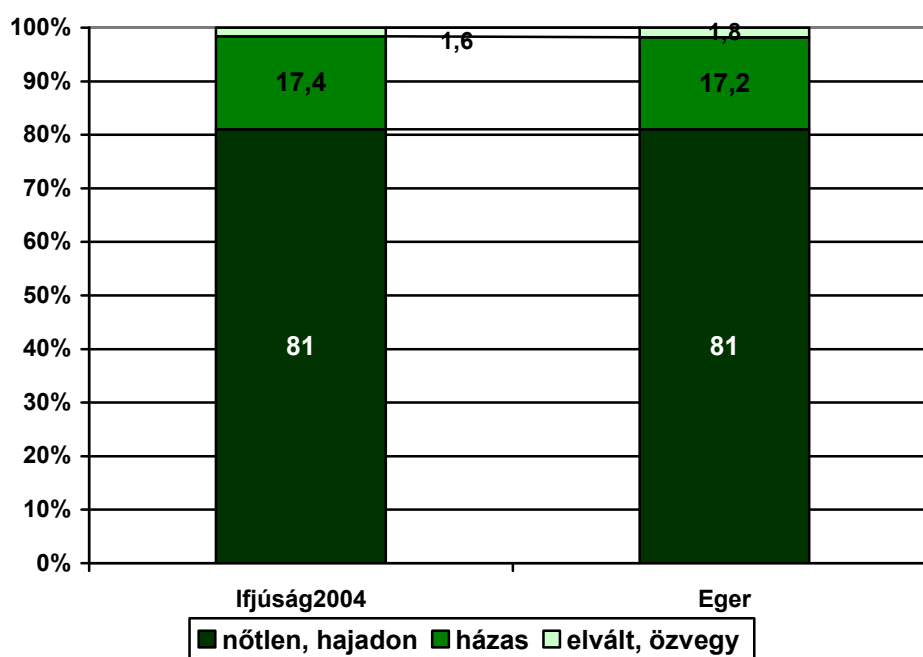
időpontja, a családalapítás és a gyermekvállalás. Így a mai 20-24 évesek és a 25-29 évesek gondolkodásában, életmódjában jóval kisebb a különbség, mint akár néhány évvel korábban az mérhető volt. A fenti megállapítást támasztja alá az alábbi ábra is.

6. ábra A válaszadók korcsoportos eloszlása.

A 15-29 éves korosztály valamivel több mint egyötöde él házastársi kapcsolatban. Bár az életkor előrehaladtával természetes módon növekszik a tartós kapcsolatban élők száma és aránya, ezek az adatok is alátámasztják a KSH által folyamatosan jelzett változást. Négy év alatt (2000-ről 2004-re) országosan és 15 évesnél idősebb magyar társadalomra vonatkoztatva 2,4 százalékkal növekedett a nőtlenek, és hajadonok aránya, míg a házasoké nagyjából ennyivel csökkent. Ez azt jelenti, hogy a magyar társadalom egészének pontosan a fele él házastársi kapcsolatban, és 28,8 százalékuk nőtlen, hajadon. Az adatok arra is utalnak, hogy a házasságkötés ideje összességében jóval 29 év felé tolódik és egyre inkább összefonódik a gyermekvállalással. Vagyis a 15-19 évesek között szinte nem találunk házast, míg a „legidősebb” korcsoportban már minden harmadik fiatal él törvényesen elismert kapcsolatban. Ebből az adatból következik, hogy a házasok aránya rendkívül alacsony a még iskolarendszerben tanulóknál, és viszonylag magas az aktív, a munkanélküli és – érthető módon – az inaktívknál (akik többségében, GYES-en, GYED-en lévő kismamák).

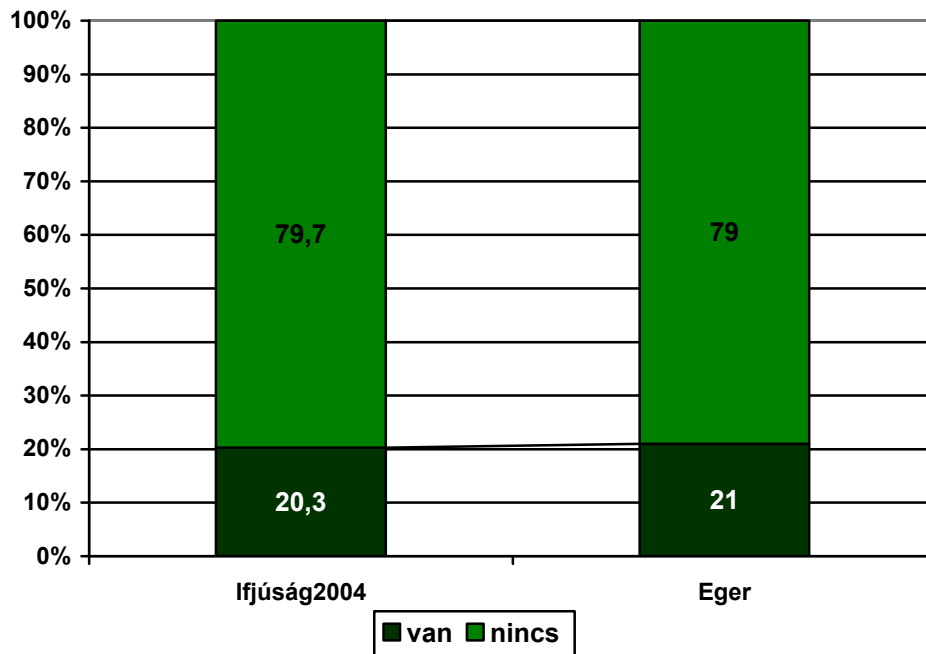
7. ábra Mi az Ön családi állapota

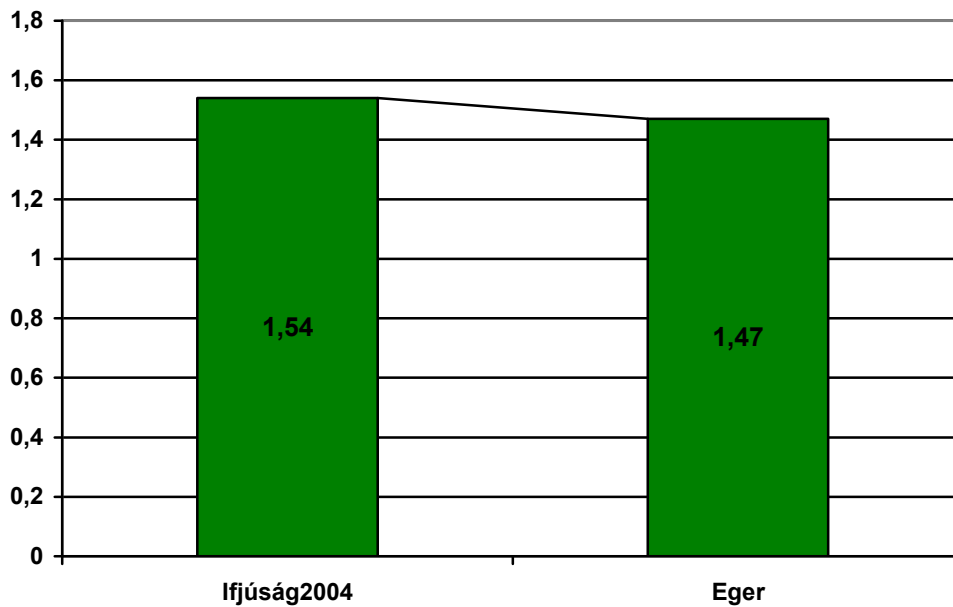
A családi állapot elemzésénél jeleztük, hogy a XXI. században a tartós családi kötelék kialakítása egyértelmű összefüggésben van a gyermekvállalással. A családszociológiai kutatások jelzik, hogy főleg a magasabb iskolázottságú (legalább középiskolát végzett) fiataloknál a házasság intézményének felvállalása tulajdonképpen a gyermekvállalási szándék nyilvánosság előtt történő prezentációját jelenti. Akkor házasodnak össze a fiatalok, ha egyrészt muszáj, másrészt, ha elérkezettnek látják az időt a közös gyermek megszületésére. Az ifjúsági életszakasz meghosszabbodása, valamint a házasság intézményének ilyen értelmű átalakulása, valamint a női karrierút és a gyermekvállalás közötti ellentmondás együttesen okozza, hogy Magyarországon drámaian csökken az élveszületések száma. 1990-ben még 125 679 gyermek született, 2003-ban már csak 94 650.³ Az egeri vizsgálat ennek a törvényszerűségnek a helyi vonatkozásaira mutat rá. A mintába került fiatalok alig egyötödének van már saját gyermeke. A gyermekszám pedig még az országos átlaghoz képest is valamivel kevesebb. Míg az Ifjúság2004 szerint az átlagos gyermekszám 1,54, addig az egeri vizsgálat szerint 1,47.

³ KSH im. 23.o.

8. ábra Van Önnek gyermeke?

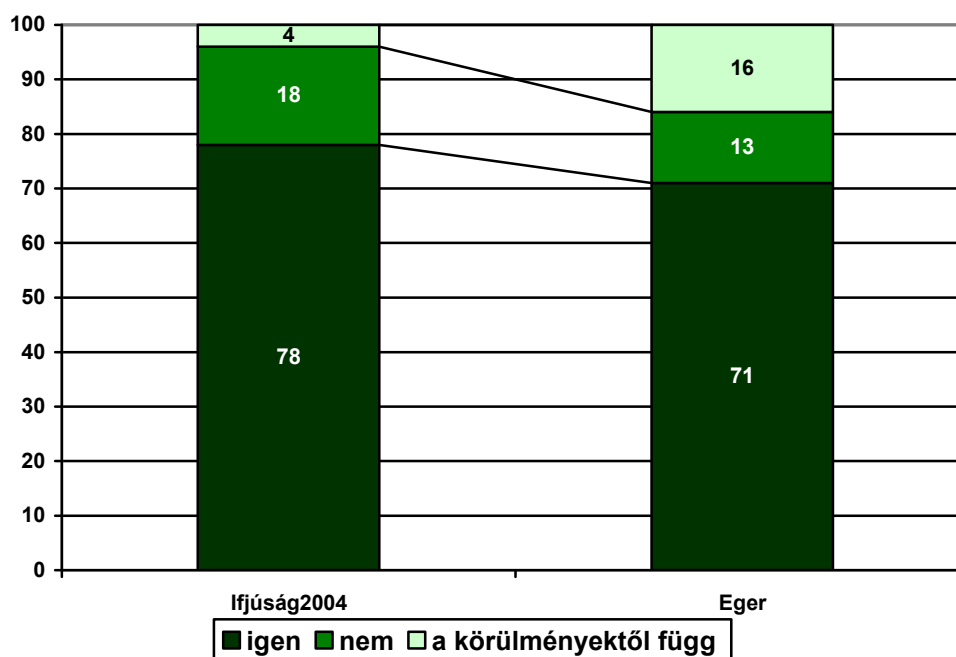
9. ábra Hány gyermeke van (ha van)?

Ami Eger városa szempontjából különösen figyelemre méltó, és nem feltétlenül kedvező, hogy a jövőbeni gyermekvállalási tervek az országos átlagnál is alacsonyabbak. Egyértelmű gyermekvállalási hajlandósággal az egeri fiatalok 71 százaléka rendelkezik, ami az országos átlaghoz képest a statisztikai hibahatárnál magasabb különbségre utal. Egerben tehát kevesebb az átlagos gyermekszám, és kevesebben szeretnének a későbbiekben gyermeket vállalni. Fontos azonban – és ez árnyalja a fenti kategorikus kijelentést –, hogy azok, akik bizonyosak

abban, hogy nem szeretnének gyermeket az országos adatokhoz képest kevesebben vannak. Míg az Ifjúság2004 szerint 100 fiatalból 18 nem kíván gyermeket vállalni, Egerben 13 százalék ez az arány. A magasabban iskolázott (minimum középiskolát végzett) fiatalok gyermekvállalási hajlandósága két tényezőtől tevődik össze. Alapvetően szeretnének gyermeket, de az átlaghoz képest ebben a csoportban jóval magasabb az aránya azoknak, akik valamiféle körülménytől teszik függővé a gyermekvállalást.

10. ábra Tervez-e Ön (Önök) (további) gyermeket?

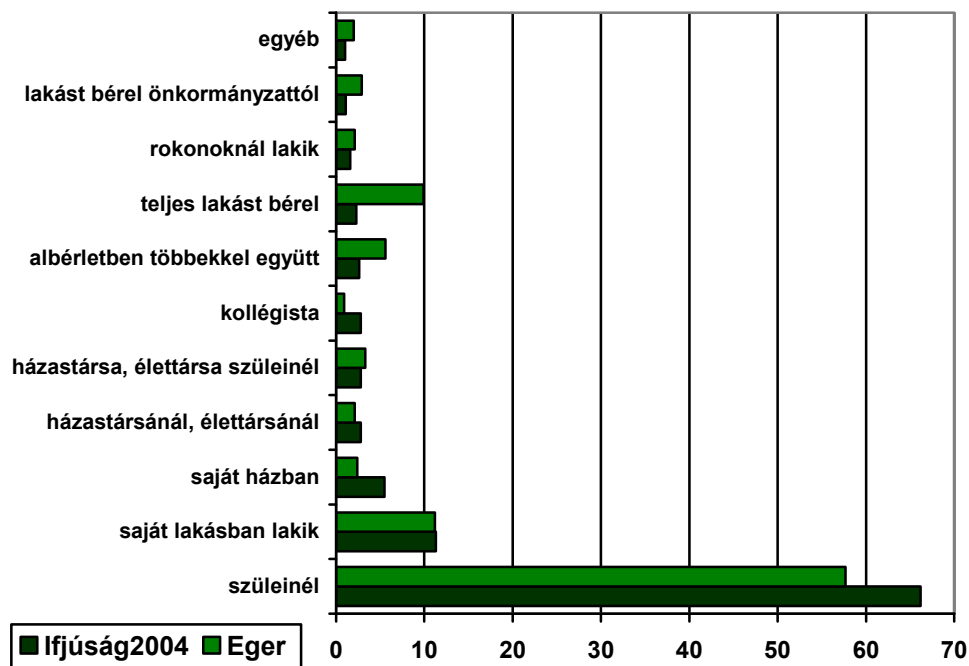
3.1 Lakóhely

A korosztály sajátos életmódjából fakadóan többségük az év legnagyobb részében még szüleivel él együtt. Országosan 100 fiatalból közel hetven él a kibocsátó családban, Egerben ez az arány nem éri el a 60 százalékot. A szülői család ennyire kitüntetett szerepe azt vetíti elő, hogy az összes többi lakhatási lehetőségnek viszonylag kicsi a jelentősége. A saját lakástulajdonban való élés a 15-29 éves korosztályban kuriózumnak számít. A mintába került egri fiatalok közül – hasonlóan az ország egészéhez – durván minden tizedik él saját lakásában, saját házában pedig még kevesebben.⁴ Az országos átlaghoz képest a lakásbérletnek van valamivel nagyobb jelentősége. Egerben a 10 százalékot eléri azok aránya,

⁴ Itt jegyezzük meg, hogy a saját lakásban való folyamatos jelenlét nem egyezik meg a saját lakástulajdonnal. A kilencvenes évek elejétől kezdve divattá vált a lakások gyermekekre és unokákra való íratása bizonyos anyagi okok miatt. A vizsgálat is azt jelzi, hogy a saját lakástulajdon valamivel magasabb, mint a saját lakásban való élés.

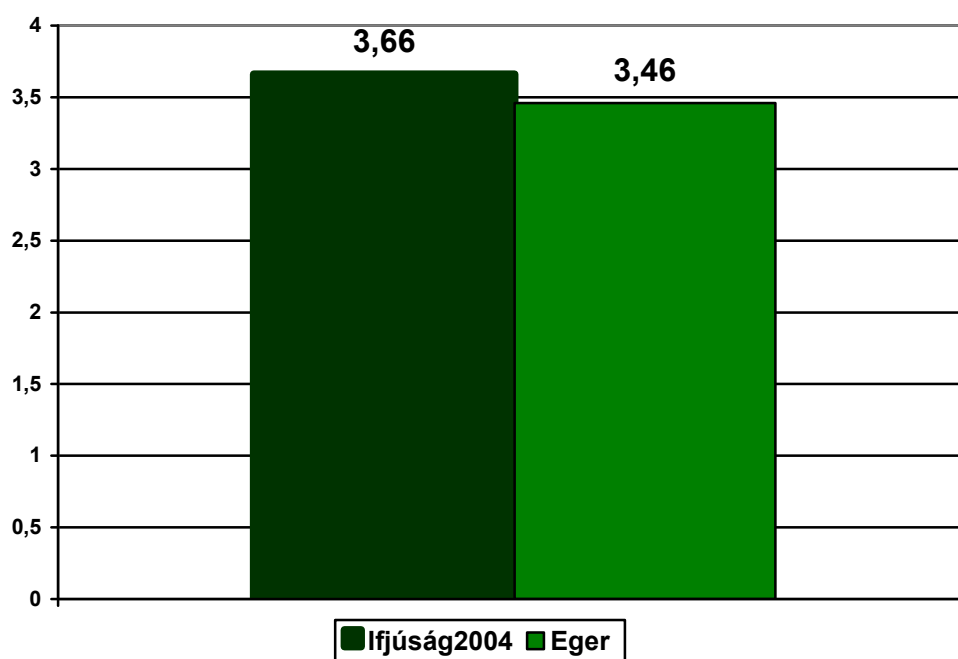
akik teljes lakást bérelnek, további hat százalékuk másokkal együtt bérelnek ki lakást, és ami igazán érdekes, hogy az önkormányzattól igényelt és bérelt lakásoknak is mérhető a szerepe. Más kutatások jelezték (pl. a Miskolcon és a Pécsen elvégzett hasonló kutatás), hogy a korosztályon belül nagyon nagy az igény az önkormányzati bérlakások után. Miután az első lakáshoz jutás óriási anyagi és egyéb áldozatokkal jár mind a szülők mind a fiatalok részéről, a bérlakások jelentik az egyik kiutat az önálló életvitel megteremtéséhez.

11. ábra Az év legnagyobb részében hol lakik?

A lakásokban – ami mint tudjuk leginkább a szülői háztartás által lakott házat, lakást jelenti – átlagosan valamivel többen mint hárman laknak. Ez adódik a magyar társadalomban meggyökeresedett családmódelel. Még ma is – ahogy ezt az Ifjúság2004 megmutatta – a leggyakoribb a két felnőtt + 2 gyermekes modell, ami mellett egyre inkább teret nyer az egygyermekes családi minta.

12. ábra Hányan élnek egy háztartásban?

Az egri fiatalok többsége szeretne változtatni jelenlegi lakáskörülményein, többségében úgy, hogy lakást vagy házat vásárolna, építene. Ugyanakkor nem elhanyagolható azok aránya sem, akik nem tudnak, vagy nem akarnak a jelenlegi adottságokon változtatni. Az, hogy 100 fiatalból 45 ezen az állásponton vannak, jelzi, hogy a lakásvásárlás, házépítés problematikájának megoldhatatlanságát. Nem kívánnak változtatni, mert egyrészt ez a téma – főleg a legfiatalabbakat – még nem foglalkoztatja őket, másrészt viszont tisztában vannak azokkal a realitásokkal, amelyek a szülői családból való kitorés lehetetlenségét támasztják alá.

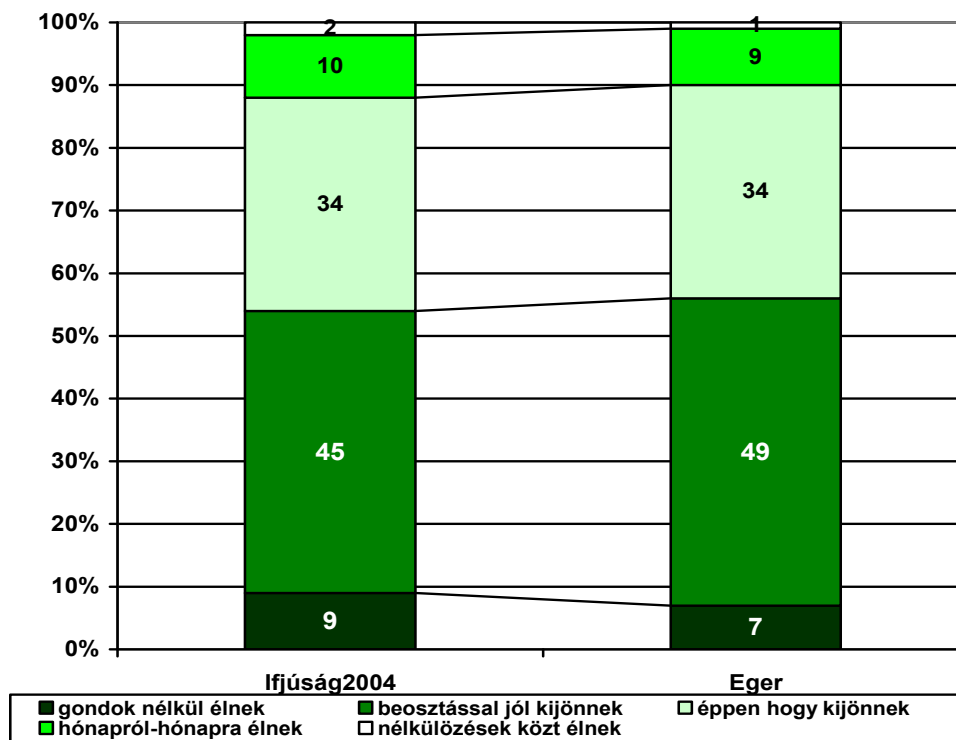
3.2 Anyagi helyzet

Az egri fiatalok anyagi helyzete semmiképpen sem nevezhető rosszabbnak, mint az ország más területein élő társaiké. Több szempontból vizsgálható az anyagi helyzet. Arra a kérdésre, hogy *Milyen gyakran fordult elő az Önök háztartásában, hogy az elmúlt 12 hónapban, a hónap végére elfogyott a pénz a legtöbben* (45-46 százalékban) országosan és Egerben is azt válaszolják, hogy ilyen helyzet – tudomása szerint – még soha sem fordult elő. Azonban a magyar fiatalok mintegy egyötödénél, az egrieknek ennél valamivel kisebb részénél havonta fordul elő lényeges anyagi probléma. Minden ifjúsági vizsgálat azt jelzi, hogy a „legfiatalabb” korosztályba tartozók esetében fordul elő a legkevésbé, és a „legidősebbeknél” a leggyakrabban a hó végi „takarékoság”. Itt azonban egy fontos dolgot le kell szögeznünk. Természetesen nem arról van szó, hogy azokban a családokban, ahol 15-19 évesek élnek ennyivel jobb lenne a helyzet. Egyrészt kétségtelen, hogy az idősebb korcsoportba tartozóknál

– miután köztük gyakoribb az önálló háztartás fenntartása, és több közöttük a gyermekes család – nagyobb arányban fordulhat elő, hogy a hó végére ténylegesen elfogy a rendelkezésre álló anyagi keret, de fontosabb az információs szempont. A 15-19 évesek többsége nincs teljesen tisztába a család vagyoni, anyagi helyzetével. Nem egyszerűen nemtörődömségből, hanem azért nem, mert a szülői családok erőn felül megpróbálnak mindent megtenni, hogy a gyermekeik számára biztosítsák a legfontosabb fogyasztási javakat. A fiatalok, ha erről nem folyik otthon külön diskurzus, és nem gazdálkodnak önállóan, nem is lehetnek teljesen tisztában anyagi helyzetükkel.

Az anyagi helyzet szubjektív értékelése azt mutatja, hogy a magyar ifjúsági társadalom mintegy tizede az egri fiatalok hét százaléka tartozik az igazán jó anyagi helyzetben élők közé. További durván egytizedük azonban pont ellenkező benyomásokról számol be, az ifjúsági társadalomnak ezt az egytizedét tekinthetjük a legszegényebbeknek. Ebben a csoportban elsősorban a munkaerőpiacra már kilépett vagy éppen onnan kiszorult (munkanélküli) fiatalokat látunk, de ami még ennél is fájóbb, hogy a jelenleg gyesen, gyeden lévő kismamák és a többi inaktív fiatal is úgy érzi, hogy az anyagi helyzete katasztrofális, hónapról hónapra anyagi gondjaik vannak vagy nélkülözések között élnek.

13. ábra Összességében Ön hogy érzi.....

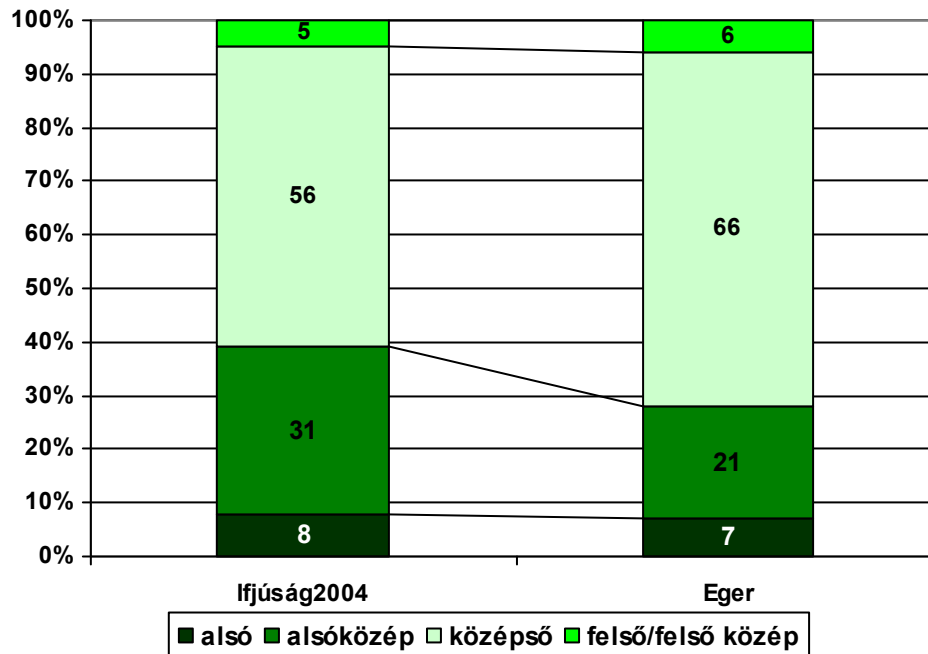
Ezek után semmiképp sem nevezhető véletlennek, hogy a rendszerváltozás nyerteseiként önmagukat azok a fiatalok aposztrofálják, akik az anyagi helyzetüket tekintve inkább a gondok nélkül élnek, vagy a beosztással jól kijönnek kategóriába sorolhatók. Nem véletlen, hogy a rendszerváltozás nyertesének tekintett mintegy 10 százaléknyi egri fiatal közül egy sem (!) jelezte, hogy hónapról hónapra élne, vagy hogy nélkülözések között tengetné életét. Ezzel szemben a rendszerváltozás vesztesei azok a fiatalok, akik anyagi helyzetüket drámaian élik meg, akik alacsonyabb iskolázottságúak, házastársi, élettársi kapcsolatban élnek és van gyermekük. Azokról a fiatalokról van szó, akik nem részesülhettek az ifjúsági életszakasz meghosszabbodásából. Nem tanultak vagy nem tudtak továbbtanulni, viszonylag hamar kikerültek a munkaerőpiacra (egy részük pont akkor, amikor a rendszerváltozással együtt járó gazdasági átalakulás következtében a legnagyobb volt a munkanélküliség) és a többiekhez képest hamar alapítottak családot. Az ő hátrányos helyzetük jellegzetessége, hogy ezt a helyzetet – ha nincs hathatós állami, vagy önkormányzati segítség – tovább fogják örökíteni. Egyéni stratégiák persze létezhetnek az életesélyek javítására, de társadalmi szinten ezen fiatalok jövőbeni kilátásai meglehetősen kétségesek.

Ezekkel a megállapításokkal teljes mértékben összecseng a társadalmi csoportbesorolás. A magyar fiatalok, és így az egri fiatalok 5-6 százaléka sorolja magát a felső vagy felsőközép társadalmi kategóriába, míg túlnyomó többségük középre helyezi saját státusát. Országosan valamivel több mint minden második fiatal sorolja magát ebbe a kategóriába, Egerben azonban magasabb ez az arány, hiszen mintegy kétharmaduk középosztálybelinek gondolja önmagát. Hat százalék az alsó társadalmi csoportba és további 21 százalék az alsóközép csoportba tartozók aránya.

Megjegyzendő, hogy a kérdőívben nincs meghatározva a középosztály fogalma, így mindenki valóban a saját becslése és a mikroköznyezethez való viszonya alapján tudja az önbesorolást megtenni. A legrosszabb anyagi helyzetben lévő egri fiatalok egyharmada állítja, hogy az alsó társadalmi osztályhoz tartozik, ami jóval az egri átlag alatt van. Erre a csoportra tehát fokozottan érdemes odafigyelni. A gondok nélkül élőkénél fordított az arány, egynegyedük a felső/felsőközép és mintegy héttizedük a középső társadalmi csoportba sorolja önmagát. Iskolai végzettség szerint vizsgálva a kérdést megállapítható, hogy a felsőfokú végzettségűek aránya az alsó osztályon belül elhanyagolható, míg középosztályba sorolja magát majd négyötödük. Érdekes azonban, hogy a legfelső társadalmi csoportba mégsincsnek nagyon túlreprezentálva, ami viszont a relatív deprivációnak is köszönhető. Vagyis ezen fiatalok vonatkoztatási csoportja nem az egri hasonló helyzetben lévő fiatal, hanem a magyarországi,

de feltehetően leginkább a budapesti társaik, akik viszont az Ifjúság2004 vizsgálat eredményei alapján sokkal jobb helyzetben vannak, mint az ország bármely pontján élő felsőfokú végzettségű fiatalok.

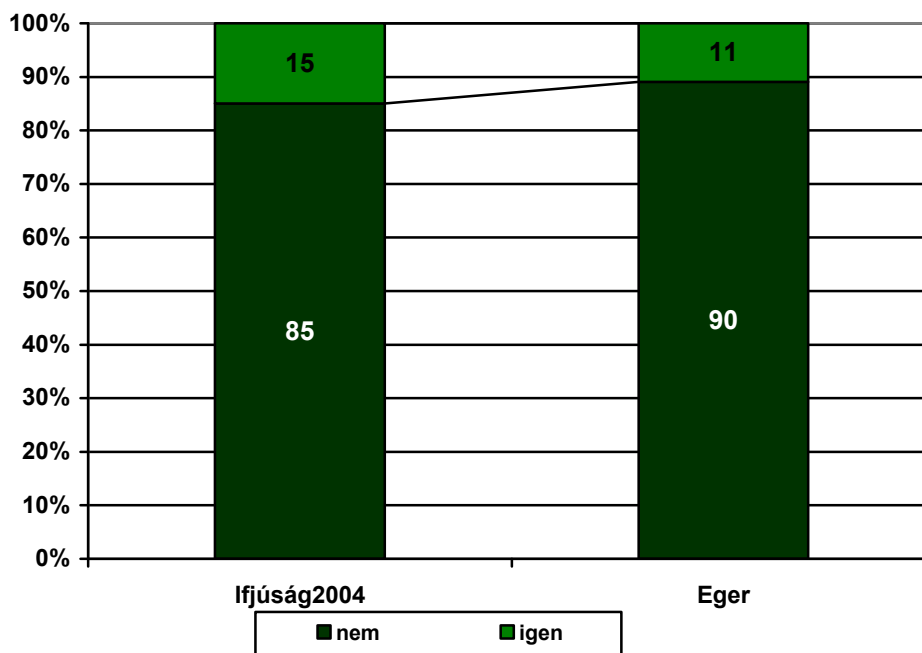
14. ábra Melyik társadalmi csoportba sorolná magát?

3.3 Szervezeti aktivitás

A kilencvenes évek eleje óta készített ifjúságszociológiai vizsgálatok eklatánsan bizonyították, hogy a magyar ifjúsági társadalom szervezeti aktivitása a kritikus szinten található. Országosan kevesebb, mint minden hatodik fiatalnak van valamiféle szervezeti kötődése bármilyen civil, nonprofit szerveződéshez. Egerben ez az arány még alacsonyabb. A vizsgálat szerint az egri fiatalok mindössze 11 százaléka vállal fel valamilyen civil aktivitást. Néhány nagy magyarországi várossal összehasonlítva ezt azt adatot, megállapítható, hogy még Miskolchoz és Pécshez képest is valamivel kedvezőbb az aktivitási ráta.

15. ábra Tagja-e formális vagy informális civil-, társadalmi-, politikai-, vallási-, jótékonyági-, sport- vagy kulturális szervezetnek, közösségnek, klubnak, körnek? (egyházhoz tartozás nem számít)

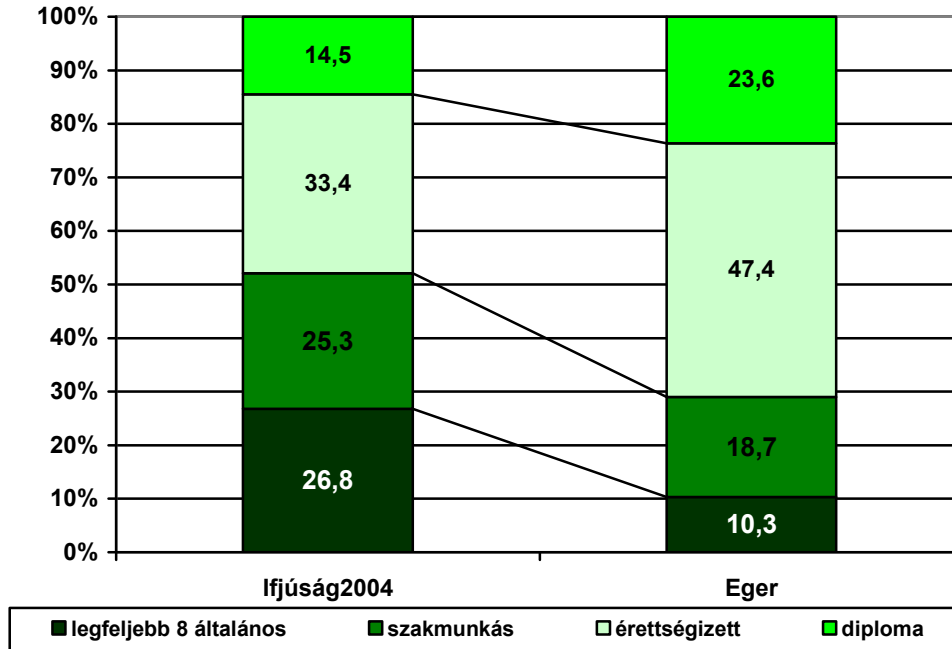
A lokális vizsgálatok, de az Ifjúság2004 is azt jelzi, hogy a civil szervezeti tagság elsősorban a még iskolapadban lévő fiatalok luxusa. A középiskolások, a felsőfokú tanintézményben tanulók messze felülreprezentáltak a tagsági viszonyt illetően. 25 év felett – ahogy befejeződik az iskolai pályafutás – drasztikusan csökken szervezetekben önkéntes munkát felvállalók aránya. A 15-19 éveseknek 15, a 25-29 éveseknek már csak 8 százaléka jelzi, hogy tagja valamely civil szervezetnek.

A legtöbben (5%) – ahogy országosan, Pécsen és Miskolcon is – valamilyen sportklubnak vagy sportegyesületnek a tagjai. A második legnépszerűbb szervezeti tagsági forma a diákszervezet. Az egyházi szervezeti tagságot, az ifjúsági szervezeti tagságot valamint a kulturális, hagyományőrző szervezeti tagságot említették még a válaszolók közül még 5 főnél többen.

4 Iskola, tudástőke

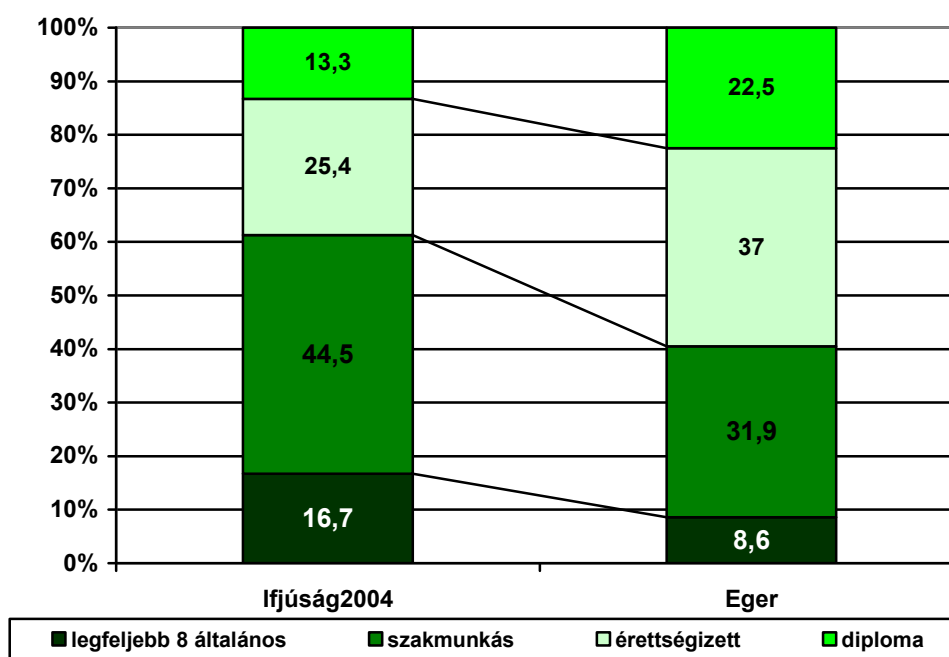
4.1 A szülők iskolai végzettsége

16. ábra Az anya legmagasabb befejezett iskolai végzettsége

Országosan a fiatalok anyjainak több mint egynegyede legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezik, ez az arány Egerben csak 10 százalék. Az egri fiatalok édesanyjainak csaknem a fele (47 százalék) érettségizett, 23 százalékuk pedig diplomát is szerzett, országosan ugyanezek az arányok alacsonyabbak: 33 százalék az érettségizett, 14,5 százalék felsőfokú végzettségű. Összességében egyértelműnek tűnik tehát, hogy az egri fiatalok édesanyjainak iskolai végzettsége jóval kedvezőbb, mint az országos átlag.

17. ábra Az apa legmagasabb befejezett iskolai végzettsége

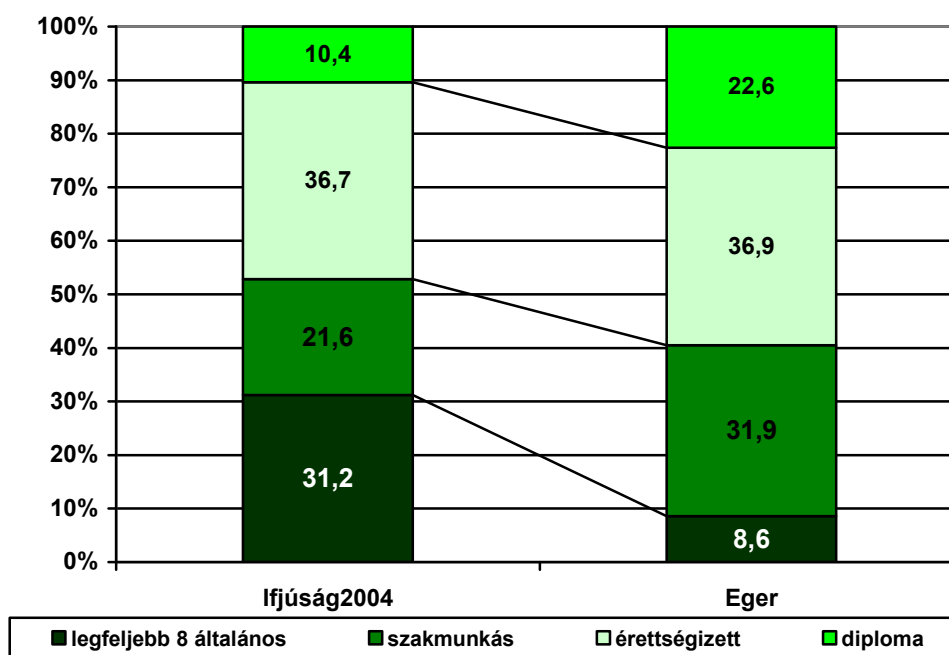

Az egri fiatalok apáinak iskolai végzettségénél hasonló tendenciát tapasztalhatunk, mint az anyák esetében: az országos átlag közel 17 százalékához képest az egri fiatalok apáinak csak kevesebb, mint 9 százaléka az, aki legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezik. 32 százalékuknak szakmunkás végzettsége van, szemben az országos 44,5 százalékos átlaggal. Mindezekből következik, hogy az egri fiatalok apái között jóval több az érettségivel rendelkezők aránya (37 százalék), mint az országos átlag (25 százalék), és egyértelműen kedvezőbb a diplomások aránya is: 22,5 százalék (az országos átlag 13,3 százalék).

Az apák iskolai végzettsége nem független az anyákétól. A fiatalok családjainak többségében a két szülő hasonló iskolai végzettséggel rendelkezik. A felsőfokú végzettségű anyák gyermekeinek esetében az apák többsége (56 százalék) szintén felsőfokú végzettségű, és már szakmunkás végzettségűt is csak elenyésző számban (13 százalék) találunk köztük. A diplomás anyákhoz „tartozó” apák között csak általános iskolai végzettséggel rendelkezőt egyáltalán nem találunk.

4.2 A fiatalok iskolai végzettsége

18. ábra A kérdezett legmagasabb befejezett iskolai végzettsége

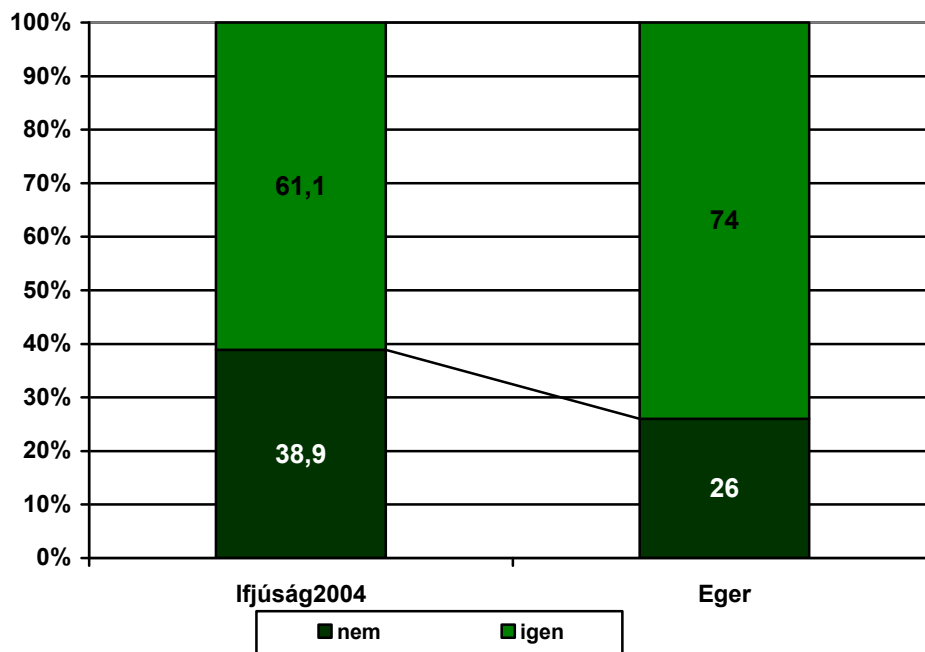
Az egeri fiatalok iskolai végzettsége jóval kedvezőbbnek tűnik, mint amit az országos arányszámok mutatnak. A fiatalok több mint 8,6 százalékának van legfeljebb általános iskolai végzettsége, szemben az országos átlag több mint 31 százalékával. Az egeri fiataloknak mintegy 32 százaléka szakmunkás végzettségű, ez is kedvezőbb arányszám, mint az országos 21 százalék. Az egeri fiataloknak több mint a fele vagy érettségizett (37 százalék), vagy diplomája is van (22,6 százalék). Az érettségizett egeri fiatalok aránya szinte teljesen megegyezik az országos mintán belül az érettségizettek arányával, a diplomások országos aránya (10,4 százalék) azonban jóval alacsonyabb az egeriek körében tapasztalható 22,6 százalékos aránynál.

Mindez természetesen nem azt jelenti, hogy ennek a generációnak a tagjai később nem fognak sokkal magasabb végzettséget elérni, hiszen az adott korosztályban, főleg a legfiatalabbak körében, igen nagy arányban található olyanok, akik vagy még tanulnak, vagy egyszerre tanulnak és dolgoznak. Ennek megfelelően a 15-19 éves korcsoport tagjainak nagy többsége (több mint 70 százalék) nem rendelkezik (egyelőre) az általános iskolainál magasabb végzettséggel; a többi korosztálynál ez az arány érthetően már jóval kisebb: 4 százalék a 20-24 év közöttiek csoportjában, és valamivel több (7 százalék) a legidősebb, 25-29 éveseknél. Ez utóbbi különbség valószínűleg azzal magyarázható, hogy az oktatási expanzió a legidősebb korosztály tagjait még kevésbé érte el, mint a 20-24 év közöttieket.

Kissé más oldalról megvizsgálva ugyanezt a kérdést, azt tapasztaljuk, hogy azok közül az egeri fiatalok közül, akiknek jelenleg a legmagasabb iskolai végzettsége az általános iskola 8 osztálya, mintegy 80 százalék jelenleg is tanul, tehát ők később vélhetően ennél magasabb végzettséggel fognak rendelkezni. Figyelemreméltó, hogy az érettségizettek több mint 41 százaléka jelenleg is tanul, további 7 százalékuk tanul és dolgozik. Úgy tűnik tehát, az érettségizettek jelentős része továbbtanul; ez éles ellentétben áll a szakmunkás végzettségűek esetében tapasztaltakkal, akiknek mindössze 6-6 százaléka tartozik a fenti kategóriákba. Többségük (58 százalék) már dolgozik, tehát elképzelhető, hogy a jelenlegi lesz egyben a legmagasabb végzettségük is.

4.3 Idegennyelv-tudás

19. ábra Beszél-e Ön idegen nyelvet?

Ami az idegen nyelveket illeti, azt láthatjuk, hogy az egeri fiatalok nagyobb arányban beszélnek valamilyen szinten idegen nyelvet (74 százalék), mint az országos mintába tartozó fiatalok (61 százalék).

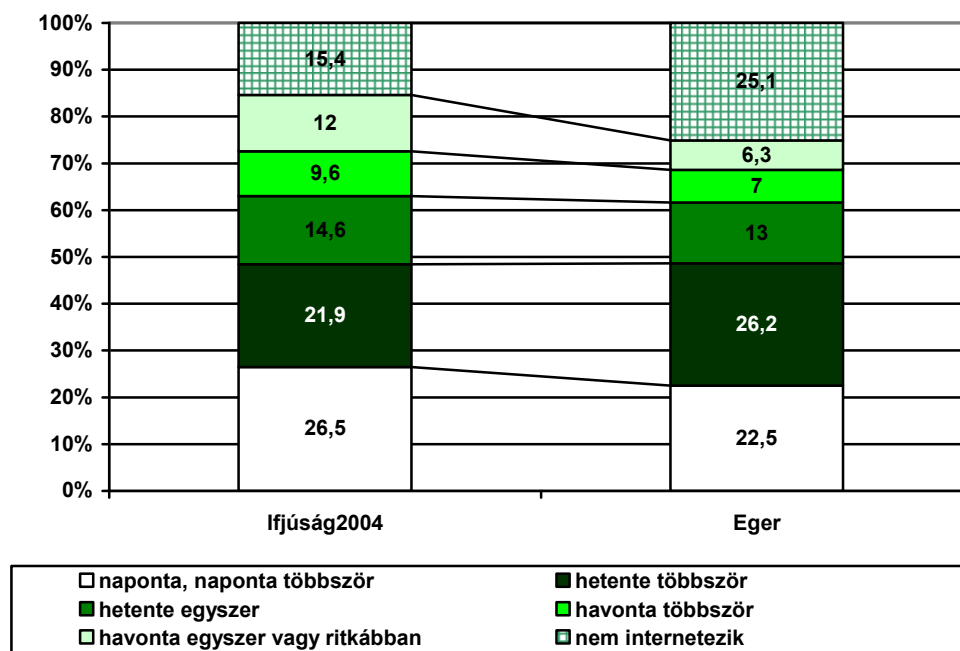
Az egeri fiatalok 61,6 százaléka beszél valamilyen szinten angolul, és 41,7 százaléka németül. A többi nyelvet beszélők aránya elhanyagolható, a „harmadik helyezett” francia esetében sem éri el a 6 százalékot. Azoknak az aránya, akik legalább középfokú nyelvvizsga szintjén beszélnek angolul 17 százalék, ugyanez a német esetében mindössze 9,5 százalék. Az egeri nők egy árnyalatnyival nagyobb arányban, 80 százaléknyan beszélnek valamilyen szinten idegen nyelvet (a férfiak 74 százaléknyan).

Az, hogy valaki beszél-e valamilyen idegen nyelven legalább egy kicsit, igen erősen összefügg a családi háttérrel, nevezetesen a szüleinek iskolai végzettségével. Mind az apák, mind az anyák iskolai végzettségével kapcsolatosan elmondható, hogy minél magasabb, annál nagyobb eséllyel beszélnek a gyermekeik idegen nyelven. Míg a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkező apák gyermekeinek alig több mint egynegyede (25,7 százalék) beszél idegen nyelven, addig a felsőfokú végzettségű apák gyermekeinek már mintegy 94 százaléka; ugyanezek az arányszámok az anyák iskolai végzettségeihez mérten: 37,8, illetve majdnem 98 százalék.

Nyilvánvaló, hogy a fiatalabb korosztályokban nagyobb arányban beszélnek idegen nyelven, mint az idősebbek között: míg a 25-29 éves korcsoportból 55,4 százalék beszél idegen nyelven, a 20-24 évesek között ez az arány már 80 százalék, a 15-19 évesek között pedig több mint 93 százalék.

4.4 Internet és mobiltelefon

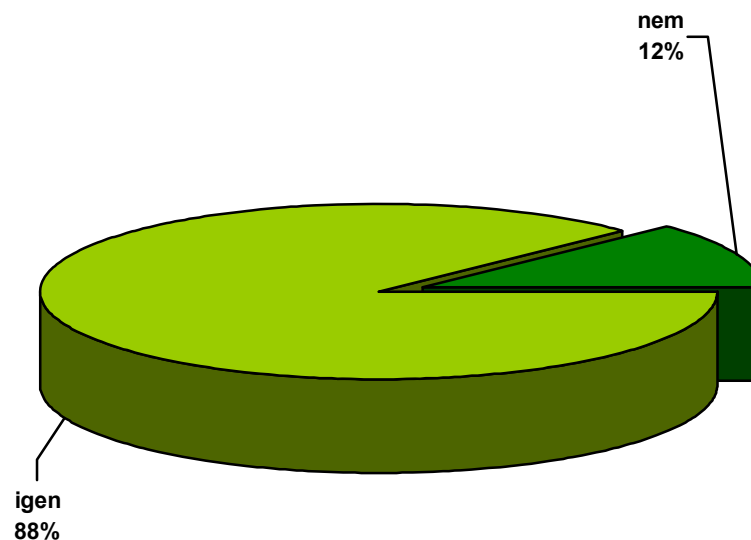
20. ábra Szokott-e internetezni?

Egerben az országos adatokhoz képest valamennyivel alacsonyabb a napi internethasználók aránya (4 százalékkal), ugyanakkor 4,3 százalékkal több a heti többszöri internethasználó. A legnagyobb eltérést az egeri és az országos adatok között a nem internetezők arányában találjuk. A soha nem internetezők Egerben a fiatalok 25,1 százalékát teszik ki, ez 9,7 százalékkal több mint az Ifjúság2004 országos eredménye.

Az internethasználat intenzitása természetesen összefügg az anyagi helyzettel, azaz minél inkább kedvezőbb anyagi helyzetben érzi magát valaki, annál nagyobb az esélye, hogy internethasználó, illetve hogy gyakrabban internetezzen. A legaktívabban – az iskolai internethozzáféréssel együtt – a 15-19 éves korosztály internetezik. Elmondható, hogy a kor növekedésével csökken az esélye az internetezésnek, ez legdrasztikusabban a nem internetezők arányában érhető tetten: a 25-29 évesek 39,2 százaléka, a 15-19 évesek pedig 9,2 százaléka nem internetezik. Hasonló összefüggést mutat, ha a gazdasági aktivitás szerint vizsgáljuk az internethasználatot: a tanulók interneteznek legtöbbször, a gazdaságilag inaktívak 69,8 százaléka ugyanakkor egyáltalán nem internetezik. A főiskolások között nincs olyan, aki ne használna internetet, 49 százaléka pedig napi használó.

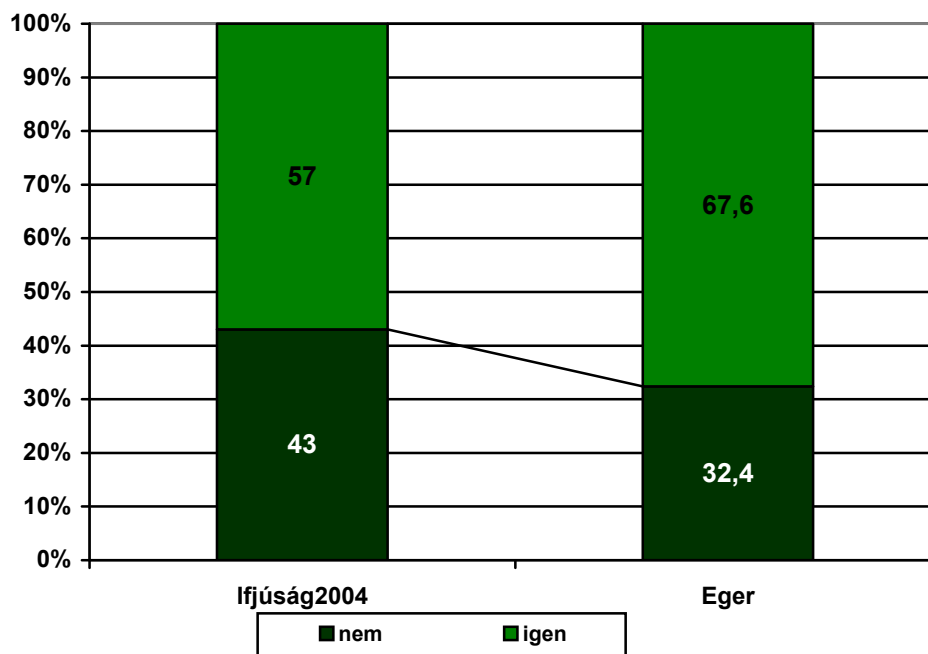
21. ábra Rendelkezik-e mobiltelefonnal? (Eger)

Az egri fiatalok 88 százaléka rendelkezik mobiltelefonnal. A mobiltelefon megléte összefügg az anyagi helyzettel, a rosszabb anyagi helyzetben lévő háztartásokban élő fiatalok között kevesebben birtokolnak mobiltelefont. Az anyagi körülményeit tekintve legnehezebb helyzetű háztartásokban élő fiatalok 70,1 százalékának van mobiltelefonja. A tanulók között a legmagasabb a mobiltelefonnal rendelkezők aránya, a legjobban ellátott csoport pedig a főiskolásoké.

4.5 Továbbtanulási szándék

22. ábra Szeretne-e továbbtanulni, tanfolyamot végezni, tanulni még valamit?

Az egeri fiataloknak nagy többsége, mintegy 67,6 százaléka szeretne valamilyen módon tanulni még, ez magasabb az országos 57 százalékos átlagnál.

A legnagyobb arányban főiskolára, egyetemre szeretnének járni a fiatalok, ezt a lehetőséget mintegy 54 százalékuk említette, 40 százalékuk mondta, hogy nyelvet szeretne tanulni, 13 százalékuk számítástechnikai, 16 százalékuk valamilyen egyéb tanfolyamon venne részt, 12 százalékuk érettségizni szeretne. Az egeri fiatalok közül azok, akik szeretnének valamilyen módon tanulni, hasonló arányban nevezték meg a fenti dolgokat, mint az országos mintába bekerült fiatalok. Lényeges az eltérés ugyanakkor a szakmát tanulni akarók között: míg az országos felmérésben részt vettek közül a tanulni szándékozók 14 százaléka említette ezt a lehetőséget, addig az egrieknek csak 8 százaléka.

Az, hogy egy fiatal szeretne-e továbbtanulni, összefügg szüleinek iskolai végzettségével. Míg a diplomás anyák gyermekeinek 76 százaléka szeretne még tanulni valamit, addig a legfeljebb nyolc általános iskolai osztályt végzettek gyermekeinek csak 40 százaléka. Hasonló összefüggéseket találunk az apák végzettségével kapcsolatban is.

A fiatal egeri nőkben nagyobb a tanulási kedv: 73,2 százalékuk szeretne tanulni, szemben a férfiak körében tapasztalható 61,9 százalékos tanulási hajlandósággal.

Minél fiatalabb valaki, annál nagyobb benne a tanulási kedv. A 15-19 éves korosztály döntő többsége, 89 százaléka szeretne még tanulni. Ezzel ismét alátámaszthatjuk, hogy a legfiatalabb korosztályhoz tartozók iskolai végzettségét egyelőre pusztán az idő-tényező befolyásolja, azaz, hogy túl fiatalok, és ezért értelemszerűen nem szerezhettek még magas iskolai végzettséget; a tanulási kedv viszont hatalmas. A 20-24 évesek körében 69,6 százalék szeretne még tanulni, a 25-29 évesek körében azonban már a többség (51,9 százalék) nem szeretne többet tanulni.

A tanulási kedvet érdemes összevetni a fiatalok jelenlegi befejezett iskolai végzettségével.

Korábbi sejtéseink beigazolódni látszanak. A jelenleg legalacsonyabb végzettségűek csoportjában mintegy 81,9 százalék szeretne még továbbtanulni, ám figyelemreméltó a fiatalok e csoportjába tartozó 18,1 százalék, aki nem is szándékozik változtatni alacsony végzettségén. Ez a csoport az, amely a későbbiekben vélhetően egyre inkább a társadalmi hierarchia aljára fog szorulni.

Míg az általános iskolai végzettséggel rendelkezők körében nagy arányban vannak jelen olyanok, akik pusztán életkoruknál fogva nem érhetek még el magasabb végzettséget, a következő csoport, a szakmunkás végzettségűek helyzete már mást takar. Köztudott, hogy a jelenlegi magyar társadalomban a szakmunkás-bizonyítvány sok esetben egyféle társadalmi zsákutcát jelent. Ugyanakkor az ilyen végzettséggel rendelkező fiatalok többsége, 59,1 százaléka nem is kíván továbbtanulni, nem kíván kilépni ebből a zsákutcás helyzetből.

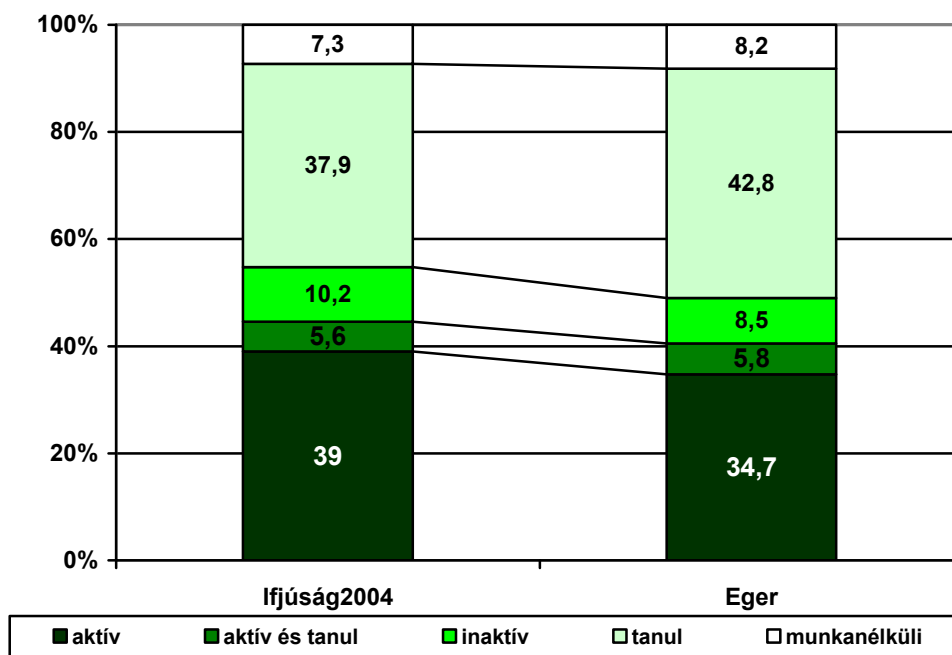
A társadalmi szakadékot vélhetően tovább mélyíti, hogy a magasabb iskolai végzettségűek körében a már jelenleg is kedvezőbb pozícióhoz erőteljesebb tanulási szándék is társul: az érettségizettek 69,6, a diplomások 57,3 százaléka nyilatkozott úgy, hogy szeretne még továbbtanulni, vagy valamilyen tanfolyamra járni.

5 Munka világa

5.1 Aktivitás

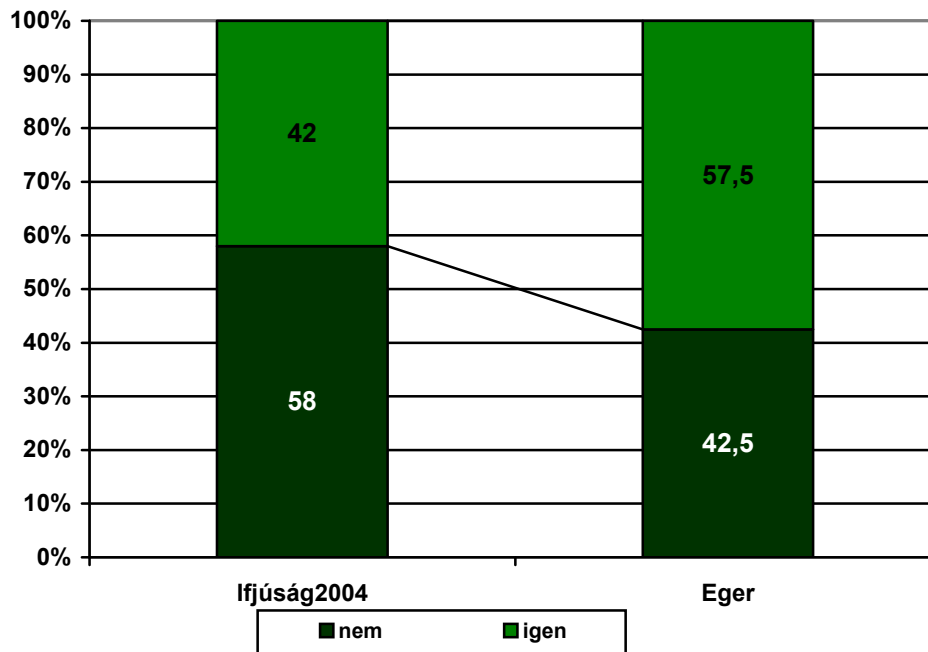
A fiatalok aktivitás szempontjából két legnagyobb csoportja a tanulók és a dolgozók. Az országos arányok szerint a fiatalok 38-39 százaléka tartozik ezekbe a csoportokba. 6 százalék a két jellegzetes aktivitás keveréke: egyszerre tanul és dolgozik. A fiatalok körében a munkanélküliség miatt inaktív aránya 7 százalék. Minden további tizedik fiatal szintén inaktív, de nem munkanélküli: Gyesen van, vagy külföldön tartózkodik.

23. ábra A megkérdezettek gazdasági aktivitásuk szerint.

Az egeri helyzet ennél egy kicsit eltérőbb képet mutat. A tanulás mellett dolgozók, és a másik két kisebb csoport arányai megegyeznek az országossal, viszont a két nagy csoport arányában eltolódást regisztráltunk. Eger inkább a tanulók városa, részarányuk az országoshoz képest 5 százalékponttal magasabb, a dolgozóké 5 százalékponttal alacsonyabb.

24. ábra Tart-e attól, hogy munkanélküli lesz/nem tud elhelyezkedni

Azoktól a fiataloktól, akiknek már van munkája, azt kérdeztük, hogy tartanak-e attól, hogy munkanélkülivé válnak; azoktól pedig, akiknek nincs munkájuk, azt, hogy félnek-e attól, hogy nem tudnak elhelyezkedni. Országosan a fiatalok 58 százaléka nem fél ilyesmitől, 42 százaléka igen; az egri mintába bekerülők körében azonban pont fordítottak az arányok: 42,5 százalék tűnik ilyen szempontból optimistának, míg 58,5 százalék pesszimistának.

Az, hogy valaki tart-e attól, hogy munkanélküli lesz, független az illető életkorától, és jelenlegi legmagasabb iskolai végzettségétől. A munkanélküliek és az inaktívak körében az átlagosnál jóval nagyobb arányban képviseltetik magukat azok, aki félnek egy efféle lehetőségtől (78, illetve 72 százalék); ugyanakkor mintánkba viszonylag kevés (60, illetve 61 fő) fiatal került be összesen ezekből a kategóriákból.

A szülők iskolai végzettségei közül az anyáké az, amelyik összefügg ezzel a félelemmel: a legalacsonyabb végzettségű anyák gyermekeinek 72,4 százaléka fél ettől a lehetőségtől, míg a legmagasabb végzettségűek gyermekei közül 51,8 százalék nem fél.

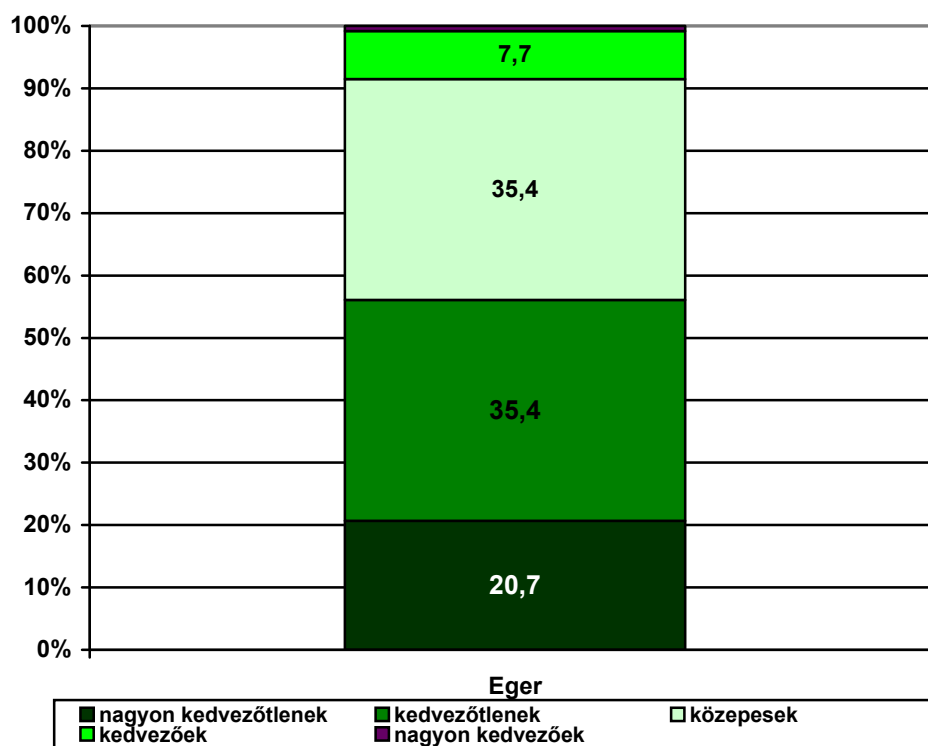
A jövő munkahelyi esélyeivel kapcsolatos kételyek szoros összefüggést mutatnak a jelenlegi megélhetési gondokkal is. Azok között, akik jónak ítélik meg háztartásuk anyagai helyzetét, 45,9 százalék fél a munkanélküliségtől, a többség nem aggódik emiatt. A háztartás anyagi helyzetét közepesnek érzők között már igen erőteljes többségbe kerülnek azok, akik félnek ettől: 71,6 százalék. A háztartást kifejezetten rossz anyagi helyzetűnek érzékelők között még

nagyobb az aránya azoknak, akik félnek a munkanélküliségtől: 75,4 százalék. A generációkon áthúzódó esélyegyenlőtlenségekről árulkodik az is, hogy azoknak a fiataloknak a körében, akik szüleiket a rendszerváltás vesztesei közé sorolják, az átlagnál jóval magasabb, mintegy 70 százalékos a munkanélküliségtől való félelem aránya.

A fiatalok valószínűleg azt is érzékelik, hogy a nyelvtudás összefügg a munkaerő-piaci esélyekkel: a nyelvet egyáltalán nem beszélők közül az átlagosnál többen, 65,8 százalék fél a munkanélküliségtől.

Arról is megkérdeztük a fiatalokat, hogyan ítélik meg: azzal a szakképzettséggel/végzettséggel, amellyel rendelkeznek, illetve rendelkezni fognak, milyenek az elhelyezkedési esélyeik. Nagyon kedvezőnek csupán egy elenyésző kisebbség, mindössze 1 százalék ítélte az esélyeket. Kedvezőnek vagy nagyon kedvezőnek is összesen csak a fiataloknak kevesebb, mint egytizede tartja az esélyeit. A pesszimizmus képét erősíti tovább, hogy a fiataloknak a többsége (több mint 56 százalék) vagy nagyon kedvezőtlennek, vagy kedvezőtlennek ítéli meg esélyeit. A nők pesszimistábbak: több mint 60 százalékuk ítéli meg kedvezőtlennek, vagy nagyon kedvezőtlennek a helyzetet.

25. ábra Milyenek az elhelyezkedési lehetőségek Egerben?

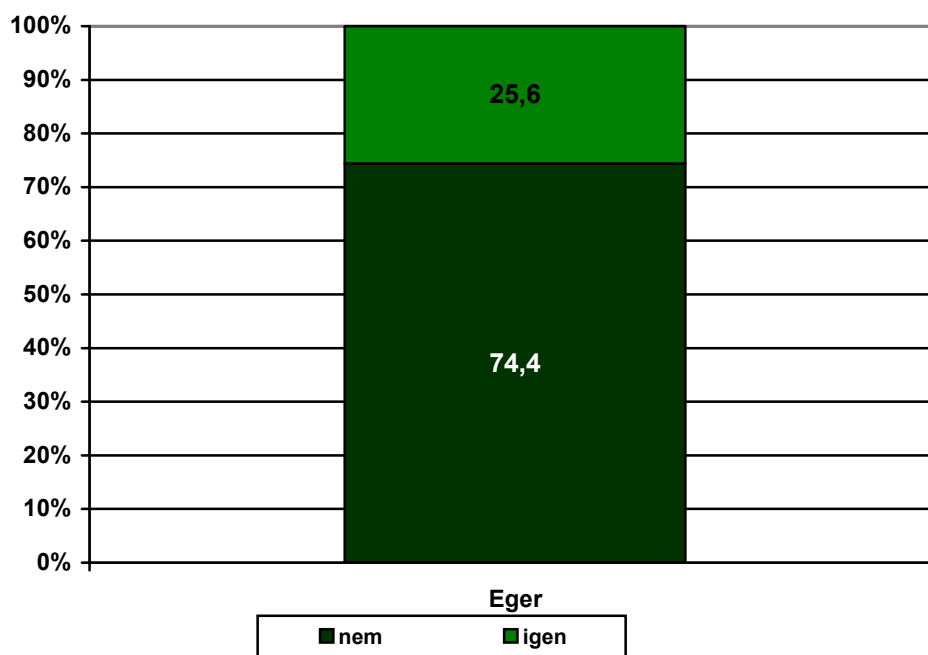
Nem meglepő módon, a háztartás anyagi helyzetéről alkotott kép összefügg a munkavállalási esélyek pesszimizmusával: minél rosszabbnak látja valaki a háztartása anyagi helyzetét, annál inkább kedvezőtlenebbnek látja elhelyezkedési esélyeit.

Az idegen nyelveket nem beszélők nagy többsége kedvezőtlennek, vagy nagyon kedvezőtlennek látja az esélyeket (67,5 százalék), szemben az idegen nyelveket beszélők 51 százalékával.

Az apák iskolai végzettsége kismértékben hat arra, ahogyan a fiatalok helyzetüket látják: az alacsonyabb végzettségű apák gyermekei kedvezőtlenebbül látják helyzetüket, mint a magasabb végzettségű apák gyermekei.

Az elhelyezkedési esélyeiket kedvezőtlennek, vagy nagyon kedvezőtlennek ítélik passzivitására utalhat, hogy még kilátástalan helyzetük sem veszi őket rá arra, hogy az átlagosnál jobban tervezzék azt, hogy az ország más részein vállaljanak munkát. Hasonló a helyzet a külföldi munkavállalással is: a helyzetüket kedvezőtlennek érzők semmiképpen sem gondolnak erre a lehetőségre jobban, mint mások. Sőt, ha kismértékben is, de inkább azok terveznek ilyesmit, akik amúgy a jelenlegi, Egerre vonatkozó, munkakilátásaikat sem látják pesszimiztán.

26. ábra Tervezi-e saját vállalkozás indítását?

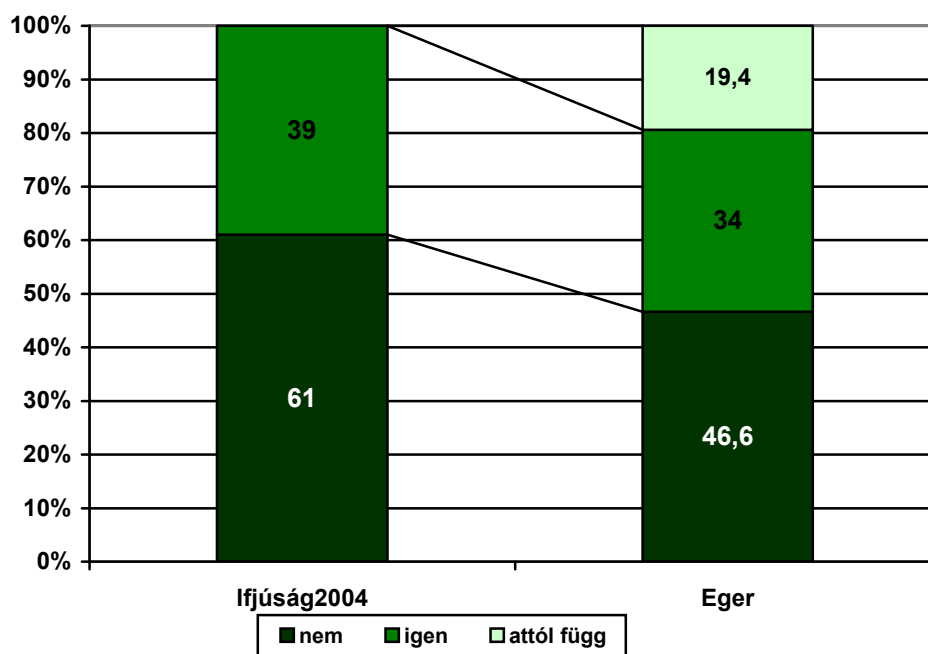
Az egri fiataloknak mindössze 25,6 százaléka tervezi, hogy indít valamikor saját vállalkozást.

A férfiak nagyobb vállalkozó-kedvvel rendelkeznek: 31,5 százalékuk tervez ilyesmit, míg a nőknek csak 20 százaléka. Bár tudjuk, hogy a fiatalok jelenlegi legmagasabb befejezett iskolai végzettsége a jövőben még változhat, úgy tűnik, ez a tényező már jelenleg is sokat elárul a vállalkozási kedvről: a már jelenleg is diplomával rendelkezők közül az átlagosnál jóval többen, 36 százaléknyan mondták, hogy tervezik valamilyen vállalkozás beindítását. Az iskolai végzettség önálló hatását az is alátámasztja, hogy az életkor viszont nincs összefüggésben a vállalkozási hajlandósággal.

A kibocsátó család társadalmi helyzetének főbb aspektusai nem befolyásolják számottevően a vállalkozási kedvet (ez alól kivételt jelent az apák iskolai végzettségének növekedése, amely kismértékben hozzájárul a vállalkozási hajlandósághoz), addig azt tapasztaljuk, hogy a nyelvtudás például igen erőteljesen összefügg ezzel: az idegen nyelven valamilyen szinten beszélőknek 29 százaléka tervezi vállalkozás indítását, míg a „külföldiül” nem tudóknak mindössze 15,8 százaléka.

5.2 Mobilitási tervek

27. ábra Tervezi-e, hogy az Európai Unióba / külföldre megy dolgozni egy időre?⁵

⁵ Az értelmezés során nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a kérdésre adandó válaszlehetőségek között az „attól függ” válaszlehetőség csak az egri kutatás kérdőívében szerepelt.

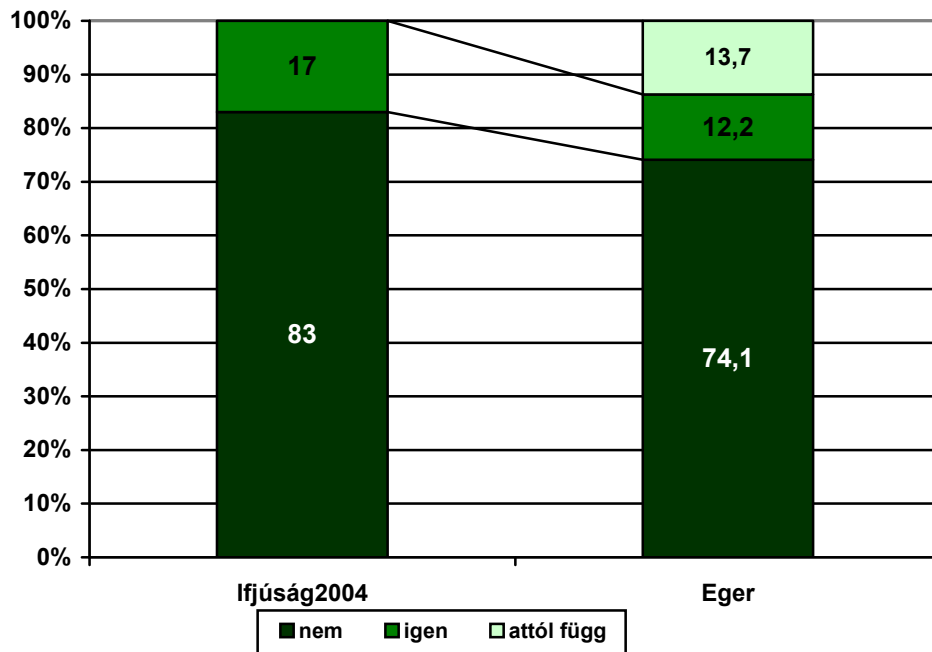
Országosan a fiatalok közel kétötöde tervezi, hogy külföldön vállal munkát. Az egri fiataloktól azt kérdeztük, vannak-e ilyen terveik az Európai Unión belül. Azok közül, akik biztos választ adtak, az országos aránynál többen, 47 százaléknyan mondták, hogy tervezik ezt; ugyanakkor a teljes egri populáción belül csak 34 százalék adott egyértelműen igen választ erre a kérdésre, és 19 százalék a körülményektől tette függővé döntését.

A férfiak ilyen szempontból mobilabbnak tűnnek: 39 százalékuk kifejezetten tervezi, hogy elmegy dolgozni, míg a nőknél ez az arány csak 29 százalék. A családi állapot szintén olyan tényező, amely meghatározza az ilyen mobilitási hajlandóságot: a már házasok nagy többsége (76,7 százaléka) kifejezetten nem tervezi a külföldi munkavállalást, szemben a teljes populáció 46,6 százalékaival. A külföldi munkavállalási kedvet befolyásolja továbbá a nyelvismeret. Az idegen nyelven beszélők közül 40 százalék tervez külföldi munkavállalást, míg azok közül, akik nem beszélnek idegen nyelveket, csak 17 százalék.

Az életkor igen erőteljes hatással van a külföldi munkavállalásra, vagy legalábbis annak tervezésére. A vizsgálatunkba bevont legidősebb korosztály tagjai közül mindössze 21,5 százalék tervezi a külföldi munkavállalást, szemben a legfiatalabb korcsoport 43 százalékaival. Természetesen nyilvánvaló, hogy az idősebbek között magasabb az aránya a házasoknak, és ez részben magyarázhatja az alacsonyabb mobilitási szándékot. Ugyanakkor, ha a csak nem házasok körében vizsgáljuk a kérdést, a tendenciák szinte mit sem változnak: a nem házas 25-29 évesek 27,7 százaléka tervezi a külföldi munkavállalást, míg a 15-19 évesek 44 százaléka.

Az apák iskolai végzettsége oly módon befolyásolja a külföldi munkavállalási kedvet, hogy a legalacsonyabb iskolai végzettségű apák fiai körében minimális azoknak az aránya, akik terveznek ilyesmit. Ám ez a hatás nem teljesen lineáris, hiszen a leginkább az érettségivel rendelkező apák fiai terveznek külföldi munkavállalást: 40 százalékuk válaszolt igennel a kérdésre, míg a diplomás apák gyermekei közül egy kicsit kevesebben, 36 százaléknyan tettek így. Hasonló hatások figyelhetők meg az anyák végzettségének esetében is, de itt már a hatás teljesen lineáris, azaz, a leginkább a diplomás anyák gyermekei terveznek külföldi munkavállalást, 40,5 százaléknyan.

28. ábra Tervezi-e, hogy az Európai Unióba / külföldre megy tanulni?⁶

Az országos mintába bekerülők és a kérdésben biztosan állást foglaló egri fiatalok megegyező arányban oszlanak meg annak a kérdésnek a tekintetében, hogy tervezik-e, hogy külföldön (az egri fiatalok esetében konkrétan az Európai Unióban) tanulnak: a válaszukban biztosak lévőknek egyaránt 17-17 százaléka válaszolt igennel a kérdésre. A teljes egri populáción belül azonban csak 13,7 százalék, akinek ilyen tervei vannak, 74,1 százalék nem tervezi, és további 12,2 százalék azt válaszolta, hogy „attól függ”.

Ellentétben a külföldi munkavállalási kedvvel, a külföldi tanulási hajlandóságot egyáltalán nem befolyásolja a válaszadó neme.

A családi állapot befolyásolja a külföldi tanulási kedvet, hiszen míg a házasoknak csak kevesebb, mint 4 százaléka mondta, hogy tervezi a külföldi tanulmányokat, addig az önállóknál ez az arány 14,3 százalék.

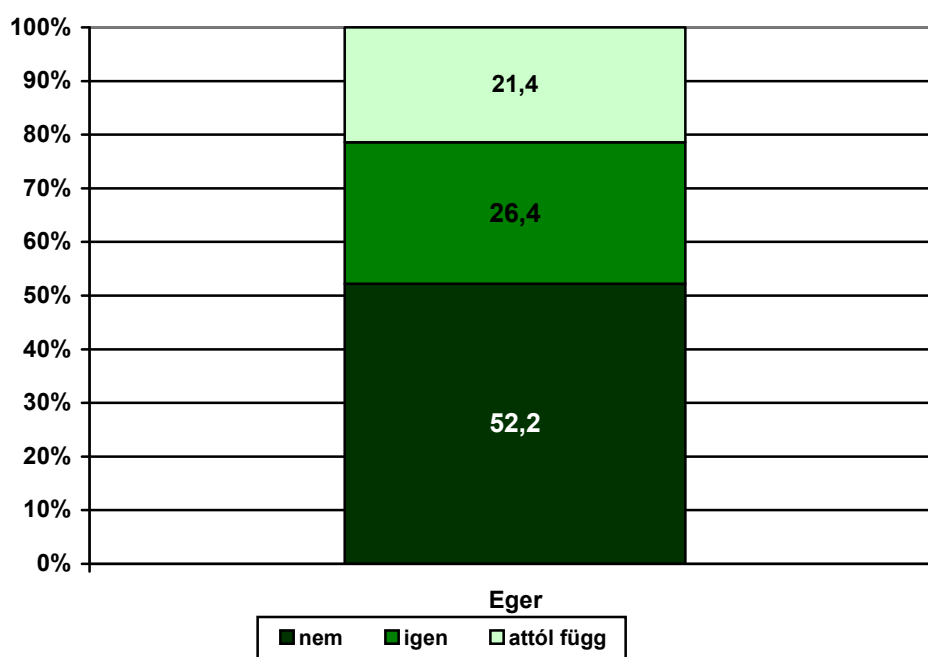
Minél fiatalabb valaki, annál jellemzőbb, hogy tervezi, hogy külföldre megy tanulni. A legfiatalabbaknak 24 százaléka, a legidősebbeknek pusztán 5 százaléka nyilatkozott így. Ez azonban valójában inkább azzal függ össze, hogy az illető tanul-e még vagy sem: a tanulók közül 24 százalék nyilatkozott úgy, hogy elmenne tanulni külföldre, szemben a mintában tapasztalt 12 százalékkal.

⁶ Az értelmezés során nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a kérdésre adandó válaszlehetőségek között az „attól függ” válaszlehetőség csak az egri kutatás kérdőívében szerepelt.

A szülők iskolai végzettségei közül az apák nem igazán befolyásolják a külföldi tanulási kedvet, az anyák végzettsége viszont annál inkább: míg a legalacsonyabb végzettségű anyák gyermekeinek csak mintegy 5 százaléka szeretne külföldön tanulni, addig a legmagasabb végzettségűek közül már 20 százalék.

A nyelvtudás természetesen fontos szempont a külföldi tanulmányok szempontjából. Ezzel tisztában vannak a fiatalok is, és a nyelvet nem tudók majdnem 90 százaléka határozottan nem tervezi, hogy külföldön fog tanulni, szemben a teljes minta 74 százalékával.

29. ábra Tervezi-e, hogy Magyarország más településére megy dolgozni?

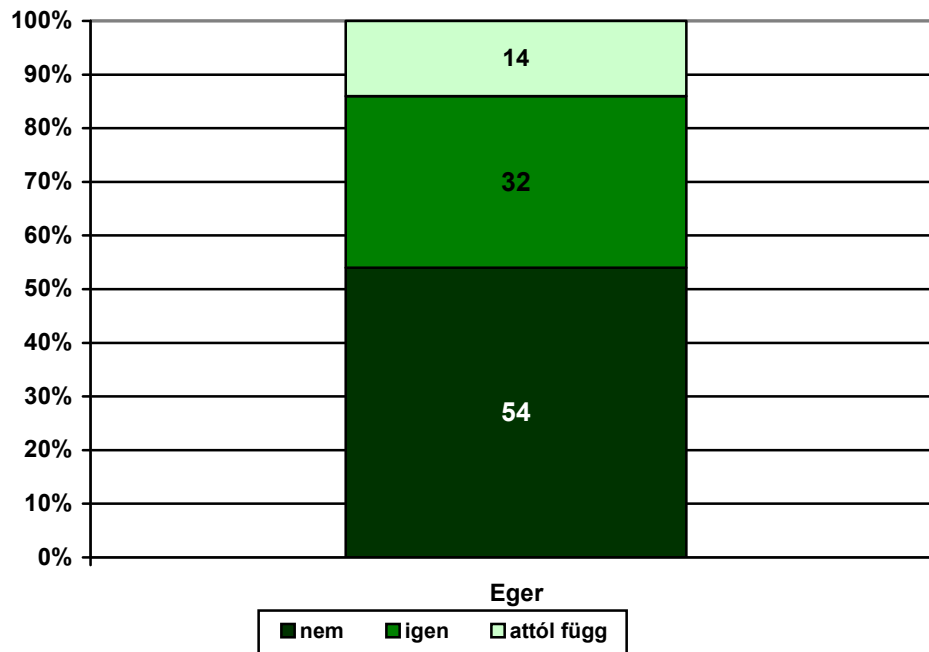
Az egri fiataloknak mintegy 52,2 százaléka nem tervezi, hogy Magyarország más településére megy dolgozni, 26,4 százalékuk viszont tervez ilyet; 21,4 százalék pedig a körülmények alakulásától teszi mindezt függővé.

A családi állapot ismét ezzel a kérdéssel kapcsolatban is befolyásolja a mobilitási hajlandóságot: a házasoknak mintegy 8,5 százaléka tervezi, hogy máshova megy dolgozni az országban, a nem házasok körében ez az arány jóval nagyobb, 31 százalékos.

A tanulók tervezik leginkább, hogy máshova mennek dolgozni az országon belül: 40 százalékuk számolt be erről. Bár igaz ugyan, hogy minél fiatalabb valaki, annál inkább vannak ilyen tervei, de az életkor hatása mögött tulajdonképpen szintén az áll, hogy tanuló-e a válaszadó, vagy sem.

Csakúgy, mint a többi, elvándorlással kapcsolatos tervet, az ország más területein való munkavállalási terveket is befolyásolja az anya iskolai végzettsége (és nem igazán van rá befolyással az apa iskolai végzettsége). A felsőfokú végzettségű anyák gyermekeinek 34 százaléka tervezi, hogy az országon belül máshol vállal munkát; a legalacsonyabb végzettségű anyák gyermekeinek esetében ez mindössze 14,5 százalék.

30. ábra Tervezi-e, hogy Magyarország más településére megy tanulni?

Az egeri fiatalok többsége (54 százalék) nem tervezi, hogy Magyarország más részére megy tanulni. 32 százalék azoknak az aránya, akik tervezik, hogy máshová mennek tanulni, és 14 százalék azoké, akik azt választották, hogy „az attól függ”.

Az egeri fiatalok közül a tanulók az átlagnál jóval nagyobb mértékben, 49,2 százaléknyan tervezik, hogy az ország más településére mennek tanulni. A fiatalok neme és életkora önmagában nem befolyásolja az országon belüli vándorlási kedvet. A családi állapot, hasonlóan a külföldi munkavállalásnál tapasztaltakhoz képest, az országon belüli mobilitási hajlandóságra is befolyással van. A házasoknak csak mintegy 7 százaléka tervezi, hogy az ország más részére megy tanulni, szemben a nem házasok körében tapasztalható 31,6 százalékos aránnyal. Az anyák iskolai végzettsége igen erőteljesen meghatározza ezt a szándékot: míg a legalacsonyabb végzettségű anyák gyermekeinek csak mintegy 2,6 százaléka tervezi ezt, addig a legmagasabb végzettségű anyák gyermekeinél ez az arány már 43 százalék. Az apák iskolai végzettségeinél ugyanezek az arányok: 9,5, illetve 38 százalék.

Az is elmondható, hogy minél jobb anyagi helyzetűnek érzi valaki saját háztartását, annál inkább tervezi, hogy Magyarország más településére megy tanulni.

6 Életmód

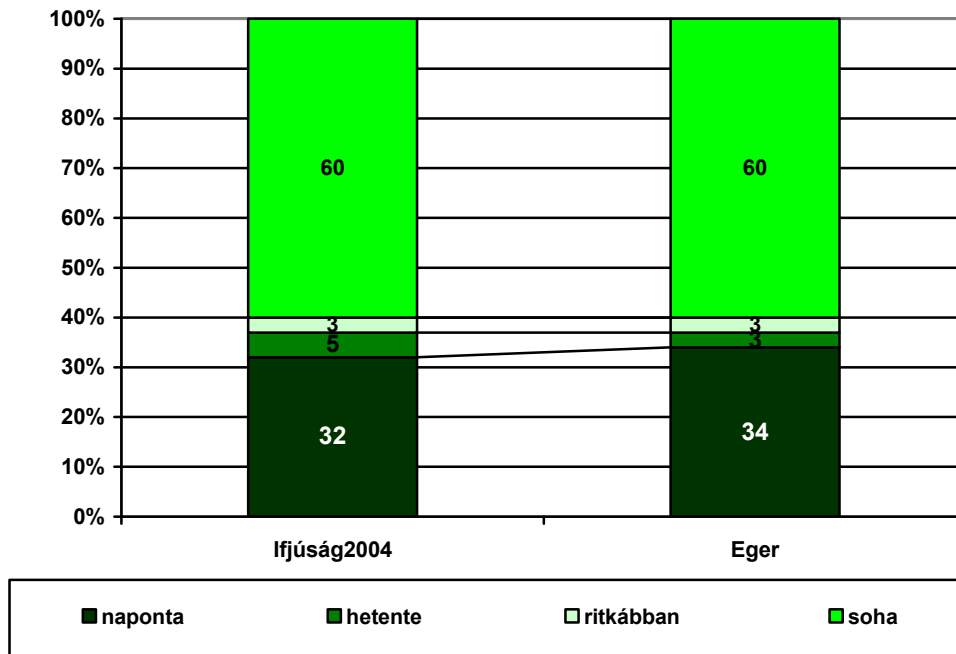
6.1 Dohányzás, alkoholfogyasztás

Egészségügyi kutatások az utóbbi néhány évben azt jelezték, hogy a 15-29 éves korosztályon belül elkezdett nőni a fiatalkorosztályon belüli, valamint a női dohányzás úgy, hogy közben összességében inkább a dohányzás stagnálásáról beszélhetünk.⁷ A nagymintás ifjúsági vizsgálat négy év alatt mintegy 3 százalékpontos emelkedést mutatott ki a naponta dohányzókat illetően. Az Ifjúság2004 alapján saját bevallása szerint a magyar fiatalok 60 százaléka nem dohányzik soha, míg egyharmaduk naponta szív el legalább egy szál cigarettát. Egerben a dohányzási körülmények egyértelműen az országos tendenciák szerint alakulnak. Minden harmadik fiatal naponta dohányzik, hattizedük pedig egyáltalán nem szív dohányterméket. A naponta dohányzók között felülreprezentáltak a 20-24 évesek, akiknek 41 (!) százaléka naponta cigarettázik, és alulreprezentáltak a 15-19 évesek. Megjegyzendő azonban, hogy ennek a korosztálynak is 26 százaléka aktív dohányosnak tekinthető. A legrosszabb a helyzet a szakmunkás-bizonyítvánnyal rendelkező egeri fiatalok között. A szakmunkásoknak majdnem a fele minden nap elszív legalább egy szál cigarettát. A diplomások körében egyre kevésbé divatos ez a káros szenvedély, amit jelez, hogy 71 százaléku egyértelműen állítja egyáltalán nem dohányzik.

Nagyon fontos megállapítás, hogy a nők és férfiak között korábban fennálló különbség a dohányzás tekintetében egyre csökken. Az egeri fiatal nőknek is közel az egyharmada naponta dohányzó, és bár kétségtelenül a férfiak között némileg többen vannak az aktív dohányosok ez nem jelent érdemi különbséget.

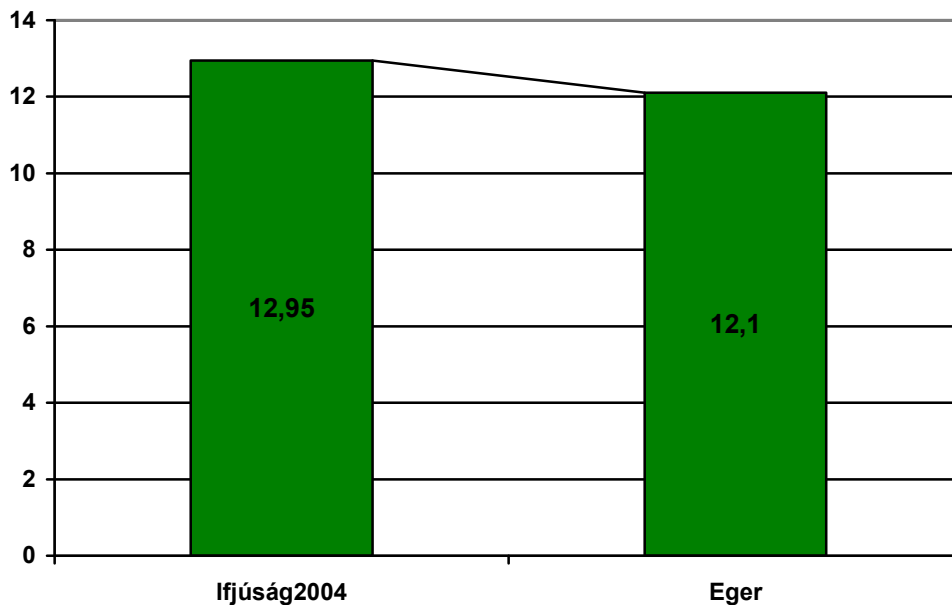
⁷ Erről részletesen lásd www.ode.hu honlapot, ahol a Gallup 2004-es dohányzás felmérése foglalkozik a témával.

31. ábra Dohányzik-e?

Az Ifjúság2004 és az egeri vizsgálat egyaránt azt jelzik, hogy a dohányzók egy nap átlagosan 12-13 szál cigarettát szívnak el. Egerben valamivel kisebb az arány, de statisztikai értelemben az országos és a lokális eredmény között nincs különbség.

**32. ábra Átlag hány cigarettát szív el naponta?
A dohányzók átlagában (db)**

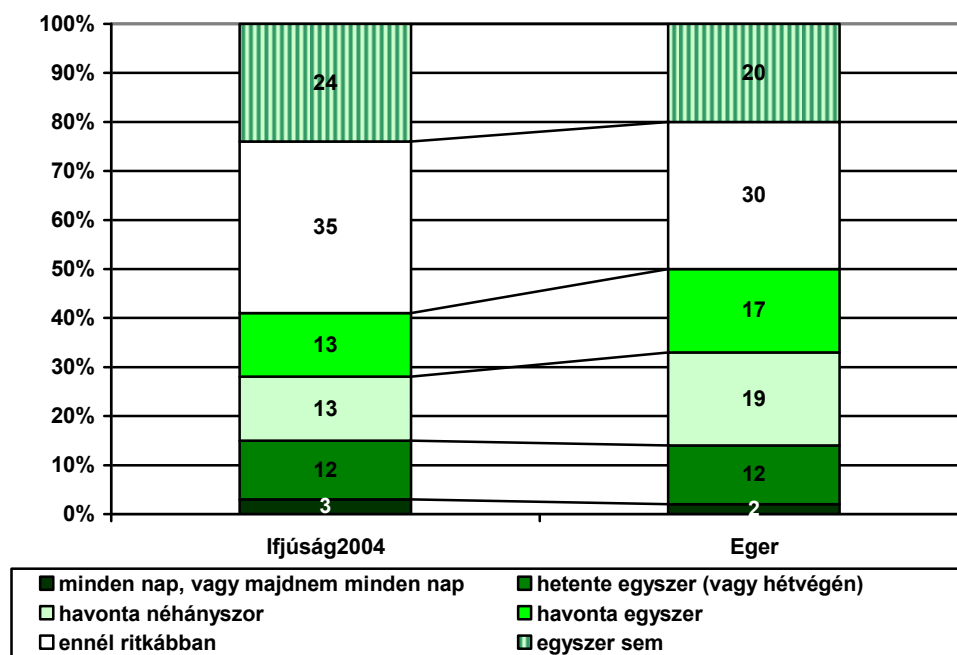

Az egészségügyi problémák kialakulásának egyik fő faktora lehet, ha a dohányzás és az alkoholfogyasztás összekapcsolódik. A vizsgálat azt mutatja, hogy saját bevallása szerint a

kérdezettek két százaléka fogyaszt alkoholt minden nap, vagy majdnem minden nap, további egynolcaduk pedig hetente legalább egyszer (véltetően hétvégén, a menetrendszerű bulikon). Ezek az arányok nem térnek el az országos adatoktól, ott azonban már érzékelhető némi elmozdulás, hogy Egerben némileg kevesebben vannak az alkoholt soha nem fogyasztók és ezzel párhuzamosan többen az alkalmanként, azaz havonta egy-két alkalommal alkoholizálók.

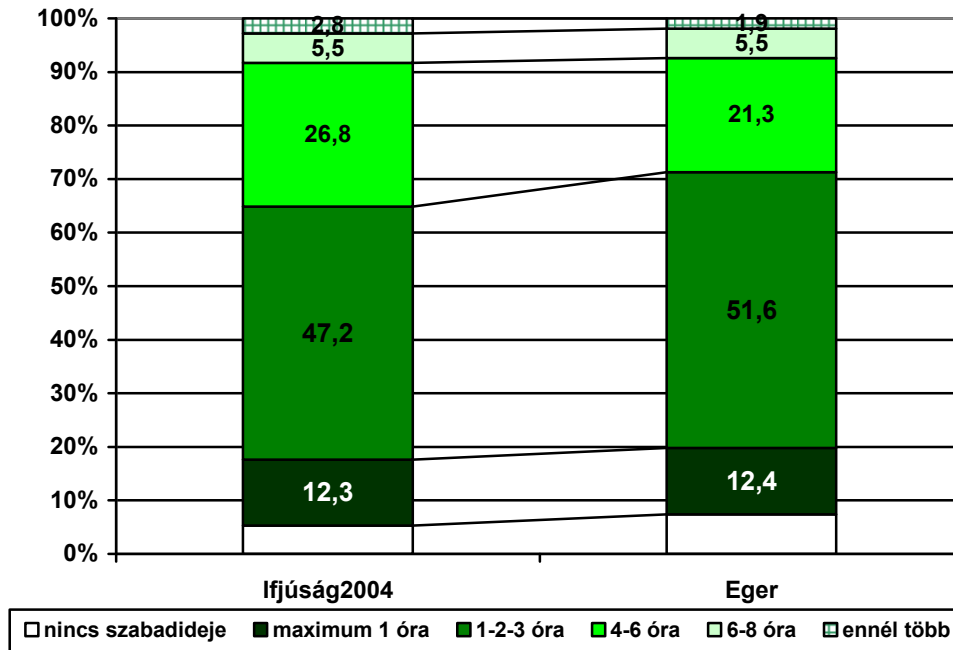
Nagyon érdekesen alakul az alkoholfogyasztás iskolai végzettség szerinti megoszlása. Az iskolai végzettség emelkedésével ugyanis nő azok aránya, akik fogyasztanak valamilyen időközönként alkoholt. A napi (vagy majdnem napi) alkoholfogyasztók között például felülreprezentáltak az egyetemet, főiskolát végzettek, mint ahogy a hetente és a havonta alkoholfogyasztók között is. Ez okozza azt a sajátosságot, hogy az egri felsőfokú végzettségű 20-29 évesek között mindössze 9 százalék az antialkoholisták aránya. A cigarettával szemben az alkohol a diplomásoknál bevett szokás. Kérdés persze, hogy miféle alkoholról beszélünk, erre azonban kérdőívünk nem ad választ. Más vizsgálatok azonban azt jelzik, hogy ebben a társadalmi csoportban a kulturált borfogyasztás reneszánszát éri, és csak remélhető, hogy Egerben – a híres egri borvidéken – is hasonló a helyzet.

33. ábra Körülbelül milyen gyakran fogyasztott Ön alkoholt az elmúlt évben?

6.2 Szabadidő-eltöltés

34. ábra Mennyi szabadideje marad egy átlagos napon a munka, a tanulás, a háztartási- és ház körüli munkák elvégzése után?

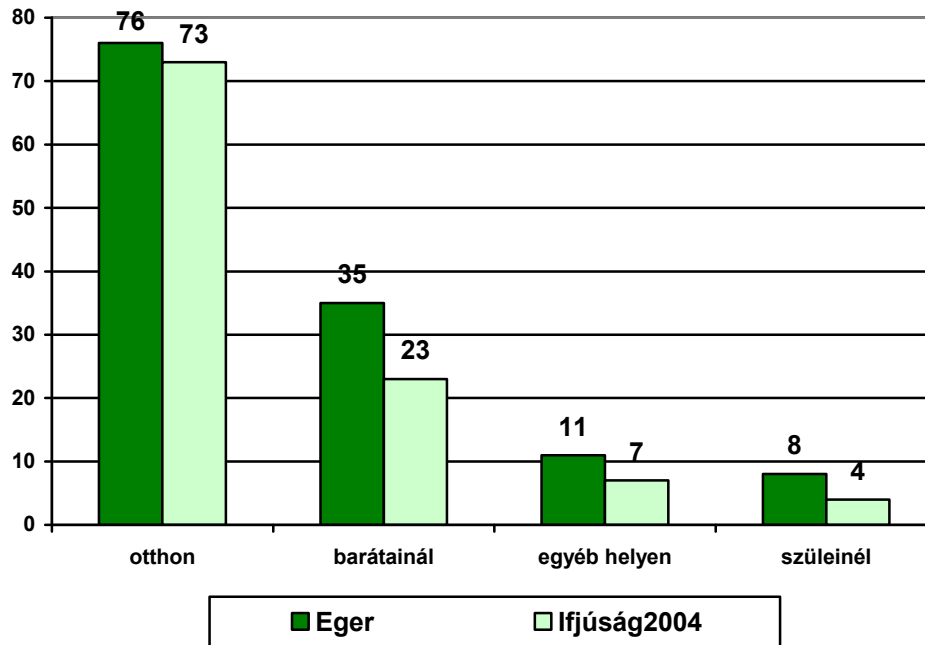
A hétköznapi szabadidő potenciálra nézve megállapítható, hogy a fiatalok több mint 90 százaléka rendelkezik hétköznap több-kevesebb szabadidővel. Az egri fiatalok 2 százalékának napi szinten 8 óránál is több, minden huszadiknak 6-8, minden ötödiknek pedig 4-6 órányi szabadideje van egy átlagos hétköznap. Túlnyomó részük (52 százalék) 1-3 órát jelölt meg szabadidőnek. A fennmaradó 20 százalék maximum 1 órát, illetve a szabadidő hiányát jelölte meg. Az országos átlaghoz viszonyítva némi elmozdulás tapasztalható: az egri fiatalok körében az 1-3 órányi szabadidővel rendelkezők csoportja nagyobb, mint az országosan megfigyelt, ez az eltolódás a 4-6 óra szabadidővel rendelkezők csoportjának rovására történt.

A 4-6 óra szabadidővel rendelkezők között tanulókat nagyobb arányban találunk, mint már dolgozókat. A kor előrehaladtával a szabadidő fokozatosan csökken: a 15-24 évesek nagyon hasonlítanak ebben a kérdésben egymásra, a 25-29 évesek között már nagymértékben megnő azok aránya, akiknek nincs szabadideje. Az alminták szerinti bontásból kiderült, hogy a főiskolásoknak a többi csoporthoz mérten nagy hányada rendelkezik 4-6 órányi szabadidővel. Ezen kívül a férfiak nagyobb hányada sorolta magát a több szabadidővel rendelkezők közé, mint a nők.

Az országos eredmények azt mutatják, hogy a fiatalok döntő többsége hétközben alapvetően otthon (mintegy 73 százalék), vagy a barátainál tartózkodik. Elenyésző kisebbséget

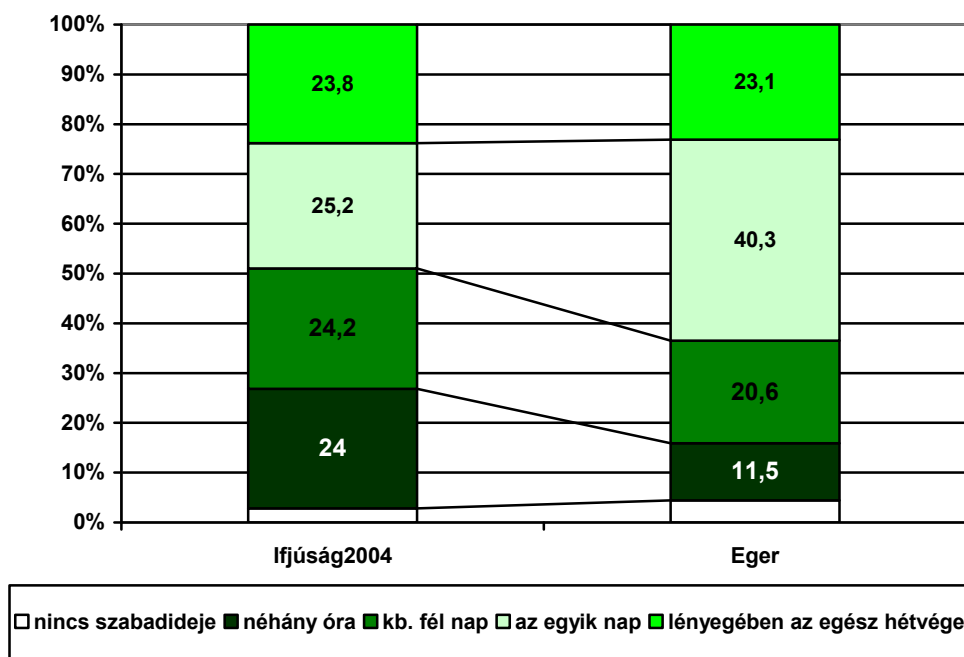
képviselnek azok (a fiatalok alig 1,5 százaléka), akik különböző nyilvános helyekre (kocsma, kávéház) vagy kulturális intézményekbe járnak szabadidejükben.

**35. ábra Hol tölti szabadidejét leggyakrabban egy átlagos hétköznapon?
(a két legfontosabb említés, százalékban)**

A hétköznapi szabadidő eltöltésének legdominánsabb terei a privát terek, az otthon és a barátok. Az egeri fiatalok háromnegyede otthon tölti a szabadidejét, egyharmaduk a barátoknál, 8 százalék pedig a szüleinél. Ezek az értékek magasabbak, mint az országos arányok. Az ábra szerint minden kilencedik fiatal jár nem kizárólag privát helyszínekre szabadidejében. Az egyéb helyek közé sorolódnak a nyilvános terek is, melyek a kutatás szempontjából különös jelentőséggel bírnak. Az egyéb helyen töltött szabadidő inkább a fiatalabbakra jellemző. A 25-29 éves korosztály túlnyomó része otthon tölti a szabadidejét. A leginkább mobilisnak ebből a szempontból az egeri főiskolások almintája tűnt. A nemek terén a férfiak azok, akik inkább preferálják az egyéb helyeket, mint a nők.

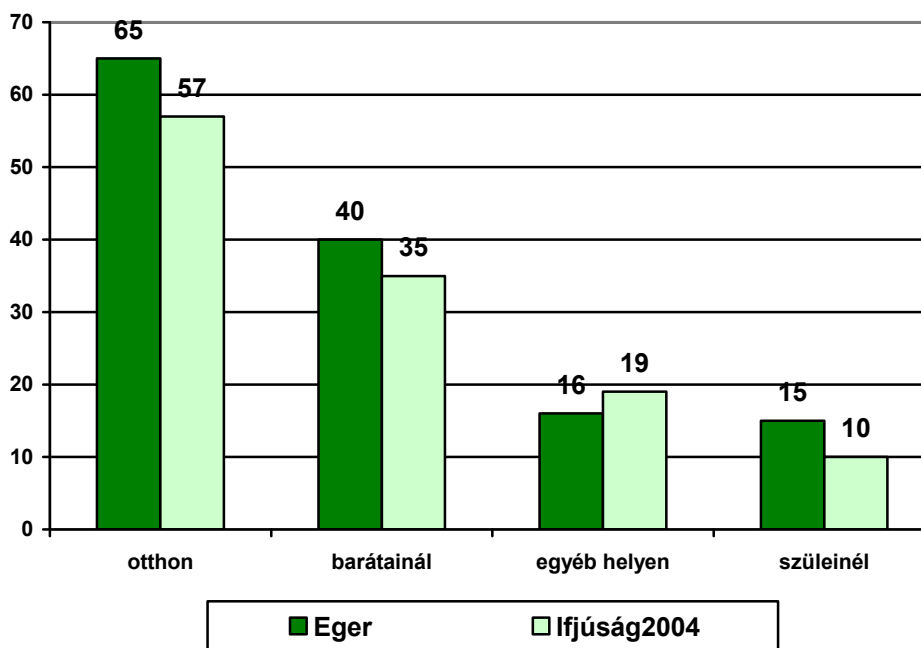
36. ábra És mennyi szabadideje marad a hétvégeken, amelyet tetszése szerint pihenéssel vagy szórakozással tölthet?

A hétvégi szabadidő potenciál kedvezőbb a hétköznapinál, igaz ugyan, hogy az egeri fiatalok 4 százaléka nem rendelkezik hétvégeken sem szabadidővel. Minden kilencedik néhány óra, minden ötödik fél nap, 40 százalék a hétvége egyik napjával, 23 százalék pedig a teljes hétvégéjével szabadon rendelkezik. Az országos eloszláshoz képest a kép kedvezőbb, ugyanis az egeri fiatalok körében közel kétszer akkora a hétvégi szabadidő mennyiségét egy napban megadó aránya, mint az országos értékek. Minden negyedik fiatal számára az egész hétvége szabad, a kb. fél nap és a néhány óra kategóriába tartozók aránya az országosan megfigyelt 48 százalék helyett Egerben csak 32. A nemek között ismét eltolódás érzékelhető, a fiúk körében nagyobb a több szabadidővel rendelkezők aránya mint a lányok esetében. A kor hatása a hétvégi szabadon eltölthető szabadidő mennyiségében is megfigyelhető. A fiatalabbak több szabadidővel rendelkeznek, mint a 24-29 éves korosztály. Az aktívak és a tanulók csoportjai között a legszámottevőbb különbség a lényegében az egész hétvégét szabadnak tartók csoportméretében van: a tanulók negyede, míg a dolgozók 18 százaléka sorolta magát ide.

Az országos arányok ismét alacsonyabbak, mint az Egerben rögzítettek, különösen jelentős ez a privátszférákban. A közösségi helyeken eltöltött szabadidő alacsonyabb szint rögzíthető.

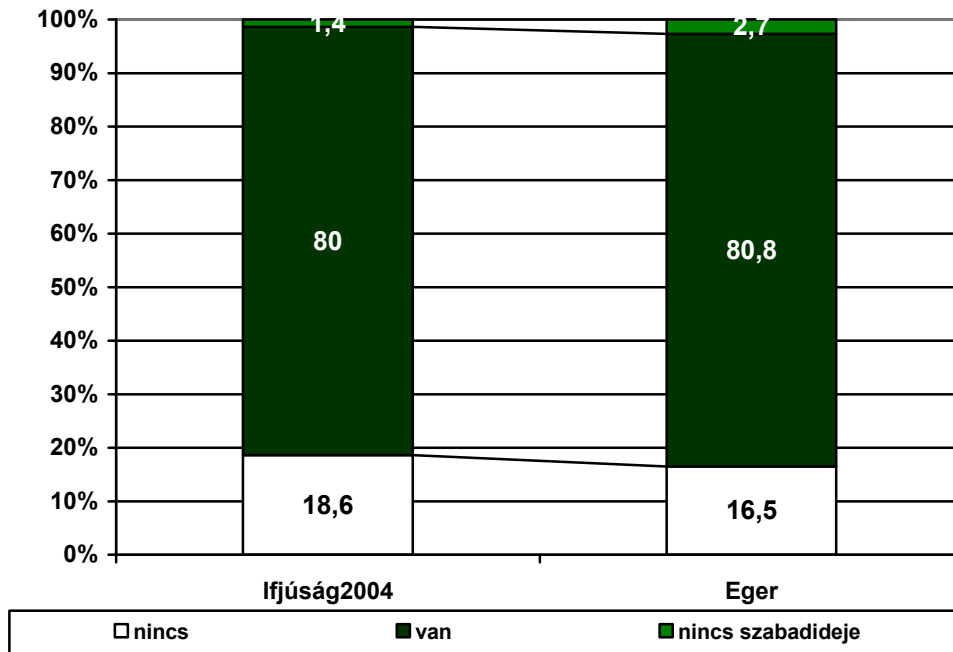
**37. ábra Hol tölti szabadidejét leggyakrabban egy átlagos hétvégén?
(a két legfontosabb említés, százalékban)**

A hétfégi szabadidő eltöltési helyek némiképp módosultak a hétköznapihoz viszonyítva. Az idejüket otthon eltöltők aránya 76 százalékról 65 százalékra csökkent, míg a barátok 35 százalékról 40-re, ugyanakkor az egyéb hely megjelölése 11-ről 16 százalékra emelkedett.

A fiatalok számára a baráti kör léte alapvető és meghatározó. Az Ifjúság2004 adatai azt mutatták, hogy minél fiatalabb korcsoportba tartoznak a kérdezettek, életvitelükben annál meghatározóbb a barátokkal együtt eltöltött idő. A baráti kör létének másik aspektusa, hogy ki milyen típusú településen él. Ennek is a függvénye, hogy van-e baráti köre. Elgondolkodtató, hogy a községekben, egy fajta „zártsgot” rögzítettünk, hiszen az itt élők között vannak a legtöbben olyan fiatalok, akik nem rendelkeznek barátokkal.

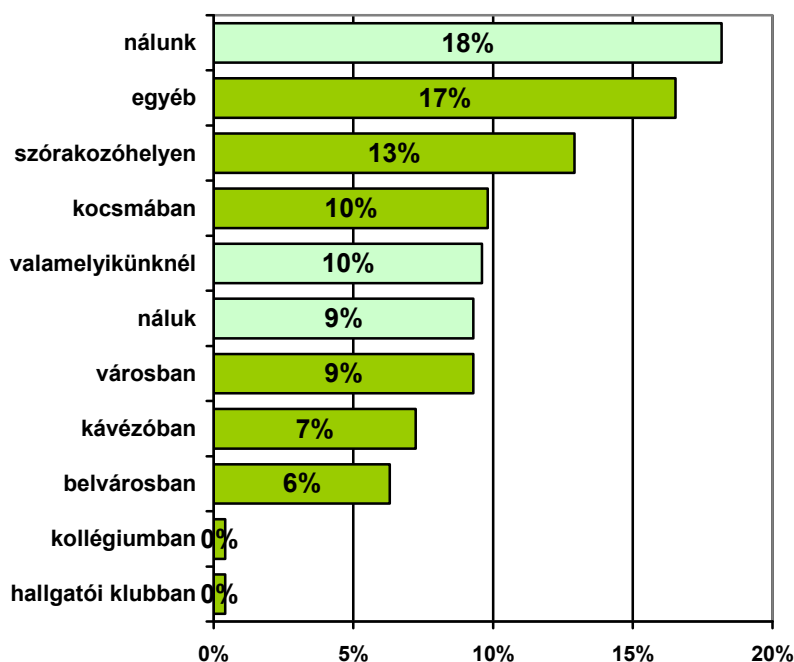
38. ábra Van-e olyan baráti köre, társasága, amellyel gyakran van együtt szabadidejében?

A szabadidő mennyiségének és a szabadidő eltöltés helyének áttekintése után megkérdeztük, hogy kivel tölti a szabadidejét. Az Egerbe élő fiatalok 81 százalékának van olyan baráti köre, társasága, akikkel együtt lehet szabadidejében, 16 és fél százalékuknak nincs ilyen, 3 százalékuk pedig nincs szabadideje. Az egri fiatalok eloszlása abban a tekintetben, hogy van-e olyan baráti társaságuk, mellyel gyakran vannak együtt szabadidejükben megegyezik az országgal. Ötből négy fiatalnak vannak olyan barátai, akikkel együtt van szabadidejében.

Léteznek viszont olyan fiatalok, akiknek nincs baráti társasága. Ez a csoport inkább a 24 év feletti házasokból, illetve elváltakból áll, jellemzően több köztük a nő, mint a férfi.

39. ábra Hol szokott találkozni a barátaival?

Azok a fiatalok, akik a baráti társasággal töltik a szabadidejüket mind privát, mind közösségi helyeket is használnak. Az ábrán a világosabb szín jelöli a privát helyeket, amikor is valakinek a lakásában, házában találkoznak. A válaszolók 37 százaléka jelölte meg ezeket a tereket, 18 százalék saját magához hívja őket, 10 százalék valamelyik barátjához megy, és 9 százalék inkább a saját otthont tudatosan kerülve, a másikhoz megy.

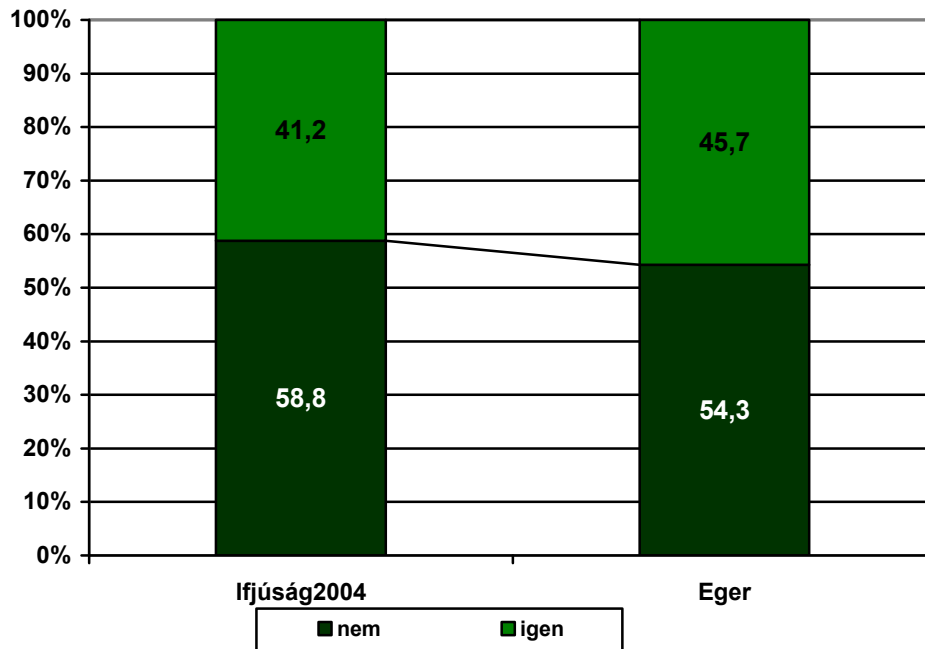
A kérdésre adott válaszok sokszínűségének megőrzése végett úgynevezett nyílt kérdést tettünk fel. A számtalan válaszlehetőséget ezután csoportosítottuk. A fenti privát helyekkel ellentétben a többség a közösségi helyeket látogatja, amikor a barátaival találkozik. Konkrét kategóriák közül a szórakozóhelyeket 13, a kocsmákat 10, a kávézókat 7, a várost és a belvárost 9 és 6 százalékos említési aránnyal tudtuk elkülöníteni. A korcsoportokkal való elemzés során kiderült, hogy az idősebbek inkább a privát, míg a tizenévesek a közösségi helyeken felülreprezentáltak.

6.3 Sportolási szokások

A szabadidő-eltöltés egyik preferált módja a sportolás. A sportolásnak, mint az egészségmegőrzéssel kapcsolatos prevenciónak, szinte minden ember életében szerepet kellene játszania, ezzel szemben a sportolási szokások, a testmozgás már a sportolás szempontjából legjellemzőbb fiatal életszakaszra sem igazán jellemző. Országos adatok

szerint 5 fiatal közül 3 nem végez testmozgást. Ez a helyzet az egri fiatalok körében némileg kedvezőbb, de itt is a fiatalok több mint fele sorolta magát azok közé, akik nem sportolnak.

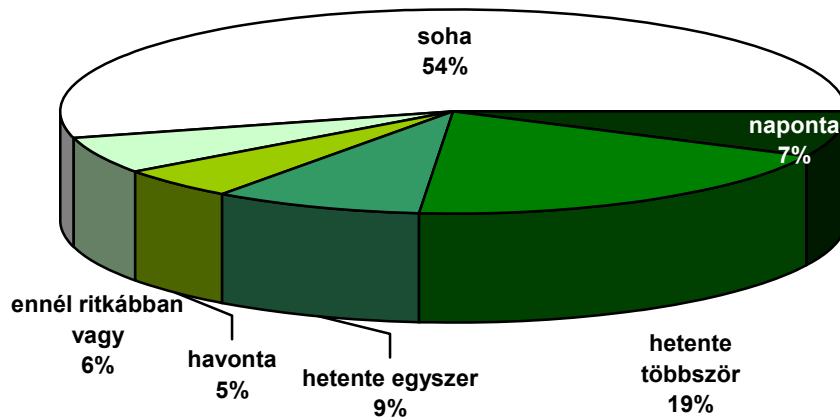
40. ábra Végez-e rendszeresen testmozgást, sportol-e a kötelező testnevelési órán kívül?

A sportolás kapcsolatban van az életkorral és az aktivitással: minél fiatalabb valaki és még tanul, annál valószínűbb hogy sportol. A tanulók egyharmada sorolta magát a soha nem sportolók közé, míg az inaktívak és a munkanélküliek közel 80 százaléka tartozott ebbe a kategóriába.

A fiatalok 7 százaléka napi rendszerességgel sportol, minden ötödik heti több alkalommal, és szintén minden ötödik ennél ritkábban végez testmozgást.

41. ábra Milyen rendszerességgel sportol, végez testmozgást? (Eger)

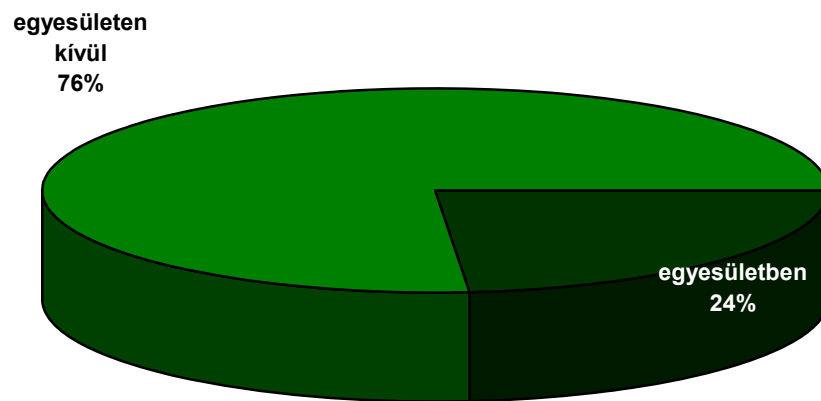

A naponta sportolók aránya a korról nem változik, viszont a heti többszöri, illetve az ennél ritkábban testmozgást végzők aránya a korról folyamatosan csökken, növelve ezzel a soha nem sportolók arányát.

A férfiak inkább mutatkoztak aktívnak a sportolás szempontjából, mint a nők. Az anyagi helyzet ebből a szempontból komoly magyarázóerővel bír. A kedvezőtlen anyagi helyzetben lévők ugyanis sokkal kevésbé sportolnak, mint azok, akiknek a családjában nincsenek havi szinten anyagi problémák.

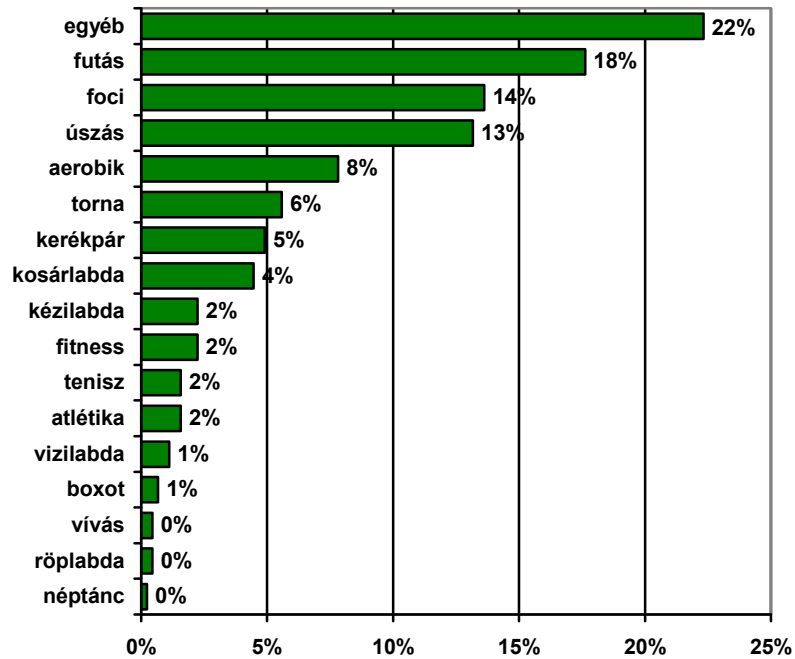
A sportoló fiatalok közel negyede (24 százalék) sportol egyesületen belül.

42. ábra Egyesületben vagy egyesületen kívül sportol/végez testmozgást? (Eger)

Az országos adatok szerint 2004-ben Magyarországon a fiatalok körében jól kimutathatók a sportdivatok, jóllehet a labdarúgás a maga közel egynegyed (23 százalék) arányával ma is vitathatatlanul uralja a sportágak sorát. Persze ez a sportág kizárólag a férfiak körében ilyen népszerű (37 százalék), a lányoknak mindössze 3 százaléka jelezte, hogy focizik. A nők körében az aerobik (15 százalék) népszerűségével a kerékpár (14 százalék) és a kocogás (13 százalék) is felveszi a versenyt, ezeket a torna (11 százalék) és az úszás (6 százalék) követi. A férfiak között – a focin túl – a kerékpározás (12 százalék), a kocogás (7 százalék), a kondicionáló torna (6 százalék) és a testépítés (6 százalék) a legkedveltebbek. Hasonlóképpen a nemek közti különbségekhez, más sportágak hódítanak a fővárosban és megint mások a kisebb városokban és a falvakban.

43. ábra Mit sportol? (Eger)

Az egeri fiatalok számos sportágat űznek, a legtöbben a futást, a kocogást választották (18 százalék), ezt követte a foci és az úszás (14-13 százalék), 8 százalék aerobikozik, 6 százalék tornászik. A sorrend kis különbségek miatt esetlegessé válik a továbbiakban, de még elkülöníthető a kerékpár és a kosárlabda.

7 Kulturális fogyasztás

7.1 A kulturális fogyasztás színterei

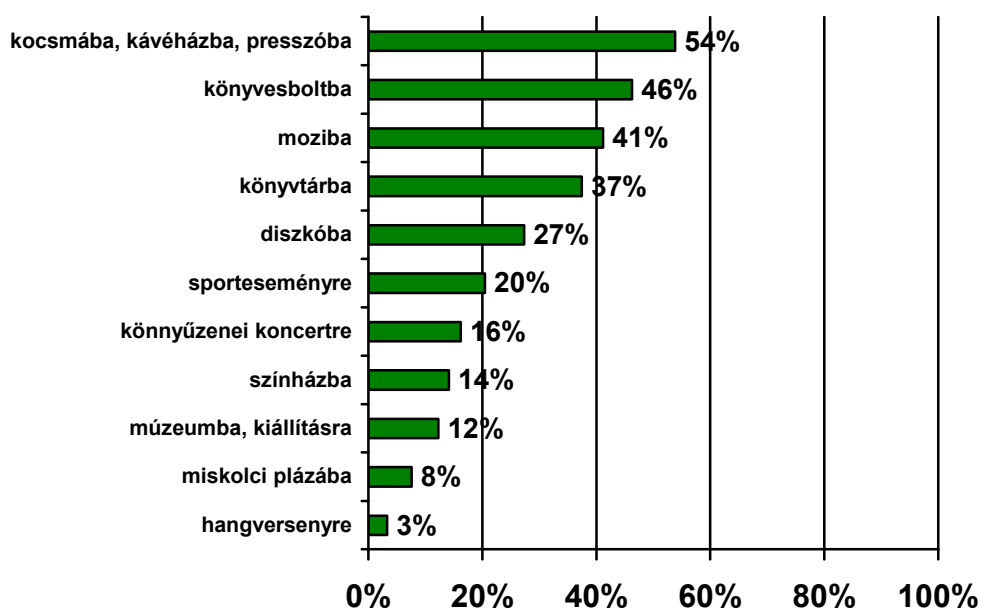
Az Ifjúság2004 valamint az eгри kutatás adatai alapján a kultúrafogyasztás helyszíneit tekintve elmondhatjuk, hogy a társadalom kettészakítottsága – 2000-hez képest – tovább nőtt. A kulturális javak fogyasztását tekintve kialakult egy, a kulturális javakban dúskáló csoport, amelybe tartozók elsősorban az elit kultúra szegmensei közül választanak. Mások viszont alig férnek bármiféle kulturális termékhez, s egy ponton túl már nem is ismerik fel saját szükségleteiket, ezért kulturális aktivitásuk az elit kultúra intézményeinek⁸ használatában formális. A budapestiek – az Ifjúság2004 adataihoz hasonlóan – meghatározóak a magas kulturális értéket képviselő fogyasztásban (pl. színház, hangverseny, könyvtár, múzeum, kiállítás), addig a községben lakó 15–29 évesek inkább a művelődési házakba járást, a helyi diszkókat, bálakat, multságokat részesítik előnybe. Ez feltehetően összefügg az intézményi ellátottsággal és az iskolázottsággal is.

Ehhez viszonyítva az Egerben élő fiatalok kulturális fogyasztása — talán a város iskolavárosi funkciójából fakadóan— inkább a fővárosihoz, mint a megyeszékhelyek átlagához van közelebb.

A fővárosiak 15 százaléka volt egy hónapon belül színházban, míg az eгри fiatalok 14 százaléka, míg más megyeszékhelyen élők átlagosan 12 százaléka jár havi rendszerességgel színházba. A mozi látogatás esetében: a budapesti fiatalok 54 százaléka volt egy hónapon belül moziban, míg az eгри fiatalok 41 százaléka a megyeszékhelyek átlaga 38 százaléka, míg a községben lakó fiatalok 28 százaléka látogatott meg filmszínházat. A 2004-ben — a multiplex mozik elterjedésével —nőtt a különbség a főváros és a multiplex mozival nem rendelkező települések mozi látogatásában. Tovább nyílt tehát a „kulturális olló”, amely még inkább erősítheti a fiatalok közötti esélyegyenlőtlenségeket.

⁸ Elit kultúra színterei az art mozi, az opera, a színház, a múzeum, illetve a kiállítások és a hangversenyek.

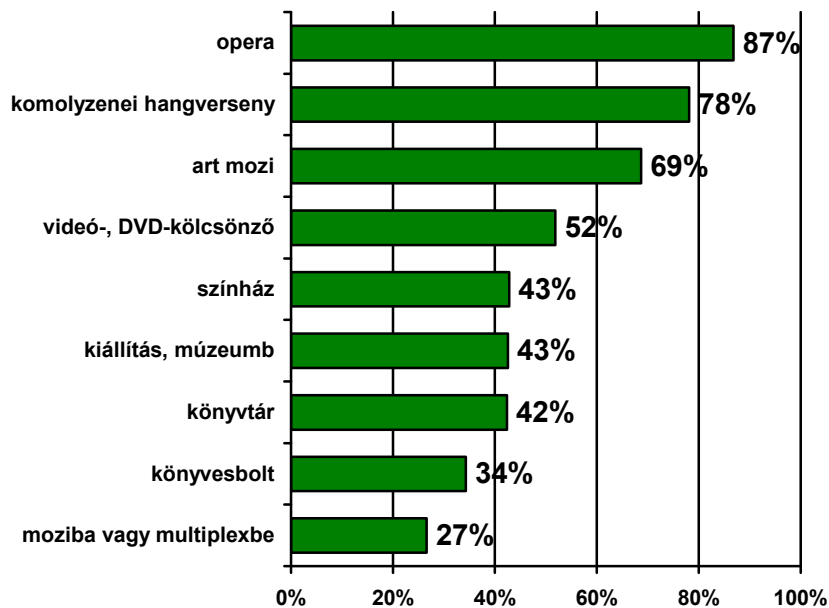
44. ábra Az egyes helyszíneket havonta vagy gyakrabban látogatók aránya Egerben

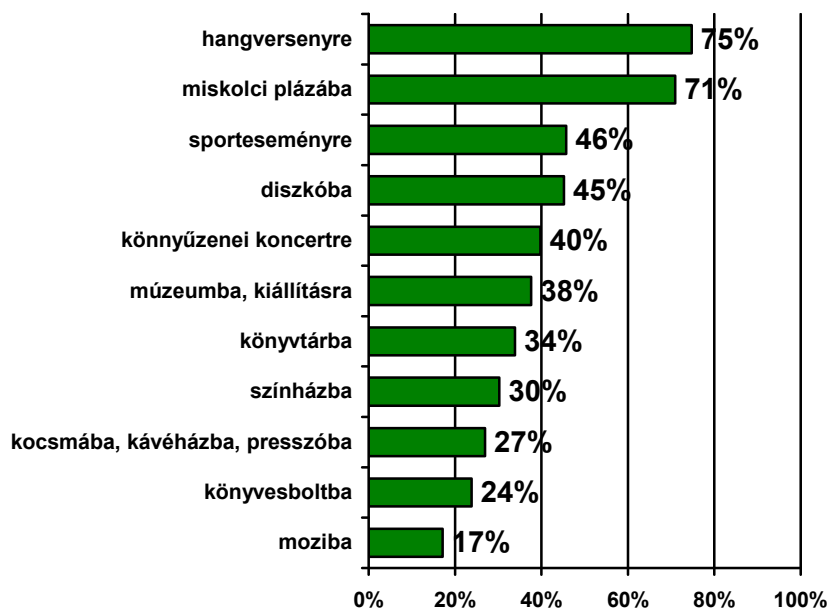
Az ábra alapján megállapítható, hogy az egri fiatalok elsősorban a beszédcselekvés helyszíneit (kocsma, presszó, kávéház) preferálják a kulturális intézmények közül, hiszen a megkérdezettek 54%-a havonta legalább egyszer megfordul ilyen helyen. Magasnak mondható Egerben azon fiatalok aránya (20%), akik havi rendszerességgel járnak sporteseményekre.

A különböző kutatásokban megkérdezett fiatalok között egyre nagyobb számmal találunk olyanokat, akik soha nem látogatnak meg bizonyos kulturális intézményeket. A legkevésbé az elit kultúrához tartozó színtereket látogatják, korosztálytól függetlenül meghaladja a 70 százalékot az art-mozikat, operát, komolyzenei koncerteket soha nem látogatók aránya. Sokan – a fiatalok mintegy 20 százaléka – még multiplex moziban sem járt soha. A multiplex mozikat érthető módon legkevésbé a községekben élők és a 25–29 éves korosztályhoz tartozók látogatják.

45. ábra A soha nem látogatott intézmények az Ifjúság2004 kutatás adatai szerint

46. ábra Az egri fiatalok által soha nem látogatott intézmények

Kérdésként merülhet fel, hogy a fiatalok erős individualizációja a motiváció hiányával kiegészülve, esetleg magyarázhatja –e az egyéni inaktivitást.

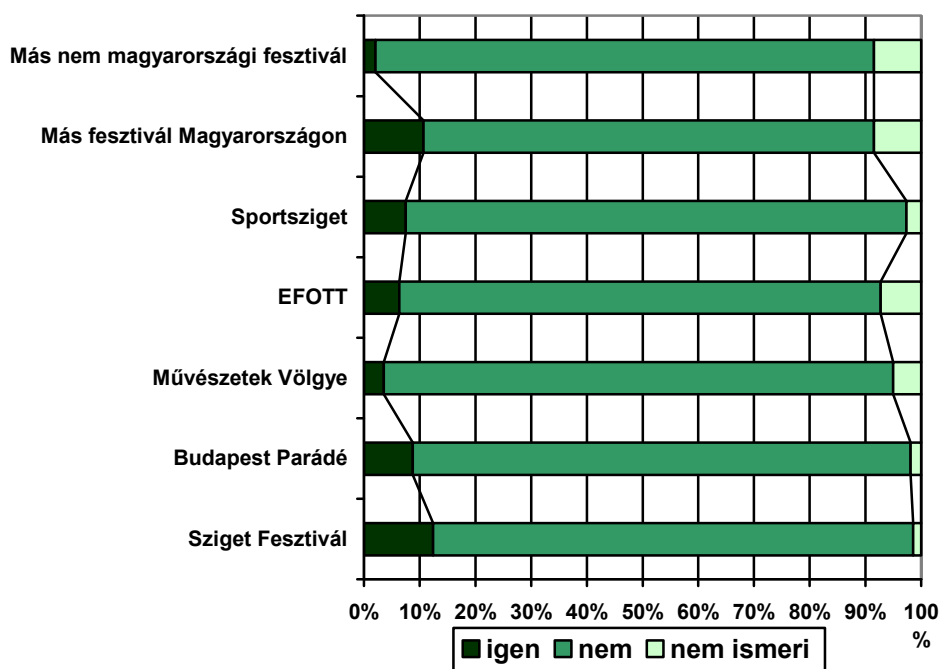
A kulturális tevékenységek közötti választás, azok mélysége, intenzitása meg sem közelíti azt a mértéket, mint amire előzetesen számítottunk. Az a néhány, szabadidőben végzett – de akkor is elég ötletszerű – elfoglaltság, amiről a fiatalok beszámolnak, jórészt egyéni aktivitást, elhatározást tükröz. A társaság, a közösség hiányzik; másképpen megközelítve: csak itt-ott

merül fel ennek igénye, véleményünk szerint szinte eltűnt az igényes, a magas kultúra befogadását is igénylő társas cselekvés iránti vágy a fiatalok kulturális tevékenységéből.

A fiatalok által részben használt, az un. „elit” kultúrához tartozó kulturális téren kívül létezik egy olyan „szubkulturálisnak” nevezhető tér, amely már egyértelműben az ifjúsági kultúra része. Ezek egyrészt a beszédcselekvés helyszínei (kocsma, kávéház stb.), másrészt a könnyed vagy igényes szórakoztatás színterei (pl. diszkó, jazz klub). Ezeket a tereket azonban csak - országosan 100 fiatalból tíz használja viszonylagos – legalább havonta egyszeri – rendszerességgel. Eger sajátos hangulatából fakadóan ez az arány itt jóval magasabb, hiszen miként fentebb már jeleztük, itt minden második fiatal legalább havonta egyszer ellátogat beszédcselekvési helyszínekre.

Az egri fiatalok kulturális fogyasztását nagyban meghatározza a város iskolavárosi funkciója. Ennek köszönhetően erőteljesen jelen van a városban az elit kultúrát fogyasztók csoportja, amelynek aránya a fővárosban élők arányához közelít. Ugyanakkor elgondolkodtató, hogy milyen magas azok aránya is akik soha nem keresnek fel kulturális intézményeket. Ők elsősorban az alsó társadalmi csoportokból kerülnek ki. Az egri fiatalokon belül mintegy 10 százalékra tehető azok aránya akik soha semmilyen általunk megkérdezett kulturális intézményt nem látogattak még meg.

47. ábra Ismeri-e, illetve az elmúlt három évben volt-e a következő rendezvényeken? (Eger)

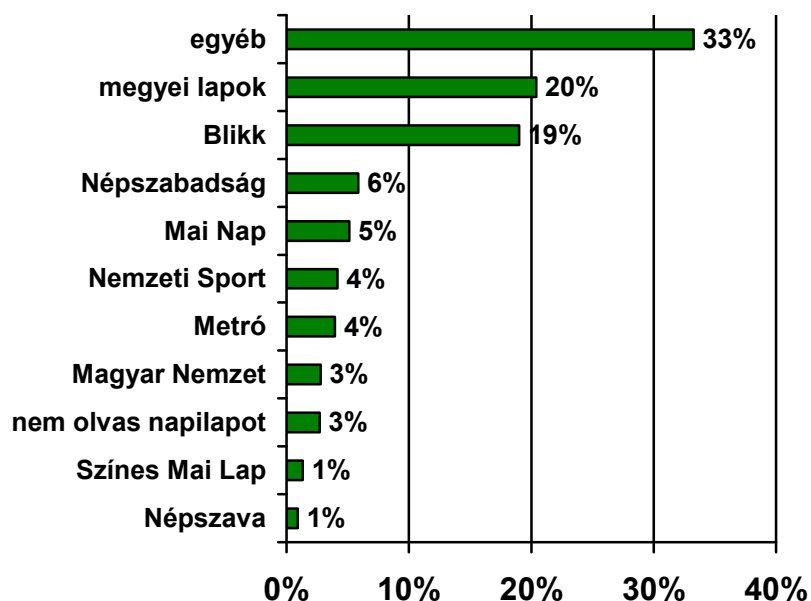
Az ifjúsági kultúra sajátos helyszínei közé tartoznak a különböző fesztiválok. Ma már akár történelmi hagyományokkal rendelkezőnek is nevezhetnénk pl. a Sziget Fesztivált vagy éppen a Művészetek Völgyét. Ezek az évtizednyi hagyománnyal rendelkező kulturális színterek azonban a fiatalok magasabban kvalifikált rétegei – értelmiségiek, illetve a középosztályba tartozók – számára jelentenek kulturális teret, illetve kulturális élményt.

Az alacsonyabban iskolázott, az autentikus kultúra iránt kevésbé fogékony ifjúsági csoportok az ingyenes, a tömegkultúrát hangsúlyosabban megjelenítő „nagyrendezvények” (Budapest Parádé, Sport Sziget) látogatói. Az egri fiatalok körében a leglátogatottabb a Sziget Fesztivál (12 százalék) míg a Művészetek Völgye rendezvényein feltűnően alacsony arányban vesznek részt az egri fiatalok (3 százalék). Az iskolaváros jellegből fakadóan viszonylagosan magas azoknak az aránya akik részt vesznek az EFOTT rendezvényein (6 százalék) Az Egerben élő fiatalok körében is közkedveltek a fővárosban megrendezésre kerülő ingyenes „tömegrendezvények”, mint a Budapest Parádé illetve a Sport Sziget. Ezeket a rendezvényeket inkább a fiatalabbak és a kevésbé képzettek látogatják.

Fontos megemlíteni, hogy az egyéb magyarországi fesztiválok között a fiatalok nem említenek olyat, amely Egerhez, vagy a megyéhez kötődne. A régióból a Hegyalja fesztivált illetve a Zempléni Napokat említi meg 1-1 megkérdezett.

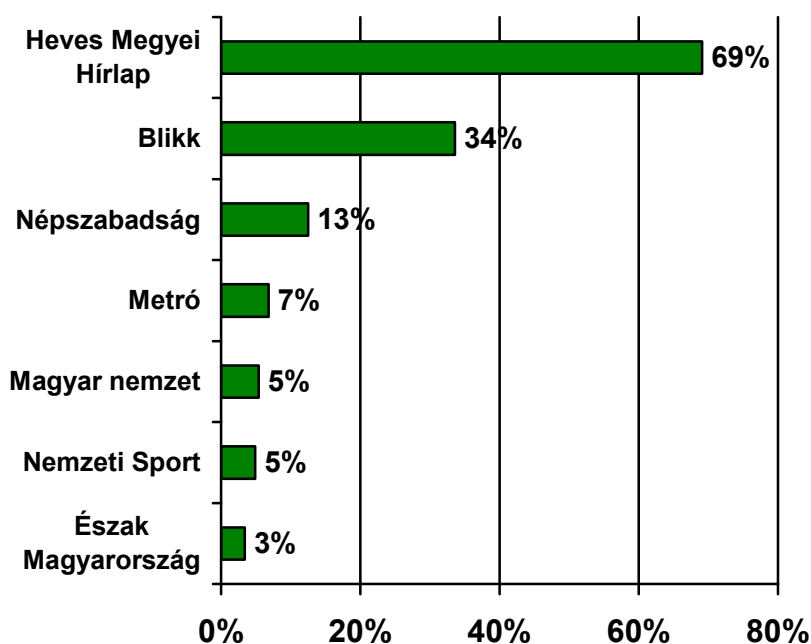
7.2 Újságolvasási szokások

48. ábra Az ifjúság2004 kutatás által rögzített lapolvasás

Az Ifjúság2004 kutatás adataiból is kitűnik, hogy országosan, a nyomtatott sajtó tekintetében meghatározó a bulvárlapok és a helyi, illetve regionális média fölénye. Az országos politikai napilapok közül a fiatalok körében a legnépszerűbb a Népszabadság 6 százalékkal, míg 3 százalékkal a Magyar Nemzetet olvassa. A bulvárlapok minden településtípuson népszerűek. Vannak azonban olyan napilapok, amelyek alapvetően a városi olvasó réteghez kötődnek (pl.: Metro). Az országos terjesztésű politikai napilapok meghatározó olvasóközönsége is a fővárosiak közül kerül ki.

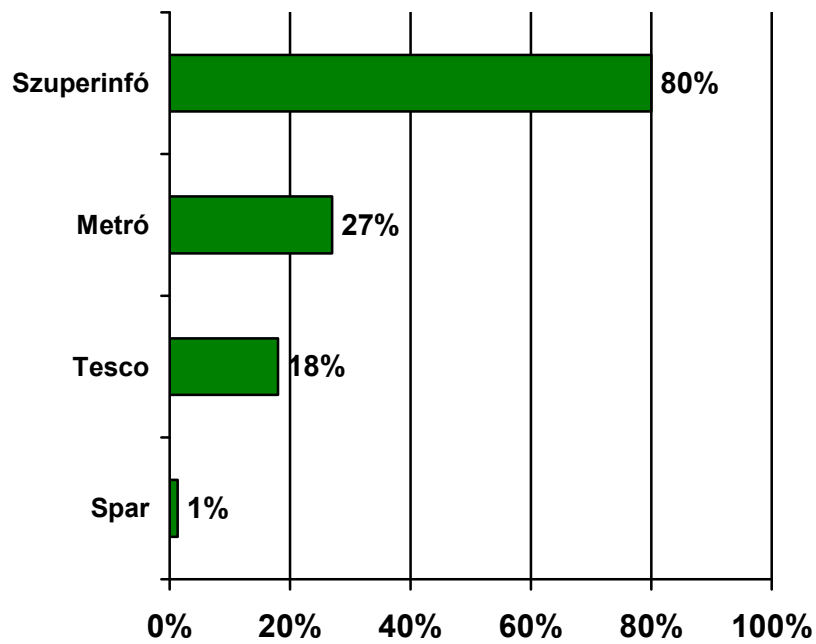
49. ábra Az egri fiatalok körében a leggyakrabban olvasott napilapok

Az egri fiatalok közel harmada olvas rendszeresen napilapot. A legolvasottabb napilap a Heves Megyei Hírlap, amit a napilapot olvasó fiatalok majd hetven százaléka rendszeresen olvas. A megyei lapot a bulvársajtó meghatározó napilapja a Blikk követi. Az országos átlagot meghaladóan olvassák az egri fiatalok a Népszabadságot, a Magyar Nemzetet illetve az ingyenesen terjesztett Metró újságot. Egerben megkérdeztük fiataloktól azt is, hogy az ingyenesen terjesztett lapok közül melyeket olvassák a leggyakrabban. Itt a Szuperinfó a meghatározó amelyet a fiatalok 80 százaléka olvassa. Metró követi a sorban, amelyet 27 százalékkal rendszeresen, míg 7 százalékkal naponta olvas.

Az egri vizsgálat az újságolvasási szokásokat tekintve kis mértékű eltérés tapasztalható az Ifjúság2004 átlagához képest az országos terjesztésű napilapok terén.

50. ábra Az egri fiatalok körében a leggyakrabban olvasott ingyenes hirdetési újságok

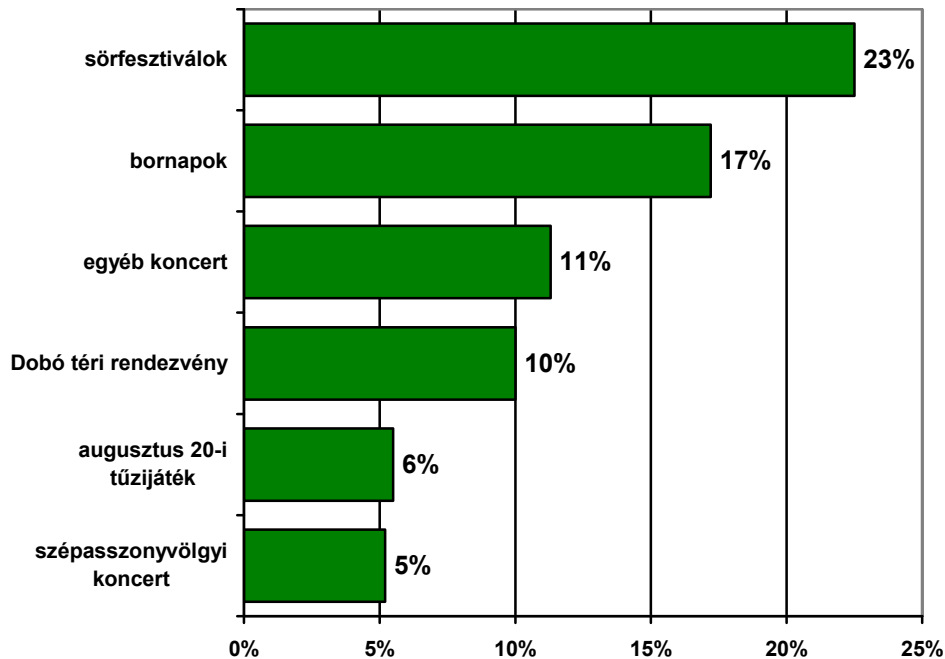

A fentiek alapján megállapítható, hogy a városban élő fiatalok számára a helyi információkat is közvetítő írott média a meghatározó. Az országosan is terjesztett napilapokat kevesebben olvassák, de az olvasók aránya nagyobb mint az Ifjúság2004-ben.

A ingyenesen terjesztett újságok közül a Szuperinfó haladja meg a megyei lap olvasottságát a többi ez alatt marad.

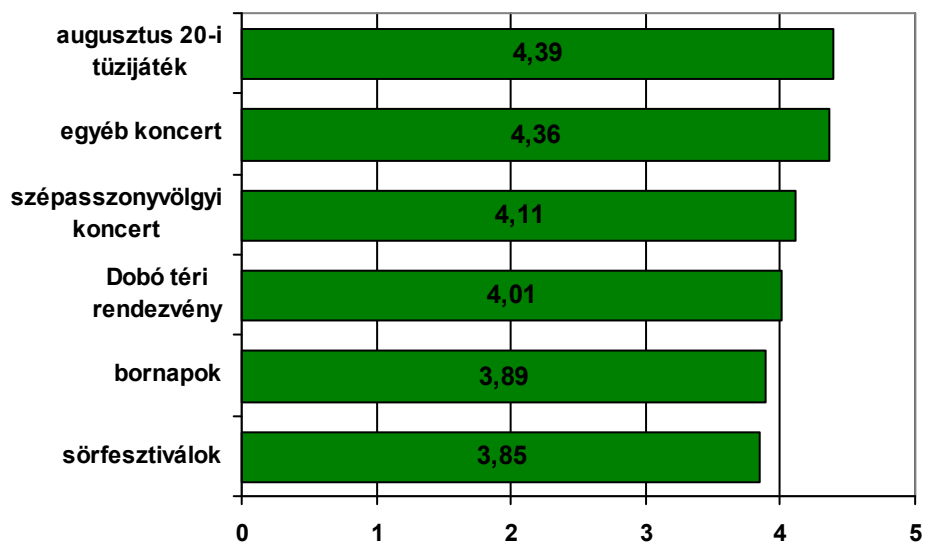
7.3 Városi rendezvények

51. ábra Részvétel az egyes egeri rendezvényeken

Egerben a legnépszerűbbek a fiatalok között a különböző sörfesztivál jellegű rendezvények. A fiatalok összesen 23 százaléka vett részt ezeken az elmúlt évben. A szüreti multságokon, bornapokon 17 százalék, egyéb koncerteken pedig összesen 11 százalék járt.

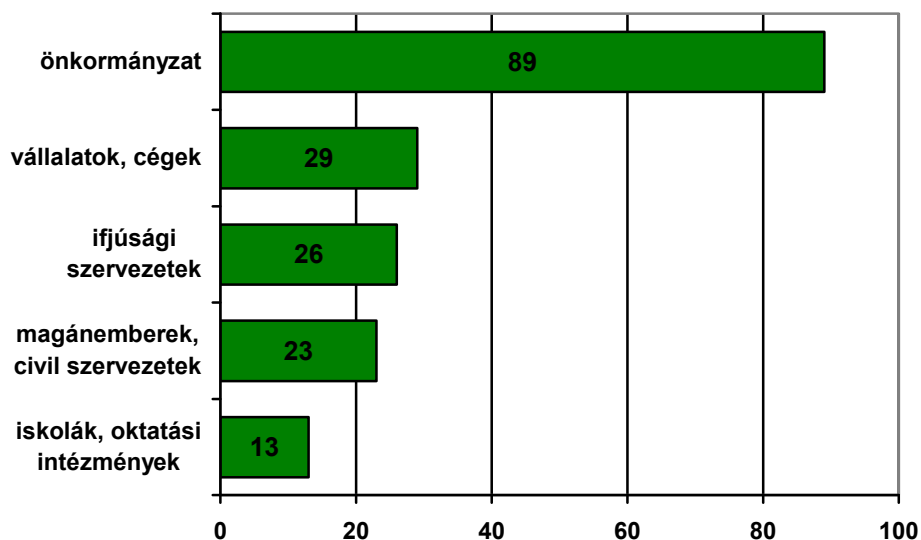
52. ábra Az egyes rendezvények értékelésének átlagai (öt fokú skála, 1= egyáltalán nem tetszett, 5= nagyon tetszett)

A résztvevők leginkább pozitívan a tűzijátékot és az egyéb koncerteket értékelték. Legkevésbé pedig a sörfesztiválok tetszettek.

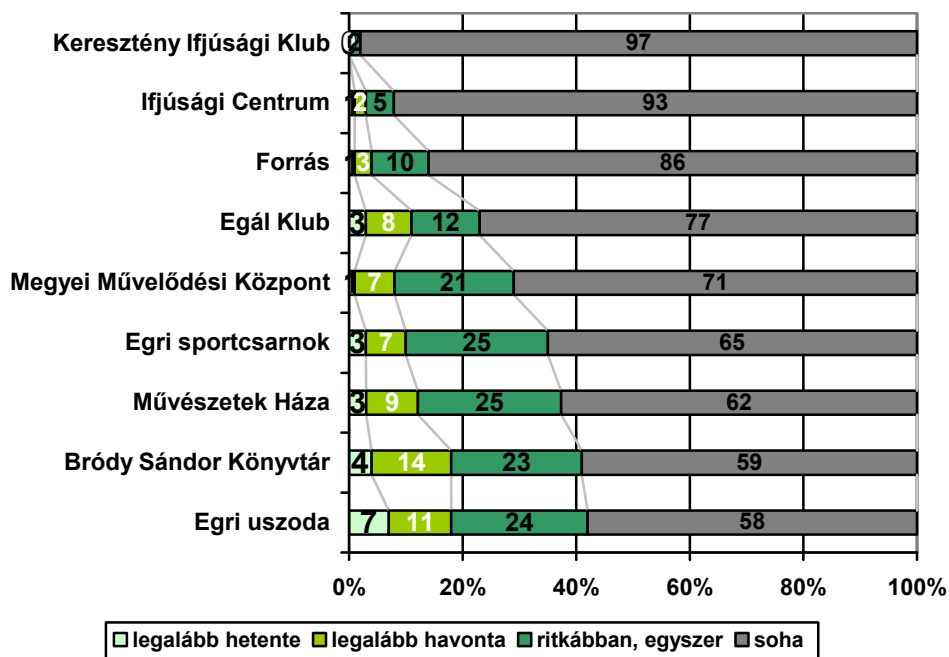
A fiatalok 89 százaléká gondolja úgy, hogy az önkormányzat feladata az ingyenes rendezvények megszervezése, 29 százalékuk úgy gondolja, hogy az egyes vállalatoké, 26 százalékuk szerint pedig az ifjúsági szervezeteknek (is) részt kellene venni a szervezésben.

53. ábra Ön szerint kinek lenne a feladata az ingyenes, nyilvános rendezvények szervezése? (több válasz is elfogadható)

7.4 Látogatottság

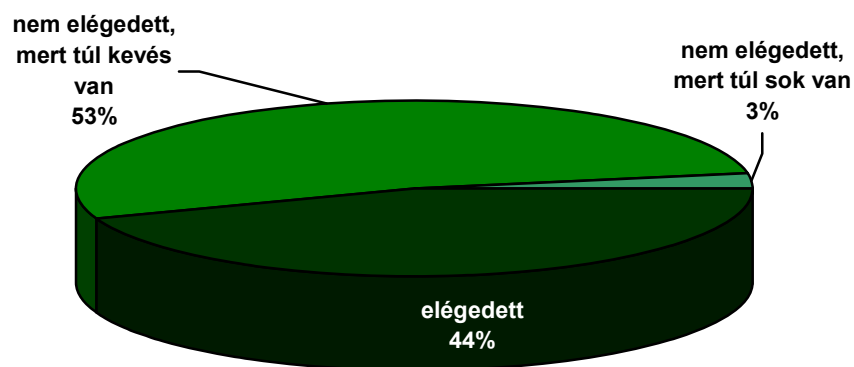
54. ábra Egyes városi intézmények és klubok látogatottsága

A legtöbben a fiatalok közül könyvtárban és uszodában fordulnak meg több-kevesebb gyakorisággal: könyvtárba és az uszodába a fiatalok 18 százaléka legalább havonta eljut. A fiatalok által legkevésbé látogatott intézmény a Keresztény Ifjúsági Klub és az Ifjúsági Centrum.

7.5 Dohánymentes szórakozóhelyek

55. ábra Elégedett Ön azzal, hogy mennyi dohánymentes szórakozóhely van Egerben?

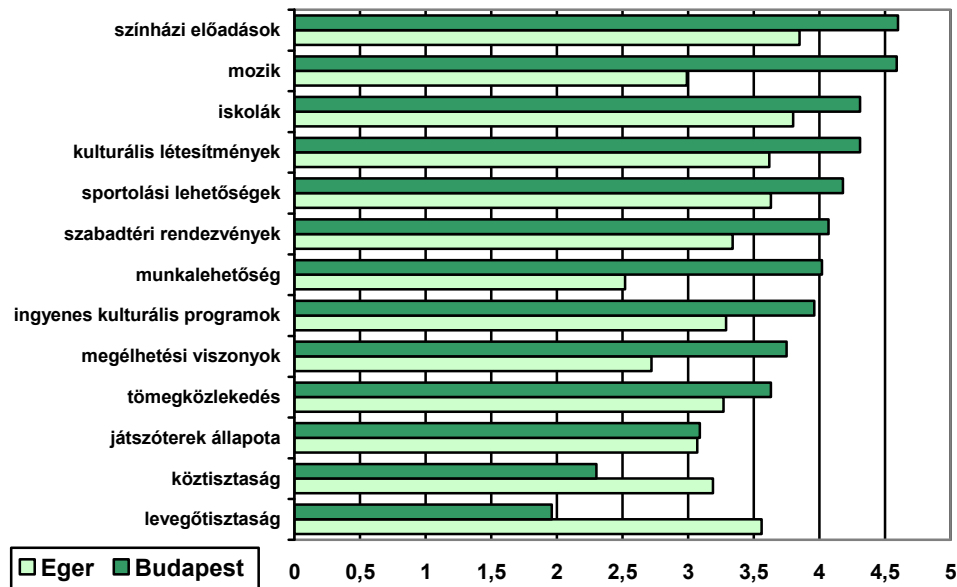

A fiatalok 53 százaléka szerint kevés a dohánymentes szórakozóhely Egerben, 44 százalékuk pedig elégedett a dohánymentes szórakozóhelyek számával.

8 Szubjektív vélemények

8.1 A közsférával kapcsolatos elégedettségek

56. ábra A város egyes intézményeivel, szolgáltatásaival és közterületeivel való elégedettség Egerben és Budapesten (5 fokú skála, 1=egyáltalán nincs megelégedve, 5=teljesen meg van elégedve, átlagpontszámok)

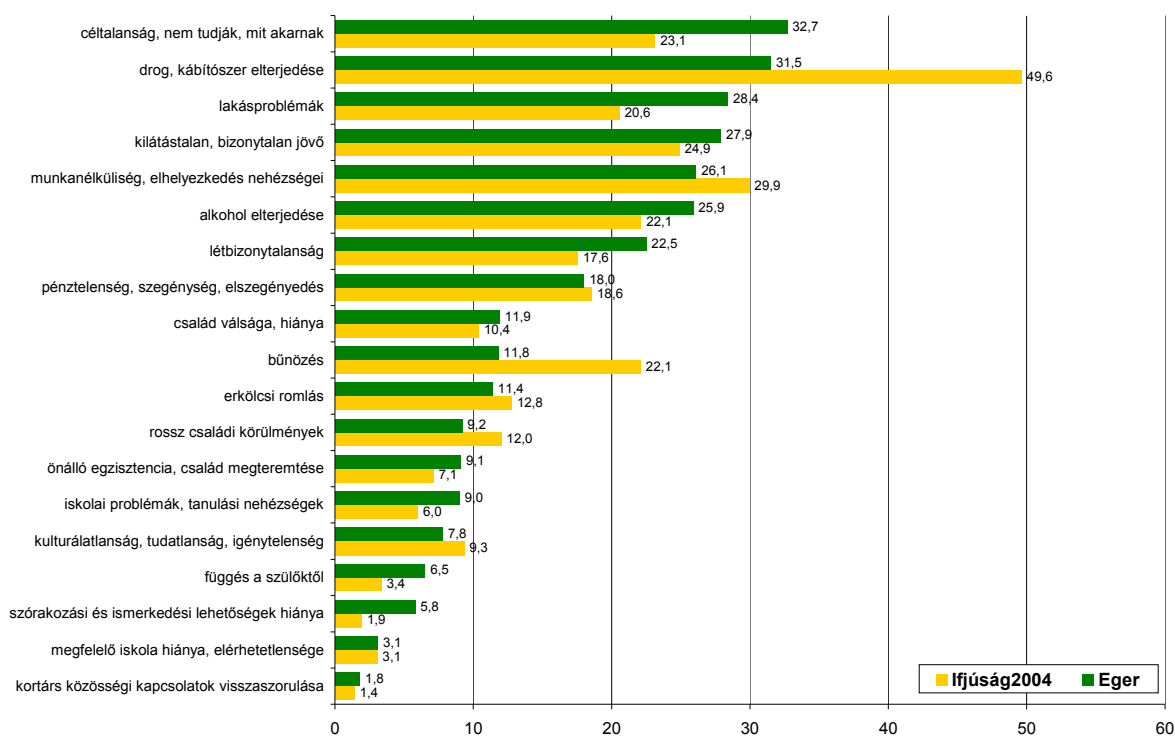
Össességében két szempont szerint kapott magasabb értékelést Eger mint Budapest: a köztisztaság és a levegő tisztasága terén. Kis különbséget tapasztaltunk továbbá a játszóterekkel szembeni elégedettségében (0,02 eltérés Budapest javára). Az egri lakosok elégedettségében ugyanakkor legnagyobb a különbség Budapest javára a mozik, a munkalehetőségek és a megélhetés terén.

Megvizsgáltuk, hogy milyen jellemző különbségeket találunk az egyes háttérváltozók mentén az elégedettség értékelésénél. Az egri sportolási lehetőségek terén a nők egy kicsivel elégedettebbek, mint a férfiak, valamint a legfiatalabb korcsoport elégedettebb, mint az idősebb korcsoportok. A munkalehetőségekkel való elégedettség a férfiak esetében magasabb, a 20-24 évesek pedig ezen a téren a legkritikusabbak. A megélhetési viszonyokkal és a mozikkal a 25-29 éves korcsoport legkevésbé elégedett. A várostól messzebb lakók egy kicsivel tisztábbnak látják a várost és elégedettebbek a köztisztasággal mint az egriek.

8.2 Az egri ifjúság legégetőbb problémái

Az alábbiakban arra keressük a választ, hogy melyek a megkérdezett fiatalok szerint az egri ifjúság legégetőbb problémái. A válaszadás során három probléma megnevezésére volt lehetőség, oly módon, hogy ezek fontossági sorrendje is számított.

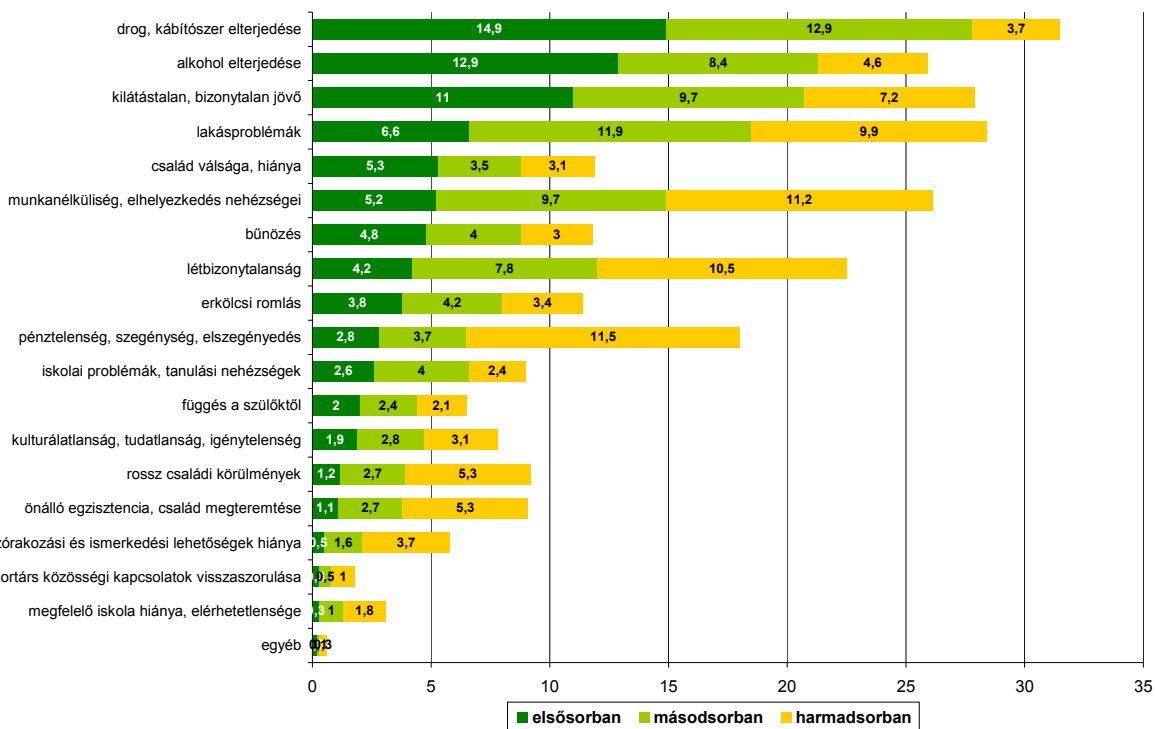
57. ábra Mit tart az ifjúság legégetőbb problémáinak?

Az ábrán az országos és az egri adatok közötti eltérések láthatóak, a könnyebb összevethetőség kedvéért oly módon, hogy az egyes megkérdezettek által megnevezett problémák közötti sorrendet egyelőre nem vettük figyelembe. Az egri fiatalok legtöbbször említett problémájának a *céltalanság* (32,7 százalék) és a *kábítószer* (31,5 százalék) bizonyultak. Ezt követik a *lakásproblémák* (28,4 százalék), a *kilátástalan, bizonytalan jövő* (27,9 százalék), a *munkanélküliség* (26,1 százalék), illetve az *alkohol elterjedése* (25,9 százalék).

Az országos adatokkal összevetve az egri mintában jóval alacsonyabb a *kábítószer* probléma és a *bűnözés* említése, jóval többen tartották problémának a *céltalanságot*, és a *lakásproblémát*, kisebb mértékben a *bizonytalan jövőt* és az *alkohol elterjedését*.

**58. ábra Mit tart az ifjúság legégetőbb problémáinak?
(elsősorban, másodsorban és harmadsorban, Eger)**

Némileg árnyaltabb a fenti kép akkor, ha azt is figyelembe vesszük, hogy az egyes problémákat hányadik helyen említették a fiatalok. A legtöbben a drogok terjedését tartották az elsőrendű problémának (14,9 százalék), ezt azonban az *alkohol elterjedése* (12,9 százalék), és a *kilátástalan, bizonytalan jövő* (11 százalék) követik.

A rossz egzisztenciális helyzettel kapcsolatos félelmeket általában a legtöbben a harmadik helyen említették. Ilyen a *munkanélküliség* (11,2 százalék), az *elszegényedés* (11,5 százalék) és a *lakásproblémák* (9,9 százalék).

Vizsgáljuk most meg a legfontosabbnak tartott problémákat az egyes háttérváltozók szerint is. A nemek szerinti bontásban az egyes problémák említésében lényegében semmilyen lényeges különbség nem fedezhető fel.

3. táblázat: Az egri fiatalok legégetőbb problémái a tényleges lakóhely szerint, százalékban

	Teljes minta	Tényleges lakóhely		
		Eger	Eger környéke (Heves megye)	Egertől távol
alkohol elterjedése	25,9	23,6	36,0	41,2
céltalanság, nem tudják, mit akarnak	32,7	31,6	34,2	47,1
drog, kábítószer elterjedése	31,5	30,1	33,3	51,0
kilátástalan, bizonytalan jövő	27,9	29,7	21,1	13,7
lakásproblémák	28,4	30,2	22,8	11,8
létbizonytalanság	22,5	22,8	23,7	15,7
munkanélküliség, elhelyezkedés nehézségei	26,1	27,9	19,3	11,8

Jelentős eltérések tapasztalhatóak azonban a tényleges lakóhely tekintetében, azaz néhány esetben jelentős mértékben eltér az egyes problémák említése attól függően, hogy az adott fiatal Egerben, Eger környékén, vagy Egertől távol él.

Ez utóbbi csoport – az Egertől távol élők körében – különösen súlyos problémának bizonyult a *kábítószer* (51 százalék), illetve az *alkohol elterjedése* (41,2 százalék), és a *céltalanság* (47,1 százalék). Kiseb arányban említették azonban az olyan, elsősorban egzisztenciális problémákat, mint a *lakásproblémák* (11,8 százalék), a *létbizonytalanság* (15,7 százalék) és a *munkanélküliség* (11,8 százalék).

4. táblázat: Az egri fiatalok legégetőbb problémái anyagi helyzet szerint, százalékban

Probléma	Teljes minta	Anyagi helyzet		
		jó	közepes	rossz
alkohol elterjedése	25,9	28,8	21,6	25,0
céltalanság, nem tudják, mit akarnak	32,7	33,5	29,2	40,5
drog, kábítószer elterjedése	31,5	34,2	27,6	27,4
kilátástalan, bizonytalan jövő	27,9	25,2	30,8	34,5
lakásproblémák	28,4	24,0	35,9	32,1
létbizonytalanság	22,5	20,1	25,7	29,8
munkanélküliség, elhelyezkedés nehézségei	26,1	27,6	25,1	20,2

A magukat jó anyagi helyzetben lévőknek tartók körében elsősorban a *drogprobléma*, és kisebb mértékben az *alkohol* bizonyultak az átlagnál fontosabbnak vélt problémáknak. Talán érthető módon jóval kevesebben tartanak azonban a *létbizonytalanságtól*, és a *kilátástalan jövőtől*.

A közepes anyagi helyzet némiképpen talán „védelmet” is jelent bizonyos problémákkal szemben, hiszen ebben a csoportban az átlagnál kevesebben említették az *alkohol* és a *drogok*

terjedését, ezzel ellentétben viszont a *lakásproblémák* náluk az átlagnál jóval fontosabbnak bizonyultak.

A rossz anyagi körülmények között élők esetében külön kiemelendő a *céltalanság*, a *kilátástalanság* és a *létbizonytalanság*, amelyet jóval nagyobb arányban említettek a közepes, illetve jó anyagi helyzetben élő társaiknál.

5. táblázat: Az egri fiatalok legégetőbb problémái életkor szerint, százalékban

Probléma	Teljes minta	Életkor		
		25-29 év	20-24 év	15-19 év
alkohol elterjedése	25,9	18,2	18,6	39,7
céltalanság, nem tudják, mit akarnak	32,7	32,8	31,1	35,3
drog, kábítószer elterjedése	31,5	25,7	30,5	37,9
kilátástalan, bizonytalan jövő	27,9	37,2	26,8	21,2
lakásproblémák	28,4	36,5	33,9	14,4
létbizonytalanság	22,5	27,7	23,7	16,8
munkanélküliség, elhelyezkedés nehézségei	26,1	33,8	28,5	17,4

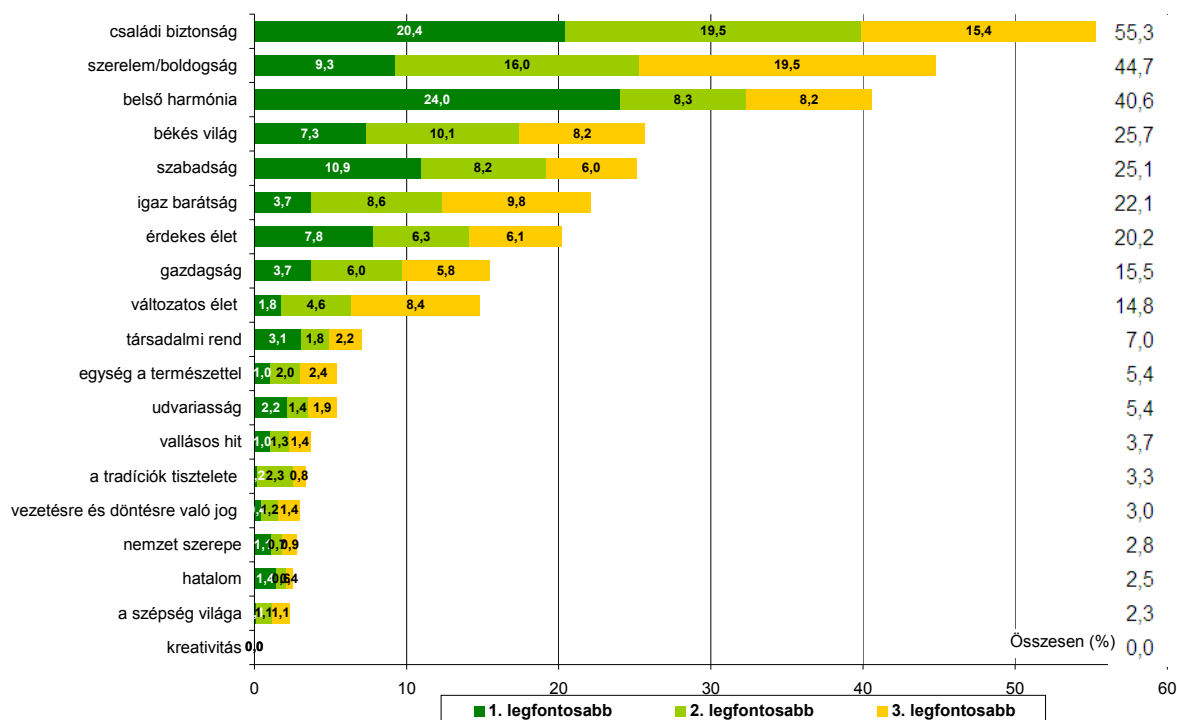
A fenti táblázat egyik leginkább szembetűnő adata, hogy a legfiatalabbak körében kimagaslóan magas – az átlagot jóval felülmúló - arányokkal szerepel az *alkohol* és a *kábítószer terjedése*. Élethelyzetükből fakadóan az egzisztenciájukkal kapcsolatos problémák még kevésbé foglalkoztatják őket, és talán az sem annyira meglepő, hogy igen nagy arányban vannak olyanok, akik (még) *nem tudják, hogy mit akarnak*. Az idősebbek ezzel ellentétben inkább a *kilátástalan jövőt*, a *létbizonytalanságot*, és a *lakásproblémát* tartják legégetőbb problémának.

8.3 Értékek

Az értékekkel kapcsolatban országosan a fiatalok az öt legfontosabbnak a családi biztonságot, a szerelmet-boldogságot, az igaz barátságot, a békés világot és a belső harmóniát tartották.

Lényegében ehhez hasonló eredményeket kaptunk az egri fiatalok vizsgálata során is. A kérdésfeltevés során itt is, mint az országos vizsgálat esetében, három érték megnevezésére volt lehetőség, melyek közül azt is meg kellett határozni, hogy melyik szerepel az első, második, illetve harmadik helyen.

59. ábra Melyek a legfontosabb értékek? (elsősorban, másodsorban és harmadsorban, Egerben)

Hasonlóan az országos adatokhoz a legfontosabbnak a *családi biztonság* bizonyult, ugyan nem ezt említették a legtöbben az első helyen, ám összességében a fiataloknak több mint a fele (55,3 százalék) tartotta ezt a három legfontosabb érték egyikének.

A legtöbben a *belső harmóniát* tartották a legfontosabbnak (24 százalék), amely ezzel együtt, összességében a harmadik legtöbbet említett értéknek bizonyult, a *szerelem-boldogság* „párosa” után.

E három válaszra érdemes azonban egységben tekinteni, hiszen egyrészt egymást kiegészítő, feltételező értékekről van szó, másrészt viszont az ezt követő válaszok említési gyakorisága ezeknél jóval alacsonyabb.

E második csoportba tartoznak az olyan – elsősorban a társadalmi környezetre vonatkozó – értékek, mint a *szabadság* (25,1 százalék), a *békés világ* (25,7 százalék), illetve az első három értékhez köthető *igaz barátság* (22,1 százalék) és az *érdekes élet* (20,2 százalék).

„Említésre méltó” még a *gazdagság* (15,5 százalék) és a *változatos élet* (14,8 százalék) mint érték.

A értékek tekintetében a két nem válaszai között jelentős eltéréseket találunk. A nők az átlagnál jóval fontosabbnak tartják a belső harmóniát, a szerelmet és boldogságot, illetve a családi biztonságot, míg a férfiak ezzel ellentétben inkább a szabadságot, az igaz barátságot és a változatos életet választották nagyobb arányban.

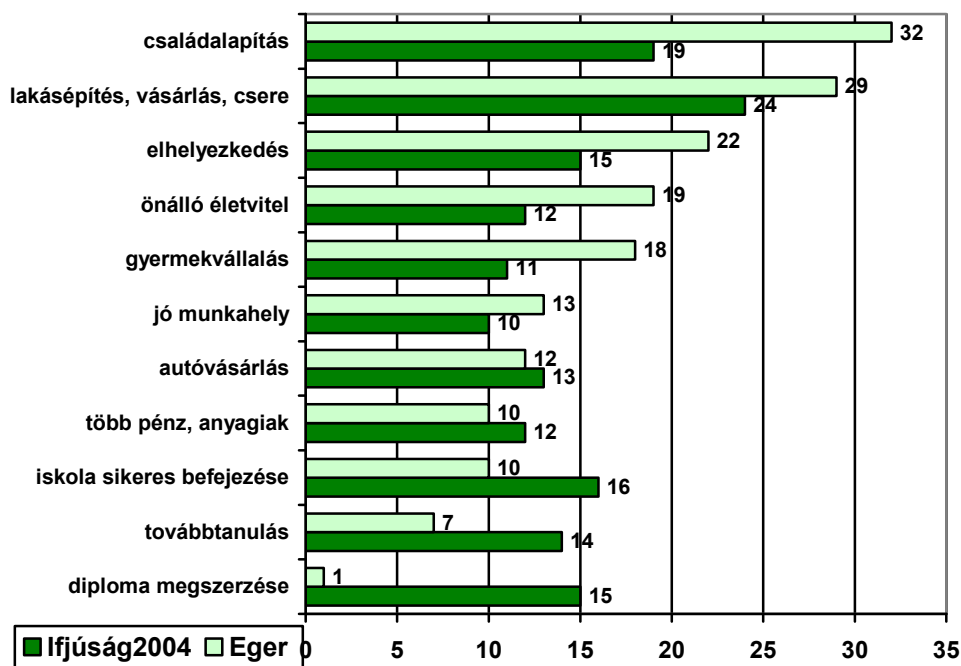
A szubjektív anyagi helyzet függvényében is számos eltérést fedezhetünk fel. A magukat jó anyagi körülmények között tudók körében elsősorban a *belső harmónia*, a *békés világ*, míg a rossz anyagi körülmények élők között a *gazdagság*, a nélkülözés miatt állandó fenyegetésben lévő *családi biztonság*, és a *változatos élet* szerepeltek átlag feletti említésekkel.

Míg az *igaz barátság* inkább a legfiatalabb korosztályban (15-19 évesek) számít fontos értéknek, addig az idősebbeknél (25-29 évesek) már egyértelműen a *családi biztonság* és a *belső harmónia* voltak azok, amelyeket az átlagnál jóval nagyobb arányban említettek.

8.4 Személyes élettervek

A fiatalok Egerben való hosszú távú maradását elősegítheti, ha olyan tervekkel rendelkeznek, amelyek a városhoz köthető megalapozott jövőt vetítenek elő. Ebből a szempontból kifejezetten kedvező az élettervek rajzolata. Az egeri fiatalok leghőbb vágya, hogy a következő 5 éven belül családot alapítsanak, lakáshoz jussanak, elhelyezkedjenek és így megteremtsék az önálló életvitelüket. Ami érdekes, hogy az országos átlaghoz képest némileg más az élettervek sorrendje. Míg országosan a legáhíttabb elképzelés a lakáshoz jutás, addig Egerben a családalapítás az itteni fiatalok legfontosabb kívánalma. Feltűnő, hogy az önálló életvitel megteremtése jóval meghaladja az országos szinten mért eredményeket, minthogy az is figyelemre méltó, hogy a gyermekvállalást illetően az országos adatokat jelentősen meghaladó eredményeket kapunk. Jeleznünk kell, hogy ez az adatsor nincs teljesen összhangban a demográfiai adatokat bemutató fejezetben regisztrált eredményekkel. Ott az Ifjúság2004-hez képest kisebb volt a gyermeket egyértelműen tervezők aránya, és jóval magasabb a körülményektől függővé tevőké. A személyes életterveket vizsgálva úgy tűnik, hogy a körülményeknek csak kicsit kell kedvező irányba mozdulnia, hogy a város fiataljai a gyermekvállalás mellett döntsenek.

60. ábra A megkérdezett fiatalok körében leggyakoribb tervek, az elkövetkező 5 évre (két választ együttes elemzése alapján, %)

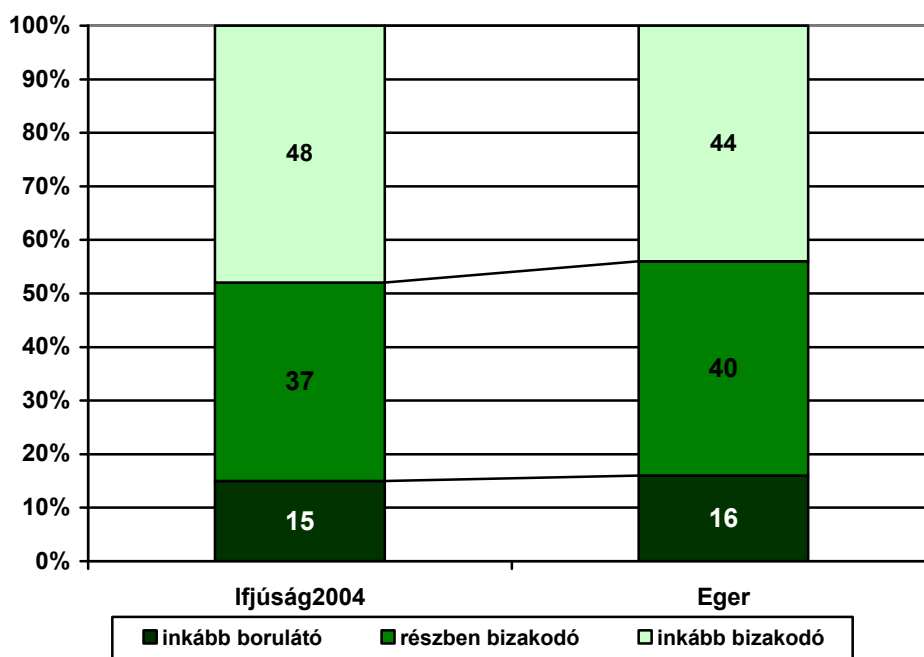

Az adatok látszólag egy a város hosszú távú szempontjait kevésbé kedvező irányba fordító körülményre is utalnak. Az országos átlaghoz képest Egerben jóval alacsonyabb az iskolázottsággal kapcsolatos tervek aránya. Kisebb a diplomaszerzés iránti vágy, de kisebb a továbbtanulási szándék is (legalábbis, ami az 5 éven belül megvalósuló terveket illeti két válasz együttes elemzése alapján). A felfedezett sajátosság nyitját egy metodológiai sajátosság jelentheti⁹. Az mindenesetre felettébb árulkodó és elgondolkodtató lehet, hogy a tanulással kapcsolatos kívánalmak nem elsődlegesek (hanem harmadlagosak) az egeri fiatalok számára.

Belátható, hogy a vizsgált élettervek, így a családalapítás, a lakásvásárlás, az elhelyezkedés, az önálló életvitel megteremtése kifejezetten egy hagyományos, lázadásoktól mentes, konformitásra hajlamos ifjúság képét festik le. Az egeri 15-29 évesek élettervei leginkább szüleik által már bejárt/kijárt és a társadalmi normának megfelelő életutat fejezik ki.

⁹ Ahhoz, hogy az Ifjúság2004-el összehasonlítható legyen az eredményünk, csak a két első választ tettük az ábrába, a tanulással, diplomaszerzéssel kapcsolatos vágyak azonban csak a harmadik legfontosabb említések között szerepelnek. Ha három választ együttesen elemezzük a diploma megszerzése az első öt legfontosabb terv közé sorolódik be, míg a továbbtanulást és az iskola sikeres befejezését célzó élettervek szintén lényegesen előbbre kerülhetnek.

61. ábra Hogyan ítéli meg személyes élettervei megvalósulási esélyeit?

Az élettervek megvalósulási esélyeit illetően némileg pesszimistábban az egeri fiatalok, mint a magyar 15-29 évesek általában. Több közöttük a hezitálók aránya (akik részben bizakodóak, részben nem), és kevesebben vannak azok, akik személyes életterveiket egyértelműen vagy inkább megvalósíthatónak látják. A város jövője szempontjából ez az adatsor inkább kedvezőtlen kontextusú, mert mint látható az egeri fiatalok rendelkeznek élettervekkel, de azt nem látják egyértelműen megvalósíthatónak. Félő, hogy azok, akik Egerben nem látják boldogulásukat inkább az elköltözést választják.

9 Ábrajegyzék

1. ÁBRA	TELEPÜLÉSTÍPUSOK KÖZÖTTI ANYAGI KÜLÖNBSÉGEK	6
2. ÁBRA	MAGYARORSZÁG MEGYEI ÉS REGIONÁLIS BONTÁSA	6
3. ÁBRA	RÉGIÓK KÖZÖTTI ANYAGI KÜLÖNBSÉGEK	7
4. ÁBRA	MEGYÉK ÉS BUDAPEST KÖZÖTTI ANYAGI KÜLÖNBSÉGEK	9
5. ÁBRA	A KÉRDEZETT NEME	13
6. ÁBRA	A VÁLASZADÓK KORCSOPORTOS ELOSZLÁSA.	14
7. ÁBRA	MI AZ ÖN CSALÁDI ÁLLAPOTA	15
8. ÁBRA	VAN ÖNNEK GYERMEKE?	16
9. ÁBRA	HÁNY GYERMEKE VAN (HA VAN)?	16
10. ÁBRA	TERVEZ-E ÖN (ÖNÖK) (TOVÁBBI) GYERMEKET?	17
11. ÁBRA	AZ ÉV LEGNAGYOBB RÉSZÉBEN HOL LAKIK?	18
12. ÁBRA	HÁNYAN ÉLNEK EGY HÁZTARTÁSBAN?	19
13. ÁBRA	ÖSSZESEGÉBEN ÖN HOGY ÉRZI.....	20
14. ÁBRA	MELYIK TÁRSADALMI CSOPORTBA SOROLNÁ MAGÁT?	22
15. ÁBRA	TAGJA-E FORMÁLIS VAGY INFORMÁLIS CIVIL-, TÁRSADALMI-, POLITIKAI-, VALLÁSI-, JÓTÉKONYSÁGI-, SPORT- VAGY KULTURÁLIS SZERVEZETNEK, KÖZÖSSÉGNEK, KLUBNAK, KÖRNEK? (EGYHÁZHOZ TARTOZÁS NEM SZÁMÍT)	23
16. ÁBRA	AZ ANYA LEGMAGASABB BEFEJEZETT ISKOLAI VÉGZETTSÉGE	24
17. ÁBRA	AZ APA LEGMAGASABB BEFEJEZETT ISKOLAI VÉGZETTSÉGE	25
18. ÁBRA	A KÉRDEZETT LEGMAGASABB BEFEJEZETT ISKOLAI VÉGZETTSÉGE	26
19. ÁBRA	BESZÉL-E ÖN IDEGEN NYELVET?	27
20. ÁBRA	SZOKOTT-E INTERNETEZNI?	28
21. ÁBRA	RENDELKEZIK-E MOBILTELEFONNAL? (EGER)	29
22. ÁBRA	SZERETNE-E TOVÁBBTANULNI, TANFOLYAMOT VÉGEZNI, TANULNI MÉG VALAMIT?	30
23. ÁBRA	A MEGKÉRDEZETTEK GAZDASÁGI AKTIVITÁSUK SZERINT.	32
24. ÁBRA	TART-E ATTÓL, HOGY MUNKANÉLKÜLI LESZ/NEM TUD ELHELYEZKEDNI	33
25. ÁBRA	MILYENEK AZ ELHELYEZKEDÉSI LEHETŐSÉGEK ÉGERBEN?	34
26. ÁBRA	TERVEZI-E SAJÁT VÁLLALKOZÁS INDÍTÁSÁT?	35
27. ÁBRA	TERVEZI-E, HOGY AZ EURÓPAI UNIÓBA / KÜLFÖLDRE MEGY DOLGOZNI EGY IDŐRE?	36
28. ÁBRA	TERVEZI-E, HOGY AZ EURÓPAI UNIÓBA / KÜLFÖLDRE MEGY TANULNI?	38
29. ÁBRA	TERVEZI-E, HOGY MAGYARORSZÁG MÁS TELEPÜLÉSÉRE MEGY DOLGOZNI?	39
30. ÁBRA	TERVEZI-E, HOGY MAGYARORSZÁG MÁS TELEPÜLÉSÉRE MEGY TANULNI?	40
31. ÁBRA	DOHÁNYZIK-E?	43
32. ÁBRA	ÁTLAG HÁNY CIGARETTÁT SZÍV EL NAPONTA? A DOHÁNYZÓK ÁTLAGÁBAN (DB)	43
33. ÁBRA	KÖRÜLBELÜL MILYEN GYAKRAN FOGYASZTOTT ÖN ALKOHOLT AZ ELMÚLT ÉVBEN?	44
34. ÁBRA	MENNYI SZABADIDEJE MARAD EGY ÁTLAGOS NAPON A MUNKA, A TANULÁS, A HÁZTARTÁSI- ÉS HÁZ KÖRÜLI MUNKÁK ELVÉGZÉSE UTÁN?	45
35. ÁBRA	HOL TÖLTI SZABADIDEJÉT LEGGYAKRABAN EGY ÁTLAGOS HÉTKÖZNAPON? (A KÉT LEGFONTOSABB EMLÍTÉS, SZÁZALÉKBAN)	46
36. ÁBRA	ÉS MENNYI SZABADIDEJE MARAD A HÉTVÉGEKEN, AMELYET TETSZÉSE SZERINT PIHENÉSSSEL VAGY SZÓRAKOZÁSSAL TÖLTHET?	47
37. ÁBRA	HOL TÖLTI SZABADIDEJÉT LEGGYAKRABAN EGY ÁTLAGOS HÉTVÉGÉN? (A KÉT LEGFONTOSABB EMLÍTÉS, SZÁZALÉKBAN)	48
38. ÁBRA	VAN-E OLYAN BARÁTI KÖRE, TÁRSASÁGA, AMELLYEL GYAKRAN VAN EGYÜTT SZABADIDEJÉBEN?	49
39. ÁBRA	HOL SZOKOTT TALÁLKOZNI A BARÁTAIVAL?	50
40. ÁBRA	VÉGEZ-E RENDSZERESEN TESTMOZGÁST, SPORTOL-E A KÖTELEZŐ TESTNEVELÉSI ÓRÁN KÍVÜL?	51
41. ÁBRA	MILYEN RENDSZERESSÉGGEL SPORTOL, VÉGEZ TESTMOZGÁST? (EGER)	52
42. ÁBRA	EGYESÜLETBEN VAGY EGYESÜLETEN KÍVÜL SPORTOL/VÉGEZ TESTMOZGÁST? (EGER)	53
43. ÁBRA	MIT SPORTOL? (EGER)	54
44. ÁBRA	AZ EGYES HELYSZÍNEKET HAVONTA VAGY GYAKRABAN LÁTOGATÓK ARÁNYA ÉGERBEN	56
45. ÁBRA	A SOHA NEM LÁTOGATOTT INTÉZMÉNYEK AZ IFJÚSÁG2004 KUTATÁS ADATAI SZERINT	57
46. ÁBRA	AZ EGRI FIATALOK ÁLTAL SOHA NEM LÁTOGATOTT INTÉZMÉNYEK	57
47. ÁBRA	ISMERI-E, ILLETVE AZ ELMÚLT HÁROM ÉVBEN VOLT-E A KÖVETKEZŐ RENDEZVÉNYEKEN? (EGER)	58
48. ÁBRA	AZ IFJÚSÁG2004 KUTATÁS ÁLTAL RÖGZÍTETT LAPOLVASÁS	59
49. ÁBRA	AZ EGRI FIATALOK KÖRÉBEN A LEGGYAKRABAN OLVASOTT NAPILAPOK	60
50. ÁBRA	AZ EGRI FIATALOK KÖRÉBEN A LEGGYAKRABAN OLVASOTT INGYENES HIRDETÉSI ÚJSÁGOK	61
51. ÁBRA	RÉSZVÉTEL AZ EGYES EGRI RENDEZVÉNYEKEN	62

52. ÁBRA	AZ EGYES RENDEZVÉNYEK ÉRTÉKELÉSÉNEK ÁTLAGAI (ÖT FOKÚ SKÁLA, 1= EGYÁLTALÁN NEM TETSZETT, 5= NAGYON TETSZETT)	62
53. ÁBRA	ÖN SZERINT KINEK LENNE A FELADATA AZ INGYENES, NYILVÁNOS RENDEZVÉNYEK SZERVEZÉSE? (TÖBB VÁLASZ IS ELFOGADHATÓ)	63
54. ÁBRA	EGYES VÁROSI INTÉZMÉNYEK ÉS KLUBOK LÁTOGATOTTSÁGA	63
55. ÁBRA	ELÉGEDETT ÖN AZZAL, HOGY MENNYI DOHÁNYMENTES SZÓRAKOZÓHELY VAN EGERBEN?	64
56. ÁBRA	A VÁROS EGYES INTÉZMÉNYEIVEL, SZOLGÁLTATÁSAIVAL ÉS KÖZTERÜLETEIVEL VALÓ ELÉGEDETTSÉG EGERBEN ÉS BUDAPESTEN (5 FOKÚ SKÁLA, 1=EGYÁLTALÁN NINCS MEGELÉGEDVE, 5=TELJESEN MEG VAN ELÉGEDVE, ÁTLAGPONTSZÁMOK)	65
57. ÁBRA	MIT TART AZ IFJÚSÁG LEGÉGETŐBB PROBLÉMÁINAK?	66
58. ÁBRA	MIT TART AZ IFJÚSÁG LEGÉGETŐBB PROBLÉMÁINAK? (ELSŐSORBAN, MÁSODSORBAN ÉS HARMADSORBAN, EGER)	67
59. ÁBRA	MELYEK A LEGFONTOSABB ÉRTÉKEK? (ELSŐSORBAN, MÁSODSORBAN ÉS HARMADSORBAN, EGERBEN)	70
60. ÁBRA	A MEGKÉRDEZETT FIATALOK KÖRÉBEN LEGGYAKORIBB TERVEK, AZ ELKÖVETKEZŐ 5 ÉVRE (KÉT VÁLASZT EGYÜTTES ELEMZÉSE ALAPJÁN, %)	72
61. ÁBRA	HOGYAN ÍTÉLI MEG SZEMÉLYES ÉLETTERVEI MEGVALÓSULÁSI ESÉLYEIT?	73

10 Táblajegyzék

1. TÁBLÁZAT:	IFJÚSÁGI RÉTEGEK RÉRIÓNKÉNT	8
2. TÁBLÁZAT:	REGIONÁLIS ADATOK	8
3. TÁBLÁZAT:	AZ EGRI FIATALOK LEGÉGETŐBB PROBLÉMÁI A TÉNYLEGES LAKÓHELY SZERINT, SZÁZALÉKBAN 68	68
4. TÁBLÁZAT:	AZ EGRI FIATALOK LEGÉGETŐBB PROBLÉMÁI ANYAGI HELYZET SZERINT, SZÁZALÉKBAN	68
5. TÁBLÁZAT:	AZ EGRI FIATALOK LEGÉGETŐBB PROBLÉMÁI ÉLETKOR SZERINT, SZÁZALÉKBAN	69